

HRVATSKARIJEČ

SUBOTICA, 3. STUDENOGA 2006. - CIJENA 35 DINARA - BROJ 194

IZLOŽBA CILIKE DULIĆ U HKC "BUNJEVAČKO KOLO"

INTERVJU

Nastojimo sačuvati korijene

STANKO VABI

Informativno-politički tjednik. Izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003. COBISS SR-ID 109442828

"Kup tolerancije" u Novom Sadu

Blagdan sv. Dimitrija u
Srijemskoj Mitrovici

Tino, Nena i prijatelji

**"LJUBAV IZ BABA-MANDINE KUJNE": S GOSTOVANJA PREDSTAVE
DRAMSKOG ODJELA KPZH "ŠOKADIJA" IZ SONTA U SUBOTICI**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Lazar Baraković (predsjednik),
Dušica Dulić, Zdenko Đaković,
dr. Marija P. Matarić, Pavle Pejčić,
Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Stipan Stantić, Zvonko Tadijan

DIREKTOR I**V. D. ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Zvonimir Perušić

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić (Podunavlje),
Davor Bašić Palković (kultura),
Dušica Dulić (politika),
Jasminka Dulić (politika),
Dražen Prčić (sport i zabava),
Zdenko Samaržija (povijest),
Nada Sudarević (fotografije),
Željka Vukov (društvo),

TEHNIČKI UREDNIK:

Thomas Šujić
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković Lamić

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk**KOREKTOR:** Mirko Kopunović

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.co.yu**WEB:** www.hrvatskarijec.co.yu**TISAK:** »Rotografika« doo Subotica

List je registriran kod Tajništva za
informiranje Skupštine AP Vojvodine
pod rednim brojem 73.

List je oporezovan PDV-om od 8 posto,
po Službenom glasniku broj 140
od 1. siječnja 2005.

Pečat vremena

Onako kako se i dalo predvidjeti prije dva tjedna, hrvatska je zajednica ušla u rascjep koji je potpun, dubok i javan. Prigoda da se u zadnji trenutak zastane pred ponorom propuštena je na posljednjoj sjednici Hrvatskoga nacionalnog vijeća i sada smo u kovitlacu koji vjerojatno nitko ne kontrolira. Budući da nema tko lupiti šakom o stol, moguće je da u rasponu od samo 15 dana s dužnosti u hrvatskoj zajednici bude smijenjeno i najureno dvadesetak ljudi, a da to ne bude kraj, nego tek početak ludila.

Dopunama dnevnoga reda, što je omiljeno sredstvo onih koji vole ostaviti dojam iznenadnog udara, za sutrašnju sjednicu HNV-a najavljeno je rušenje sadašnjeg i postavljanje novog Upravnog odbora Novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ«.

U zajednici koja je malobrojna, u kojoj se povećalom traže oni koji žele raditi, u kojoj se aktivni dio u svim institucijama, udrugama i organizacijama može skupiti u jednu sobu, očigledno ima malo prostora za razgovor, a puno za dodatno mrvljenje. Nekome to odgo-vara, a zapravo možda više i nije bitno kome i zbog čega. Činjenica jest da i ova naša, hrvatska javnost sada može na djelu zorno vidjeti kako lažna optužba, kada nije sasječena u korijenu, dovodi do lavine i za sobom ostavlja porušene rezultate tuđega rada.

Odgovornost za ovakav razvoj događaja preuzeo je, svjesno ili nesvjesno, predsjednik DSHV-a Petar Kuntić, koji je i formalni predlagatelj smjena u »Hrvatskoj riječi« i discipliniranja novinara. Oni koji su na projektu »preuzimanja 'Hrvatske riječi'« radili posljednjih godinu i pol dana pokušali su se sakriti iza leđa predsjednika stranke, no nisu ostali bez tragova. Imena nekih od njih nalaze se na službenom popisu predložene nove uprave »Hrvatske riječi«, a najjasniji pečat cijeloj stvari dala je subotička podružnica DSHV-a svojim prošlotjednim priopćenjem, pisanim dokumentom koji zauvijek ostaje kao svjedočanstvo današnjega vremena i uloge pojedinaca u njemu.

Potpisniku ovih redaka ovo nije prvi izravni susret s političkim nasiljem nad novinar-skom profesijom. Isto mu se dogodilo i prije desetljeće i pol, 1991. godine, baš negdje u ovo doba, kada je jedna stranka (danas je to DSHV, onda je bio Savez komunista – pokret za Jugoslaviju) izdala optužujuće priopćenje protiv novinara Z. P., kao uvod u hajku koja je dovela do njegova napuštanja profesije. Akteri se danas drugačije zovu, ali cilj i metode su potpuno isti. Kada predsjednik jedne stranke, javno, pismeno, imenom i prezimenom i bez straha za svoj demokratski legitimitet, predvodi revoluciju u jednoj medijskoj kući, onda to znači samo jedno: nije zreo za politiku novoga doba.

Ako je išta štetno za hrvatsku zajednicu u Srbiji, to je njen raskol. Ako je išta korisno za hrvatsku zajednicu u Srbiji, to je pomirenje u njoj samoj. Pomirenje – široko, iskreno i odgovorno, bez poraženih i pobjednika, jer ni poraz ni pobjeda nisu vječne kategorije, a u našem slučaju toliko često smjenjuju jedna drugu, da se više niti ne zna tko je na kojoj strani. To je pomirenje, naravno, i dalje moguće, ali svakim je nepromišljenim potezom sve dalje i dalje.

Z. P.

Novi grafiti mržnje:
zid Karmelićanskoga samostana u Somboru

ČETVRTAK, 26.10.

Šljivančanin

Veselin Šljivančanin, general bivše JNA optužen za ratne zločine u Vukovaru 1991. godine je, u svojoj obrani pred Haškim sudom, tvrdio da JNA nije zapovijedala jedinicama Teritorijalne obrane Vukovara. Šljivančanin, koji je kao zapovjednik za sigurnost Prve gardijske brigade optužen za strijeljanje više od 250 hrvatskih ratnih zarobljenika na Ovčari 20. studenoga 1991. godine, zajedno sa zapovjednikom brigade Milom Mrkšićem i zapovjednikom jedne od četa Miroslavom Radićem, kazao je da je bio podređen isključivo Mrkšiću, kao i da je sve zapovijedi dobivao preko njega.

Kako prenose beogradski mediji, Šljivančanin u svojoj obrani tvrdi da nije imao nikakve nadležnosti u odnosu na vukovarsku Teritorijalnu obranu, osim u slučajevima kad su se njezine postrojbe obraćale za pomoć u suzbijanju nediscipline koja bi ugrozila borbenu spremnost.

Glavaš u Remetincu

Branimir Glavaš je s odvjetnikom Markom Dumančićem i sinom Filipom u 15,15 sati iz svoga stana u Osijeku pošao u Zagreb, kako je rekao, »direktno u zatvor u Remetincu«. Na novinarski upit ima li kakvu poruku za premijera Ivu Sanadera i predsjednika Sabora Vladimira Šeksa, poručio je: »Vidimo se na izborima.«

PETAK, 27.10.

Prosvjed zbog Mladića

Predstavnici međunarodne zajednice uručili su vlastima u Srbiji oštar prosvjed zbog incidenta na predreferendumskom mitingu u Kosovskoj Mitrovici na kojem se klicalo haškom optuženiku Ratku Mladiću. Na mitingu su sudjelovali predstavnici političkih stranaka iz Srbije, Demokratske stranke Srbije premijera Vojislava Koštunice, Srpske radikalne stranke Vojislava Šešelja, Demokratske stranke Borisa Tadića, Socijalističke partije Srbije i Nove Srbije, kao i predstavnici Srpskog nacionalnog vijeća sjevernog Kosova, a okupljeni kosovski Srbi su im, osim podrške referendumu za novi Ustav u kojem stoji da je Kosovo sastavni dio Srbije, uzvraćali i skandiranjem »Ratko Mladić«.

Pupovac

Hrvatska je učinila puno na početnoj, elementarnoj pomoći srpskim povratnicima, ali brojni bitni uvjeti za održivi povratak nisu ispunjeni, izjavio je u petak u Beogradu predsjednik Srpskoga nacionalnog vijeća i saborski zastupnik Milorad Pupovac. Sudjelujući na okruglom stolu Srpskoga demokratskog foruma »Sarajevska deklaracija - dvije godine poslije«, Pupovac je naveo da oko tri tisuće povratnika i dalje nema regulirano hrvatsko državljanstvo, mnogobrojnim povratnicima nije reguliran radni staž, a država još nije priznala niti oko tisuću i pol brakova zaključenih u Slavoniji i Baranji između 1991. i 1995.

SUBOTA, 28.10.

Dr. Vesna Bosanac

Ratna i sadašnja ravnateljica vukovarske Opće bolnice dr. Vesna Bosanac opovrgnula je tvrdnje haškog optuženika, oficira JNA Veselina Šljivančanina, koji je na Sudu u Haagu izjavio da su liječnici te bol-

nice, nakon što je 18. studenoga slomljena obrana grada i nakon što su snage JNA ušle u Vukovar, prokazivali hrvatske branitelje skrivene među ranjenicima. »Kao što sam u Haagu i uvijek svima svjedočila, i liječnici i medicinsko osoblje u Vukovaru tijekom Domovinskog rata postupali su po svim principima medicinske struke i etike, i liječili i branitelje i civile i neprijateljske vojnike«, rekla je dr. Bosanac u razgovoru s novinarima. Šljivančaninovo svjedočenje na Međunarodnome kaznenom sudu (ICTY) u Haagu smatra »provokacijom ili može bitnim skretanjem pozornosti« s teškog zločina počinjenog u Vukovaru godine 1991. Dr. Bosanac smatra da je upravo major bivše JNA Veselin Šljivančanin među najodgovornijima za taj zločin.

BiH

Izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine objavilo je konačnu i službenu potvrdu rezultata izbora održanih 1. listopada čime je otvoren proces uspostave novih zakonodavnih i izvršnih vlasti, no to kako će one izgledati zasad se može samo nagađati, ocjena je koju prenose bosanskohercegovački mediji analizirajući dosadašnji tijek međustranačkih pregovora o budućim koalicijama.

Neizvjesnosti nema jedino kada je riječ o sastavu budućeg Predsjedništva BiH. Sukladno Ustavu BiH, Željko Komšić, Nebojša Radmanović i Haris Silajdžić dužnost članova kolektivnog predsjedništva trebaju preuzeti u naredna dva tjedna, a primopredaja je zasad neslužbeno i samo u medijima najavljena za 6. studenoga.

NEDJELJA, 29.10.

Deklaracija

Konferencija o osnivanju Hrvatskog vijeća za medije (HVZM) je u Opatiji završila trodnevni rad usvajanjem Deklaracije o ustanovljenju tog vijeća kao autonomne, nacionalne i samoregulativne institucije. Temeljna svrha Vijeća je unapređivanje vjerodostojnosti, kvalitete i ugleda javnih glasila i posebice njihove primarne zadaće da služe interesu javnosti.

HVZM, ističe se u deklaraciji, štiti bi novinare u traganju za istinom, težilo bi brzom, jednostavnom, široko dostupnom i poštenom razrješavanju sporova o odgovornosti pojedinih novinara ili redakcija pred sudištem struke.

Inicijatori osnivanja HVZM-a su Hrvatsko novinarsko društvo (HND), Hrvatska udruga novinskih izdavača i Hrvatska udruga radija i novina te Vijeće za medije Hrvatskog helsinškog odbora.

Hrvatska građanska inicijativa

Hrvatska građanska inicijativa (HGI), nakon Tivta i Kotora, osnovala je svoju podružnicu i u Baru, za čijeg je čelnika izabran Vladimir Medović. Na osnivačkom skupu, održanom u Dvoru Kralja Nikole, predsjednica HGI Marija Vučinović izjavila je kako »HGI u posljednjih nekoliko mjeseci smatra svojim velikim uspjehom doprinos neovisnosti Crne Gore i dobijanje zastupničkog mjesta u crnogorskom parlamentu« i najavila osnivanje podružnica i u ostalim crnogorskim gradovima.

Referendum

Prema preliminarnim rezultatima 51,46 posto upisanih birača, na referendumu glasovalo za potvrđivanje novog Ustava Srbije. Na referendumu je izišlo 53,66 posto upisanih birača.

PONEDJELJAK, 30.10.
Radni sastanak

Načelnik Glavnog stožera OSRH general zbora Josip Lucić i načelnik Generalštaba vojske Srbije general-major Zdravko Ponoš razgovarali su u vojnoj ustanovi »Morović« kraj Šida o bilateralnoj suradnji i prijenosu hrvatskih iskustava u procesu reforme oružanih snaga radi približavanja NATO-u.

Dvojica sugovornika radnoga sastanka posebno su se osvrnula na pozitivne ocjene i potporu koju zemlje članice NATO-a daju Hrvatskoj u provođenju transformacije oružanih snaga. Predstavnici Oružanih snaga RH na čelu sa načelnikom Glavnog stožera generalom zborom Josipom Lucićem i hrvatskim veleposlanikom u Srbiji Tončijem Staničićem u vojnoj ustanovi »Morović« nazočili su svečanosti primopredaje osiguranja državne granice Srbije prema Hrvatskoj, između Vojske Srbije i Ministarstva unutarnjih poslova Republike Srbije. Ministarstvo unutarnjih poslova Srbije preuzelo je od Vojske Srbije kontrolu državne granice s Hrvatskom, u ukupnoj dužini od 260 kilometara.

Žaljenje i zabrinutost

Albansko ministarstvo vanjskih poslova ocijenilo je referendum o novom Ustavu Srbije, u kojem je Kosovo integralni dio teritorija Srbije, kao jednostran, neproduktivan i neprihvatljiv čin. U priopćenju se ističe kako Albanija prati razvoj događaja i izražava žaljenje zbog uključivanja Kosova u preambulu novog srbijanskog Ustava. Tirana izražava zabrinutost što su u referendum uključeni pripadnici srpske zajednice na Kosovu u vrijeme kada se od te manjinske zajednice očekuje sudjelovanje u demokratizaciji Kosova.

UTORAK, 31.10.
Ocjena referenduma

Centar za slobodne izbore i demokraciju (CESID) ocijenio je referendum o novom ustavu Srbije najboljim organiziranim i provedenim u odnosu na sve izbore u Srbiji od 2000. Političke stranke su referendum i novac odvojen za njega iskoristile za političku promociju.

CESID je izdvojio glasovanje bez osobnih dokumenata, u ime članova obitelji i zajedničko glasovanje obitelji iza paravana. Izvršni ravnatelj CESID-a Zoran Lučić rekao je da 3,4 milijuna građana Srbije, koliko ih je glasovalo za Ustav, predstavljaju biračko tijelo koje podupire stranke parlamenta te da na referendum nisu izašle manjine.

Razgovori o Kosovu

Posebni izaslanik SAD-a za Kosovo Frank Wisner razgovarao je u Beogradu s najvišim dužnoscima Srbije o pregovorima o budućem statusu Kosova. SAD želi da se do rješenja dođe do kraja godine. Predsjednik Boris Tadić rekao je kako želi nastavak pregovora i sporazumno i održivo rješenje za Kosovo i Metohiju. Premijer Vojislav Koštunica izjavio je da nakon potvrđivanja Ustava Srbije svako rješenje

za Kosovo mora biti u skladu s međunarodnim pravom i Poveljom UN-a koja jamči integritet članica. Ministar vanjskih poslova Vuk Drašković smatra da je između zahtjeva albanske većine da upravlja Kosovom i integriteta Srbije moguć kompromis.

SRIJEDA, 1.11.
Euro ispod 80 dinara

Na kursnim listama vrijednost eura je pala ispod 80 dinara. Očekuje se da će do kraja godine kurs biti 82,9. Na službenom tržištu je Narodna banka Srbije intervenirala kupujući od banaka 200.000 eura, ublažavajući jačanje dinara, što, ipak, nije spriječilo slabljenje eura gotovo cijeli dinar.

Neki ekonomski analitičari navode da takva zbivanja s kursom i jačanje nacionalne valute nisu ništa novo u situaciji velikih deviznih priliva, poput prihoda od privatizacije, na primjer, ali navode da je riječ o privremenom jačanju dinara zbog izvanrednih okolnosti. To sve ne znači da je nacionalno gospodarstvo jako jer jačina valute u Srbiji ne izražava snagu realnog sektora, navode ti ekonomisti.

S A D R Ź A J

Nakon glasovanja

Referendumom potvrđen novi Ustav Srbije.....6

Tamburaški orkestar HKC »Bunjevačko kolo« snimio promotivni CD s tenorom sa Sicilije

»Tino, Nena i prijatelji«.....12,13

Ostvarenja subotičkih autora na filmskoj tribini u Zagrebu

Prikazani filmovi probudili uspomene....38

O knjizi »Između potonulog i pretećeg« Bele Durancija

Pristupačna riznica vojvodanske kulture.....43

Luka i Marko Gabrić, stolnotenisači »Mladosti« iz Subotice

Dvije bronce iz Bajše.....57
Dujizmi

- *Da nema zakona, narod bi bio siguran da je u pravu.*
- *Najveći je uspjeh kada nulu pretvori u aureola.*
- *Oni ne misle! Zato nas ne mogu nikako smisliti.*

Duje Runje

Nakon glasovanja

Referendumom potvrđen novi Ustav Srbije

Manje od pedeset posto vojvođanskih glasova

Predsjednik Skupštine Srbije *Predrag Marković* najavio je da će zakazati svečanu sjednicu Skupštine Srbije za 5. studenoga, na kojoj će i parlament potvrditi referendumsku odluku građana kojom je potvrđen novi Ustav Srbije. Prije toga treba se okončati žalbeni postupak pred referendumskom komisijom i Vrhovnim sudom.

U novom Ustavu, Srbija je definirana kao država srpskog naroda i ostalih građana koji u njoj žive, utemeljena na vladavini prava i ravnopravnosti građana. Ustavom se jamče građanska i manjinska prava, a zabranjeno je i kažnjivo izazivanje i poticanje rasne, nacionalne, vjerske ili druge neravnopravnosti, mržnje i netrpeljivosti. Službeni jezik je srpski, a službeno pismo ćirilica.

Nakon usvajanja Ustava parlamentarni izbori u Srbiji se očekuju već krajem ove ili početkom sljedeće godine.

J. D.

Inicijativa vojvođanskih NVO

Vojvođani zaslužuju bolju budućnost

»Građanke i građani Vojvodine su još jednom dokazali da ne pristaju na ponižavajuću definiciju autonomije Vojvodine u novom Ustavu Srbije. Građani Vojvodine pokazali su da su pravo europsko lice Srbije. O tome će ubuduće svaka vlast itekako morati povesti računa«, navodi se u priopćenju Inicijative nevladinih organizacija iz Vojvodine za bojkot referenduma o novom Ustavu Srbije, koji su čestitali Vojvođanima uspješan bojkot glasovanja. Ocijenjeno je da su Vojvođani »dokazali da su zreliji od političke elite i da zaslužuju i bolju elitu i bolju budućnost«.

Inicijativu NVO čine Nezavisno društvo novinara Vojvodine, Centar za regionalizam, Centar za razvoj civilnog društva, Helsinški odbor za ljudska prava, Građanski fond Panonija, Otvoreni licej. Inicijativu je podržalo još deset NVO iz Vojvodine.

Na dvodnevnom referendumu za potvrđivanje novog Ustava Srbije glasovalo je 52,31 posto od ukupnog broja birača. Protiv Ustava se izjasnilo 1,48 posto glasača dok je nevažećih listova bilo ispod jedan posto. Kako se pokazalo, za razliku od zastupnika u parlamentu Srbije koji su Ustavu dali jednoglasnu podršku, glasači nisu bili dovoljno motivirani da izidu i daju svoj glas za novi Ustav, osobito u Vojvodini, gdje je za novi Ustav glasovalo tek 42,7 posto glasača. Tako je prvoga dana na referendum izišlo manje od jedne petine građana, do 14 sati drugoga dana referenduma broj izišlih je dostigao tek jednu trećinu, pa su praktično posljednji sati referenduma bili ključni za usvajanje novog Ustava.

Konačne rezultate referenduma treba i službeno potvrditi Republička izborna komisija do četvrtka, 2. studenoga navečer, međutim prema CeSID-u ne mogu se očekivati odstupanja već od jedan posto, što neće dovesti u pitanje rezultat referenduma.

Na referendum je izašlo 3.552.721 glasača, a na glasačkim listićima »da« za novi Ustav Srbije zaokružilo je 3.427.905 birača, što je za 108 tisuća više od minimuma nužnog za uspjeh referenduma. Pravo glasa na referendumu o novom Ustavu imalo je 6.639.385 građana, a da bi Ustav bio potvrđen bilo je potrebno da na referendumu na pitanje »Da li ste za potvrđivanje novog Ustava Srbije« odgovor »da« zaokruži pedeset posto plus jedan od ukupnog broja birača, odnosno najmanje 3.319.693 birača.

3. studenoga 2006.

Peti krug »KUP-a tolerancije« održan u Novom Sadu 28. i 29. listopada

Sportom za bolji međuetnički suživot

Osnovni kriterij formiranja ekipa je mješoviti multietnički sastav natjecatelja, o čemu su posebno vodili računa organizatori, Pokrajinsko tajništvo za upravu, propise i nacionalne manjine, te Općina Novi Sad i Savez za školski sport Novog Sada

Đačko igralište u okviru Studentskog grada u Novom Sadu proteklog je vikenda bilo mjesto otvorenja petog »KUP-a tolerancije 2006.«, koji se realizira u okviru projekta Izvršnog vijeća AP Vojvodine „Afimacija multikulturalizma u Vojvodini“, započetog 2005. godine, s ciljem unapređenja atmosfere uvažavanja i jačanja povjerenja među građanima Vojvodine, prije svega mladeži.

Prva četiri natječaja održana su u Srijemskoj Mitrovici, Bačkoj Topoli, Somboru u Zrenjaninu, šesti krug bit će održan u Vršcu, a finale u Subotici. »KUP tolerancije« organiziran je za učenike osnovnih i srednjih škola u kojima se nastava izvodi na jezicima nacionalnih manjina, odnosno škola s teritorija općina u kojima živi značajan broj pripadnika raznih nacionalnih zajednica. Osnovni kriterij formiranja ekipa upravo je mješoviti multietnički sastav natjecatelja, o čemu su posebno vodili računa organizatori, Pokrajinsko tajništvo za upravu, propise i nacionalne manjine, te Općina Novi Sad i Savez za školski sport Novog Sada.

Cilj organiziranja »KUP-a tolerancije 2006.« je povezivanje i međusobno

Sada, Bačke Palanke, Bačkog Petrovca, Temerina, Srbobrana, Beočina i Srijemskih Karlovača.

SVEČANO OTVORENJE: Na svečanom otvorenju održanom u dvorani Đačkog igrališta konferansije je na tri službena jezika, mađarskom, slovačkom i srpskom, pozdravio natjecatelje i navijače, poželio im fer igru, pobjedu najboljima, a navijačima, sportsko i tolerantno ponašanje. Sudionicima natjecanja tijekom svečanosti obratili su se potpredsjednik Izvršnog vijeća AP Vojvodine *Tihomir Simić* i gradski tajnik za sport i omladinu profesor na Fakultetu fizičke kulture u Novom Sadu, *Zoran Milošević*.

Za naš list *Tihomir Simić* je kazao: »Izvršno vijeće Autonomne Pokrajine Vojvodine tradicionalno podržava natjecanje sa željom da mladež rođena u Vojvodini bude usmjerena jedna ka drugima shvaćajući različitost kao vrijednost«. Po riječima *Simića*, pojačati komuniciranje i povjerenje među mladeži je osnovni cilj kako bi stekli iste vrijednosti i napredovali, tako da AP Vojvodina postane bolje mjesto života svih nas, a *Simić* je istaknuo da je mladež ta koja preuzima odgovornost, jer su oni naša budućnost koja će Vojvodinu povesti u svijet.

Gradski tajnik za sport i omladinu *Zoran Milošević*, obraćajući se natjecateljima, poručio je da je sport najzdraviji i najbolji način razvijanja mladeži, osobito u vrijeme tranzicije u kojem su vrijednosti izmijenjene. »Tolerantnost je vrijednost koja se uči, a da bi bili tolerantni moramo slušati jedni druge, moramo vjerovati jedni drugima i učiti jedni od drugih«, poručio je *Milošević*, pozivajući sudionike na fer-play i tolerantnost.

U sklopu svečanog otvorenja nastupio je KUD „Sveti Sava“ iz Kaća prikazavši u petnaesto-minutnom kulturno-umjetničkom programu svoju profesionalnost i umijeće, odigrajući splet narodnih igara Vojvodine.

SPORTSKO NATJECANJE: Uz snažan i dug pljesak natjecatelji su napustili dvoranu i krenuli svako ka sportskim terenima. Podijeljeni u po osam ekipa natjecatelji su se natjecali u četiri sportske discipline: mali nogomet za dječake, stolni tenis za djevojčice i dječake, mješovita odbojka, te muška i ženska košarka.

Mali nogomet igrao se u osnovnoj školi u Kaću, mješovita odbojka i stolni tenis na Đačkom igralištu, ženska košarka na Fakultetu fizičke kulture, a muška košarka u Gimnaziji »Isidora Sekulića«.

Nastavnika fizičke kulture beočinske osnovne škole, *Marka Savića*, pitali smo za stajalište glede »KUP-a tolerancije 2006.«.

»Organizacija je odlična, sve je onako kako je ranije dogovoreno. Sada ćemo autobusima do Kaća. Nadam se da će djeca upoznati bolje svoje vršnjake iz ostalih vojvođanskih mjesta i da će se roditi neka

prijateljstva, ne samo na sportskim terenima, već i poslije, navečer, tijekom zabave«, kazao je nastavnik, a mali nogometaši iz beočinske osnovne škole spremajući se za polazak za Kać, kazali su za naš list kako su zadovoljni što sudjeluju u natjecanju i kako su već upoznali i stekli nove drugare iz Vojvodine koji su im na terenu i protivnici ali i drugari.

Njihovi striji drugari iz srednjih škola natjecali su se u odbojci, pa smo *Sašu Radića*, odbojkaša iz Temerina upitali što misli o ovim sportskim igrama: »Mi se natječemo protiv Ekonomske škole iz Novog Sada i nadamo se pobjedi, a navečer slijedi druženje. Važno je druženje, a ne toliko natjecanje. Mi smo već postali drugari, iako smo u suprotnim timovima. Mislim da je ovo lijep događaj za sve nas«, kazao je *Saša*.

Nakon dvodnevno natjecanja, najbolje plasirani idu dalje, na sljedeći, šesti »KUP tolerancije« koji će se održati u Vršcu 11. i 12. studenoga, a 18. i 19. studenoga finalno natjecanje održat će se u Subotici.

D. Popov

Otvorenje V. kruga
»KUP-a tolerancije« u Novom Sadu

upoznavanje mladih, pripadnika različitih nacionalnih zajednica, kao i fer borba na sportskim terenima, sportsko, tolerantno navijanje i nakon natjecanja, druženje uz zabavu i glazbu. Po stajalištu organizatora, sport je jedna od najpogodnijih oblasti života u kojemu se duh zajedništva, fer-play i njegovanje tolerantnosti najbolje mogu ostvariti.

Na proteklom dvodnevnom natjecanju sudjelovalo je oko 500 učenika osnovnih i srednjih škola iz Novog

Kršćanska tribina u Subotici okupila veliki broj vjernika

Pojašnjene nedoumice

*»Judino evanđelje«, nije imalo naslov ili nekakav naziv, nego je tako nazvano zbog svojeg sadržaja *
Crkva je znala za Judino evanđelje i ono uopće nije bilo iznenađenje, jer se za njega znalo
već u drugom stoljeću * Apokrifi nisu ništa nepoznato, ništa čega bi se Crkva trebala bojati*

Prva kršćanska tribina u ovoj školskoj godini održana je u četvrtak 26. listopada, a gostovao je dr. Tadej Vojnović teolog - bibličar, govoreći o apokrifnim spisima i Judinom evanđelju. Zanimljivost teme, radoznalost i potreba za katehezama odraslih privukla je veliki broj zainteresiranih, te je Amfiteatar Otvorenog sveučilišta bio posve ispunjen.

APOKRIFNI SPISI: Nakon pročitanih dijelova teksta, iz takozvanog Judinog evanđelja, predavač je objasnio značenje »Apokrifa«. Mnogi apokrife tumače kao skrivene spise, što je pogrešno, navodi pater Tadej. Apokrifi su spisi kod kojih je skriven njihov autor, i kod ovakvih tekstova on se skriva pod nekim, obično, velikim imenom da bi djelo dobilo na važnosti ili izazvalo pozornost. Ovakvih spisa, do sada, ima u velikom broju, oni su poznati i mogu se temeljitijim čitanjem prepoznati. Među skupinom ovih spisa spada i »Judino evanđelje«, koje je tako nazvano zbog sadržaja teksta koji govori o dijalogu Isusa s apostolima, te Isusa i Jude. Najvažnije glede cijele ove problematike, istaknuo je pater Tadej, bitno je znati kako ovaj apokrifni spis, »Judino evanđelje«, nije imao naslov ili nekakav naziv, nego je tako nazvan isključivo zbog svojeg sadržaja. Samo evanđelje je poznato Crkvi i Crkva se zbog toga ne treba i nema razloga bojati. Ono što je također bitno ogleda se, prije svega, da saznamo nešto više o evanđeljima koja su nam već poznata, dakle o Matejevom,

Markovom, Ivanovom i Lukinom evanđelju. Ta četiri evanđelja su nastajala do 100. godine naše ere, a u to vrijeme nemamo apokrifnih spisa, za ta evanđelja postoje svjedoci i evanđelisti su se žrtvovali, dajući svoj život, za ta evanđelja. Činjenica je, da se apokrifni spisi hrane evanđeljem, pojašnjava pater Vojnović: »U tekstu ima povuđenih dijelova iz evanđelja, ali onda oni odlaze u gnozu. Dijelovi teksta sasvim odudaraju od bilo kojih drugih tekstova pisanih od strane Isusovih učenika«.

»EVANĐELJE PO JUDI«: Judino evanđelje je sadržano u kodeksu »Čakos«, kojeg su otkrili seljaci u egipatskoj pustinji osamdesetih godina prošlog stoljeća. Oni su otkrili dva kovčega, u prvom je bio skelet nepoznate osobe, a u drugom knjige-spisi onoga vremena. Pored takozvanog Judinog evanđelja u tom »Čakos kodeksu« su pronađena četiri gnostička teksta-svitka, »Prva apokalipsa Jakova«, »Poslanica Petra Filipu«, »Judino evan-

đelje« i »Alogeneza«. »Judino evanđelje«, nakon prelaska iz ruke u ruku raznih trgovaca starinama, završilo je u Ženevi i trenutačno ga znanstvenici rekonstruiraju, kako je rekao sam predavač, ovaj svitak je dosta dobro čitljiv, ali se neke stranice još nisu ni otvorile jer su u lošem stanju. Ima oko 50 stranica, ispisanih koptskim jezikom s jedne i s druge strane. Iako mnogi govore o ovome evanđelju, kako je objavljeno, ono još nije ni pročitano niti prevedeno. Mnoge stranice su još su sitnim dijelovima, te ih treba spajati i tek onda raditi na njima. Do sada je pročitano i prevedeno 7,5 stranica A4 formata.

Pater Tadej Vojnović navodi što je važno znati, kada se govori o Judinom evanđelju.

»Prvo, Crkva je znala za Judino evanđelje i ono uopće nije bilo iznenađenje, za njega se znalo već u drugom stoljeću. Drugo, nije važno vrijeme nastanka spisa, već prepoznavanje Crkve u njima«, rekao je gost tribine. On tvrdi da apo-

krifi nisu ništa nepoznato, ništa čega bi se Crkva trebala bojati. Pitanje glasi zašto je baš na katolički Uskrs, na nacionalnoj televiziji (RTS 1) u udarnom terminu, od 20 sati, bila na programu emisija o »Judinom evanđelju«. Mnogi ljudi postaju nesigurni u vjeri kada je riječ o ovakvim stvarima, ali ne treba dopustiti drugima da upravljaju našim spoznajama. Iz svega ovoga, kako je rekao i sam pater Tadej, možemo vidjeti da stvari imaju dublju dimenziju. Autori prikrivaju pravu namjeru, a mnogi je ne primjećuju, upravo zbog toga su potrebne ovakve tribine na kojima se ljudima mogu objasniti činjenice i pravi podatci, koje laici često puta niti ne primijete. Mnogima, koji su bili nazočni u amfiteatru Otvorenog sveučilišta, sada je zasigurno mnogo jasnije »Judino evanđelje« i problematika apokrifnih spisa o kojim je iscrpno govorio pater Tadej Vojnović, gost predavač na ovoj kršćanskoj tribini.

Željka Vukov

Konvencija Hrvatskog svjetskog kongresa u Bratislavi

Intenzivirati suradnju s hrvatskim autohtonim manjinama

Postoji raspoloženje Hrvatskog svjetskog kongresa da pomogne našoj hrvatskoj zajednici, pa čak postoji i raspoloženje da se jedna od sljedećih Konvencija održi u Subotici, kaže predsjednik HNV-a Josip Z. Pekanović

Prva Konvencija Hrvatskog svjetskog kongresa za Europu održana je 28. listopada u Bratislavi. Konvenciji su nazočili izaslanici iz Francuske, Švicarske, Slovačke, Italije, Njemačke, Makedonije, Švedske i Austrije, a predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća *Josip Z. Pekanović* nazočio je na Konvenciji kao delegat iz Republike Srbije.

Delegati su na ovoj konvenciji iznijeli aktualnu problematiku svojih hrvatskih zajednica u zemljama u kojima žive. Prema riječima Josipa Z. Pekanovića, ocjena skupa je da su Hrvati u Srbiji u najnepovoljnijoj situaciji u odnosu na druge dijaspore i autohtone hrvatske nacionalne zajednice širom Europe.

POBOLJŠATI MEDUSOBNU KOMUNIKACIJU: »Postoji raspoloženje Hrvatskog svjetskog kongresa da pomogne našoj hrvatskoj zajednici, pa čak postoji i raspoloženje da se jedna od sljedećih Konvencija održi u Subotici. Na ovoj Konvenciji Hrvatski svjetski kongres je donio Rezoluciju u kojoj se kaže da treba poboljšati međusobnu komunikaciju hrvatske dijasporu i intenzivirati suradnju s hrvatskim autohtonim manjinama, povećati nakladničku djelatnost na materinjem jeziku i poduprijeti proces ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju. Na Konvenciji su formirani i odbori za informiranje, školstvo, kulturu i gospodarstvo. Dogovoren je i posjet delegata Hrvatskog svjetskog kongre-

Sudionici Konvencije obišli su hrvatske institucije u Bratislavi

Radno predsjedništvo:
Branko Marić, Andreja Gustović i dr. Juraj Cvečko

sa europskom parlamentu u Bruxellesu, gdje će se iznijeti aktualnosti iz rada Hrvatskog svjetskog kongresa i gdje će se tražiti članstvo u Vijeću Europske unije. Interesantno je naglasiti ponudu delegata Hrvata iz Njemačke, koji žele pomoći Hrvatima iz Srbije organiziranjem nastupa naših kulturno-umjetničkih društava u Njemačkoj«, kaže Josip Z. Pekanović, napominjući kako je na Konvenciji dogovoreno da se i iduće godine organiziraju sportske igre Crolimpijada, koje su ove godine održane u Zadru.

POSJET HRVATSKIM SELIMA: »U slovačkoj živi oko 3000 Hrvata, koji su koncentrirani u četiri sela u okolici Bratislave. Doselili su se tamo tijekom progona od Turaka u 16. stoljeću i do danas su očuvali svoj jezik,

običaje i kulturu. Domaćin ove Konvencije je bio predsjednik Hrvatsko-slovačkog saveza *dr. Juraj Cvečko*, koji je upriličio i program obilaska hrvatskih institucija i sela u Slovačkoj. Posjetili smo Hrvatski kulturni centar u Devinjskom novom selu, gdje je hrvatski zbor priredio glazbeni program, a nastupila je i dječja folklorna skupina. Također smo posjetili i selo Hrvatski Jandorf, gdje smo nakon svete mise u crkvi koja je sagrađena u 19. stoljeću, posjetili Hrvatski dom u kojemu je nastupila njihova klapa uz tamburaše, a veleposlanica Republike Hrvatske u Slovačkoj *Andreja Gustović* omogućila je delegatima posjet veleposlanstvu Republike Hrvatske u Bratislavi«, kaže Josip Z. Pekanović.

Z. Sarić

Incident u Somboru

U noći između nedjelje i ponedjeljka, 29. na 30. listopada, na zidu Karmelićanskog samostana u Somboru osvanuli su grafiti mržnje

Incident u Subotici

U noći između četvrtka i petka, 26. na 27. listopada, oštećen je i grafitima mržnje ispisan automobil ravnateljice Osnovne škole »Miloš Crnjanski« u Subotici, Sonje Skenderović

Odbačena ideja o skeli za povezivanje Vukovara i Bača

Samo trajektom preko Dunava

Usuglasili smo se s predstavnicima nizozemskog veleposlanstva u Zagrebu da privremeno rješenje tijekom zimskih mjeseci nema svrhe

Do konačne gradnje i dopremanja trajekta za potrebe prometovanja Dunavom između Vukovara i vojvođanskog Bača, što bi se moglo realizirati do proljeća 2007. godine, neće se koristiti nikakva alternativna rješenja.

Postojale su ideje, naime, da se do gradnje trajekta, za koji je nizozemska vlada predvidjela milijun i pol eura, iznajmi brod ili manja skela koja bi prevozila putnike između hrvatske i vojvođanske obale Dunava.

»Usuglasili smo se s predstavnicima nizozemskog veleposlanstva u Zagrebu da privremeno rješenje tijekom zimskih mjeseci nema svrhe. Tada bi, zbog hladnog vremena, bilo mnogo manje zainteresiranih za prijelaz preko Dunava, a tek na proljeće uslijedila bi življa komunikacija između Vukovara i Bača. Stoga moramo biti strpljivi i pričekati gradnju našeg trajekta«, objasnio je vukovarski dogradonačelnik *Vladimir Emedi*.

Nedavno je na tu temu nizozemska veleposlanica *Catharina Maria Trooster* u Vukovaru razgovarala s vuko-

varsko-srijemskim županom *Božom Galićem* i predstavnicima gradskih vlasti Vukovara.

Tom je prigodom iskazano

obostrano nezadovoljstvo zbog sporosti u realizaciji projekta, no i rečeno je da su se pojavili nepredviđeni tehnički problemi.

»Prvi je natječaj za gradnju trajekta raspisan u Nizozemskoj završio neuspjehom, pa je raspisan njegov novi krug, ovoga puta na međunarodnoj razini. Na njega će se moći prijaviti i hrvatska brodogradilišta, pa vjerujem da bi trajekt mogao biti gotov za pola godine«, dodao je dogradonačelnik *Emedi*.

Osim uspostave trajektna linije između Vukovara i Bača, nizozemska vlada financirat će i obuku posade, ali i sve troškove njezina funkcioniranja u prve dvije godine. Deklaraciju o ponovnom uspostavljanju trajektna linije između Hrvatske i Srbije potpisali su točno prije godinu dana u Vukovaru predstavnici nizozemskih, hrvatskih i srbijanskih vlasti.

Igor Kušeta

Dimitrijevo 2006. u Srijemskoj Mitrovici

Blagdan đakona i mučenika sv. Dimitrija

Svečano misno slavlje održano je u bazilici svetog Dimitrija * Svečanu euharistiju predvodio je biskup ordinarij đakovačke i srijemske biskupije mons. dr. Marin Srakić

U četvrtak 26. listopada, u Srijemskoj Mitrovici svečano je proslavljen blagdan sv. Dimitrija đakona i mučenika zaštitnika župe Srijemska Mitrovica i srijemskog dijela đakovačke i srijemske biskupije. Svečanu euharistiju predvodio je biskup ordinarij đakovačke i srijemske biskupije mons. dr. Marin Srakić u zajedništvu s pomoćnim biskupom đakovačko srijemskim i generalnim vikarom za Srijem mons. Đurom Gašparovićem i mons. Đurom Hranićem pomoćnim biskupom te brojnim svećenicima i vjernicima Srijema.

Svečanom misnom slavlju u konkatedrali – bazilici svetog Dimitrija, kao svima dragi

gosti, nazočili su *Branimir Lončar*, zamjenik veleposlanika u Veleposlanstvu republike Hrvatske u Beogradu, *Davor Vidiš*, generalni konzul Konzulata Republike Hrvatske iz Subotice, *Zoran Mišćević*, gradonačelnik Srijemske Mitrovice, *Nenad Lemajić* potpredsjednik SO Srijemska Mitrovica i pomoćnik ministra za nauku i ekologiju u Vladi Republike Srbije te otac *Milorad Golijan*, arhijerejski namjesnik kao predstavnik Srpske pravoslavne Crkve.

Budući da vjernici pravoslavne vjeroispovijesti blagdan Dimitrijeva proslavljaju 8. studenoga, a u želji da se transparentno istakne činjenica da je Srijemska

»Dimitre sveti stoljeća već mnoga
Tvoj grad te slavi kom si ime dao
Od onog časa kad je djecu svoju
Kristovom braćom nazivati stao.
Dimitre sveti čuj nam pjesme glas,
Svojemu gradu budi štit i spas«.

Mitrovica multikulturalna, multietnička i multikonfesionalna sredina u kojoj sve manjinske zajednice imaju pravo na slobodno iskazivanje svojih vjerskih i kulturnih osjećaja, istog dana upriličen je prijem pod pokroviteljstvom gradonačelnika Zorana Mišćevića u prostorijama Skupštine općine za predstavnike katoličke zajednice. Susretu su nazočili đakovački i srijemski biskupi, domaći župnik i dekan srijemsko-mitrovačkog dekanata *Eduard Španović* te predstavnici župnog pastoralnog vijeća, katoličkih humanitarnih ustanova koje djeluju na teritoriju općine te predstavnici hrvatskog i mađarskog kulturno-umjetničkog društva. Pozdravljajući sve okupljene, gradonačelnik je čestitao svetkovinu svetog Dimitrija svim katolicima u gradu, poželio je svima uspjeh u radu i plodnu suradnju i pomoć u ostvarivanju aktivnosti vezanih za očuvanje vjerske i kulturne baštine.

Tradicija proslavljanja Dimitrijeva u Srijemskoj Mitrovici je veoma duga. Kako povijesni izvori potvrđuju, sveti Dimitrije je bio đakon sirmijskog biskupa *Ireneja*, mučeništvo je podnio 9. travnja 304. godine - na sam Uskrs. Njegove relikvije nakon provale Huna i Avara i potpunog razaranja rimskog Sirmija sele se u Solun, odakle mu se slava širi po cijelom istoku. Srijemski katolici kao čuvari vjekovne baštine utječu mu se za pomoć u svim potrebama pjevajući: »Izabran od davnih dana Dmitar naš je štit i brana / Okrunjen sred rajskog stana moli za nas kroz sav vijek«.

Ivan Cingeli

Tamburaški orkestar HKC »Bunjevačko kolo« snimio promotivni CD s tenorom sa Sicilije

»Tino, Nena i prijatelji«

Zajednički projekti se zasnivaju na autentičnosti određenog kraja i podneblja, tako su u ovom slučaju oni snimili promotivni CD na kojem će se naći stare klasične, publici poznate, napolitanske pjesme u pratnji Tamburaškog orkestra HKC »Bunjevačko kolo«

U prostorijama HKC »Bunjevačko kolo« u Subotici, u srijedu 25. listopada, Tamburaški orkestar ovoga Centra snimio je promotivni CD s tenorom sa Sicilije *Tinom Favazzom*.

Ova nesvakidašnja suradnja između tamburaškog orkestra i umjetnika iz Italije rodila se sasvim slučajno. Već deset godina unatrag postoji projekt koji nosi naziv »Tino, Nena i prijatelji« i ostvaruje se po cijeloj Europi. U svom glazbenom putovanju tenor Cateno Tino Favazza i violinistica *Snežana*

Nena Tintor putuju po Europi i ostvaruju kontakte s ljudima, umjetnicima, te rade zajedničke projekte. Zajednički projekti se zasnivaju na autentičnosti određenog kraja i podneblja, tako su u ovom slučaju oni snimili promotivni CD na kojem će se naći stare klasične, publici poznate, napolitanske pjesme u pratnji tamburaškog orkestra.

ŽELJA ZA SURADNJOM: Kako je rekao umjetnik Tino Favazzo, oduševio ga je odnos tambure i glasa, kada je čuo snimke s tamburaškom glazbom. Nakon toga, kako kaže,

izrazio je želju za suradnjom.

»Osjećam se jako lijepo jer me prate mladi ljudi. Kada sam čuo snimke nisam mislio da ću raditi s mladim ljudima i da je na ovom instrumentu moguće stvoriti tako lijep ton. U našem zajedničkom programu naći će se poznate napolitanske pjesme, koje ljudi slušaju i poznaju, tako da će moći i pjevati skupa s nama«, objasnio je Favazzo.

Snežana Nena Tintor, suradnica i realizatorica ovoga projekta, rekla nam je kako joj je veoma drago što su uspjeli

ostvariti suradnju s tamburašima, s obzirom da je i ona rodnom iz ove zemlje. Ovaj projekt, kao i svi njihovi dosadašnji, obećavaju puno dobre glazbe. U planu su im zajednički nastupi, koncerti koji bi se trebali ostvariti u nekoliko gradova u Vojvodini i Srbiji, a svakako jedan od gradova bit će i Subotica.

UMJETNICI IZ ITALIJE: Cateno Tino Favazza – tenor, pravi je predstavnik Sicilije, ostrva na kojem je priroda odredila prepoznatljivu ljepotu koralja, sunca i mora. Odrastao je u svijetu glazbe, stalno

članica F.I.D.A.P.A, Internacionalne federacije za razvoj, kulturu i pravo žena. Od 1990. godine boravi na Siciliji, radeći kao umjetnica, suradnica u kulturi, prevoditeljica, baveći se muzikoterapijom, inicirajući mnogobrojne kulturne manifestacije. Sudjelovala je i na festivalu u San Remu, a dobitnica je i specijalne nagrade »Srebrna amfora«, koju je dobila 1995. godine za umjetničko stvaralaštvo i kulturni rad kao prva strana sudionica.

Kako nam je rekla prof. *Mira Temunović*, ravnateljica Glazbenog odjela, Tamburaški se orkestar HKC »Bunjevačko kolo«, pokraj ovoga projekta priprema i za predstojeće godišnje koncerte koje će imati članovi Folklornog odjela istog Centra. Za mlade tamburaše ovo je jedno veliko iskustvo, koje će im sigurno ostati u lijepom sjećanju.

Željka Vukov

Dogovor pred snimanje promotivnog CD-a

se usavršavajući, u čemu mu, u dugogodišnjoj suradnji, pomaže čuveni profesor tenor *Enrico Faccini*. U svom dosadašnjem radu osvojio je mnogobrojne nagrade i priznanja, te je od strane publike dobio naziv »drugi Caruso«. Nagradu za najbolji glas i interpretaciju dobiva 2002. godine u selekciji kvaliteta »starih tenora«, a nagradu mu je uručio *G. Di Stefano*, tenor »stare škole« dugogodišnji partner *Marije Kalas*. Tinov glas je zabilježen na mnogobrojnim trajnim snimcima klasika sicilijanske glazbe širom svijeta, a priznat je kao njihov najbolji interpretator.

Snežana Nena Tintor, profesorica violine i solistica, rođena je u Zemunu. Nastupala je

u mnogobrojnim ansamblima i orkestrima kao studijski muzičar i solist. Dugogodišnja je

Dirigentska tamburaškog orkestra HKC »Bunjevačko kolo« prof. *Mira Temunović* i vokalni solist *Cateno Tino Favazza*

Stanko Vaci, iseljenik u Kanadu

Nastojimo sačuvati korijene

U ratnom vihoru rujna 1991. godine napustio je rodnu Suboticu, i poslije nekog vremena u Mađarskoj, odlučio je iseliti u Kanadu * Početak u novom svijetu je bio iznimno težak, uslijed razdvojenosti od obitelji i nesigurnosti glede budućnosti *

Dolaskom obitelji i vrijednim radom tijekom svih proteklih godina, na koncu je osnovana obiteljska ličilačka tvrtka koja s uspjehom radi u Halifaxu, kanadskom gradu u oblasti Nova Škotska

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Tijekom ovogodišnjih Uskrasnih praznika, Stanko Vaci (1954.) je skupa sa svojom obitelji posjetio rodnu Suboticu iz koje se, danas već pomalo davne 1991. godine, čini se, zauvijek odselio. U vremenima nadolazećeg ratnog vihora, ne želeći i ne dozvoljavajući da ga isti ponese u smjerovima besmislenog sukoba dvaju naroda, odlučio je uzeti sudbinu u svoje ruke, prešao je u susjednu Mađarsku u kojoj je dočekaao potrebite »papire« za imigrantsko useljenje u Kanadu, u kojoj se u Halifaxu, najvećem gradu oblasti Nova Škotska, potom nastanio i započeo iseljenički život prve generacije. Danas, petnaest godina poslije, Vaci je uspješan poduzetnik koji rukovodi privatnom ličilačkom tvrtkom za uređenje unutarnjih dekoracija. O svim aspektima i detaljima njegove »kanadske priče«, te iseljeničkom iskustvu, razgovarali smo prilikom njegova posjeta redakciji »Hrvatske riječi«, koju po njegovim riječima, redovito čita putem elektronskog izdanja.

HR: Ličilački zanat s kojim danas osiguravate egzistenciju u Kanadi nije Vaše prvobitno profesionalno usmjerenje, već rezultat određenih životnih okolnosti. Što je vaše osnovno zanimanje s kojim ste se bavili prije napuštanja rodne Subotice?

Poslije završene osnovne škole, odlučio sam se za elektromehaničarski smjer u mašinskoj-elektrotehničkoj srednjoj školi MESŠC u Subotici, i po završetku ovog usmjerenja zaposlio sam se u »Elektroremontu«, jedinju tvrtki u kojoj sam bio zaposlen sve do odlaska u Kanadu. Radio sam na poslovima namotavanja elektromotora i alternatora, u biti poslovima svoje mehaničarske struke.

HR: Poput mnogih vaših sugrađana i vas je zahvatio sindrom početka devedesetih u kome je, uz približavajući ratni vihor, ekonomska

kriza prvog tranzicijskog vala sve više uzimala maha. Što ste radili u to vrijeme?

Poput mnogih tvrtki i Elektroremont je ušao u veliku krizu, umjesto plaće koja je tada iznosila skromnih 120 njemačkih maraka, dobivali smo bonove za kupovinu u nekim prodavaonicama i već tada se, realno, moglo naslutiti, kako mnogo toga ne ide na dobro. Uz pomoć svog prijatelja Antuša Vidića, uspio sam dobiti jedan privremeni posao od šest tjedana u Nizozemskoj i koncem srpnja, u vrijeme Dužijance, kada sam se vratio nazad u Suboticu, već sam imao jedan neuručeni poziv za odlazak u rat protiv Slovenije. Spoznajući situaciju u kojoj su već brojni moji susjedi bili u rezervnom sastavu tadašnje JNA, a rat je kucao na vratima, već sam duboko razmišljao i dvoumio oko povratka tj. ostajanja u Subotici.

HR: Kada ste dobili končan poziv za rezervni sastav, čini se odlučujući faktor konačne odluke da se suprotstavite nametnutoj volji države i napustite zemlju u kojoj ste se rodili i proživjeli cijeli svoj dotadašnji život?

Taj famozni poziv sam dobio 16. rujna te 1991. godine, u vrijeme jedne sveopće mobilizacije. Srećom nisam se našao doma u trenutku pokušaja izravnog uručjenja i iste večeri sam prešao granicu i otišao u susjednu Mađarsku. Nisam se pretjerano dvoumio prilikom konačne odluke i mislim da sam ispravno postupio.

HR: Kako je uopće došlo do ideje za odlaskom u Kanadu, veliku sjeverno-američku državu, u jedan posve novi svijet?

Rođena sestra moje matere živjela je u Kanadi, još od 1967. godine, i na njezin nagovor i pomoć, obratio sam se u siječnju 1992. godine kanadskoj ambasadi u Budimpešti, aplicirajući molbom za use-

imao sam samo izbjegličku legitimaciju. No, već za pet dana od podnošenja molbe za useljenje, dobio sam negativan odgovor od kanadskih vlasti uz obrazloženje da ne uvažavaju moje razloge, uz mogućnost ponovnog prijavljivanja nakon isteka roka od 10 mjeseci.

HR: Što ste tada učinili?

Našao sam se u vrlo neizglednoj situaciji, obitelj mi je još uvijek bila u Subotici, a period od dugih 10 mjeseci i neizvjesnost konačnog ishoda bez ikakve garancije oko odobravanja useljenja, čini mi se predugačak za čekanje. Odlučio sam »odbijenicu« poslati svojoj teti u Kanadu, požalivši joj se na negativan odgovor useljeničkog ureda. I tada, zahvaljujući agilnosti moje tete, koja se obratila Crkvi za pomoć i zahvaljujući sponzorstvu Crkve, ishodovao sam »papire za ulazak« koji se dogodio 5. kolovoza 1992. godine, godinu

dana nakon napuštanja Subotice. Prvo sam otišao sam, a poslije je stigla moja supruga s naše dvoje djece.

HR: Kako ste se snašli prve godine Kanadi?

Iskreno govoreći, prvi dani u Kanadi su bili pomalo razočaravajući, jer su moja očekivanja bila velika. S mojih, tadašnjih, 38 godina stigao sam u Halifax, smjestio se kod tete i tetka, i našao prvo zaposlenje, uz pomoć tetka, u tiskari u kojoj je i on bio uposlen. I tako sam počeo raditi u knjigovoznici, učeći usporedo i ostale tiskarske poslove, poput sječenja knjiga, pakiranja, asistiranja pri većim tiskarskim strojevima.

HR: U međuvremenu vam je stigla i obitelj, i konačno poslije duljeg vremena svi ste bili na okupu. Gdje ste se smjestili s obitelji?

Nakon osam mjeseci razdvojenosti, stigla je i moja supruga s djecom, i već sutradan

Klima

Iako za Kanadu važi stereotip da je zemlja hladne klime, oblast Nove Škotske ima posve drugačiju i znatno ugodniju klimu. Istina zime su hladne, poput ostalog dijela, ali su zato proljeća i ljeta iznimno topla, uz duge i lijepe jeseni.

ljenje. U trenutku podnošenja zahtjeva, imao sam izbjeglički status, obzirom kako sam se nalazio u prihvatnom centru u Balatonlelu na jezeru Balaton, a stara jugoslavenska putovnica mi je prestala važiti i

sam se iselio od moje tete, našavši dvosoban stan za nas. Obzirom kako sam već imao donekle pristojnu zaradu i relativno siguran posao, stan je odnosio trećinu mojih primanja, mogli smo se »odvojiti« i započeti samostalan život. Djeca su krenula u školu (stariji *Marinko* je bio 12 godina, a mlađi *Josip* 8), stan se nalazio u neposrednoj blizini i za taj period je vezana jedna anegdota. Mlađi sin, *Josip*, je krenuo u drugi razred, ali je odmah prebačen, na osnovu većeg znanja, u treći, te ispada kako nikada nije niti išao u drugi. A sve zahvaljujući boljoj osnovnoj naobrazbi koju je stekao u Subotici. Supruga *Marija* je, također, poslije dva tjedna od dolaska dobila posao u jednoj pekarnici i život je započeo svojim imigrantskim tokom.

HR: Kako ste se snašli s engleskim jezikom i kakva je bila prvobitna komunikacija?

U biti, nitko od nas nije znao engleski, i morali smo pohađati tečaj jezika, organiziran od strane kanadske države za novopridošle imigrante. U pitanju su bila večernja predavanja na kojima smo u grupnom radu učili jezik, prevodili raznu literaturu i novinske napise primjerenih, svakodnevnih sadržaja, a sve u cilju što adekvatnijeg upućivanja u normalnu komunikaciju na engleskom jeziku. Ta nastava je trajala, s određenim prekidima, više od dvije godine

i puno nam je pomogla u svladavanju jezika naše nove države.

HR: Poslije koliko vremena ste osjetili kako već postajete »ravnopravni« dio društva, sposoban za normalnu komunikaciju na svim nivoima?

Otprilike, to je se počelo događati nakon godinu dana od dolaska. Naime, za razliku od drugih kanadskih sredina u kojima ima mnogo više našeg svijeta, u Halifaxu nema baš previše ljudi koji govore našim jezikom i zbog toga je neophodno znanje engleskog za vođenje normalnog života. Možda je upravo ta okolnost doprinijela našem bržem učenju svladavanju, dotada, posve stranoga jezika.

HR: Usporedo sa svladavanjem jezika, upoznavanjem nove sredine i adaptiranjem na »kapitalističke« uvjete, osjetili ste »priliku« da i sami krenete u »privatničke vode« i započnete vlastiti biznis. Što je uvjetovalo otvaranje vaše tvrtke?

Dolaskom u Kanadu, želio sam imati jedan siguran i dobro plaćen posao od kojeg sam mogao mirno živjeti skupa s mojom obitelji. U prvo vrijeme nisam niti pomišljao kako bih jednoga dana mogao biti privatni poduzetnik, jer nisam znao dovoljno niti jezik, niti kanadske zakone. No, u tiskari u kojoj sam radio posao je krenuo »nizbrdo«,

nije bilo više toliko posla, plaća nije rasla, a mi smo imali sve veće troškove...

S ličenjem sam se počeo baviti usporedo dok sam radio još u tiskari, u vidu dodatnog izvora prihoda, ali to je sve bilo poslije redovitog radnog vremena ili tijekom vikenda.

Vikend

Svakoga mjeseca obvezno imamo Sjedan produljeni vikend (tri dana) tijekom kojega najčešće negdje otputujemo, koristeći priliku da upoznamo brojne prirodne ljepote ove lijepe zemlje. Primjerice, sama Kanada ima oko 32.000 jezera, dok naša oblast Nove Škotske ima nekoliko stotina pojašnjava Stanko Vaci.

Obzirom kako su svi bili zadovoljni mojim ličilačkim uslugama, a stvari su se u tiskari počele nepovoljno odvijati glede posla i zarade, počeo sam ozbiljnije pomišljati o mogućnosti samostalnog bavljenja ličilačkim biznisom. U međuvremenu je i moja supruga izgubila posao u pekarnici. I onda sam dobio jedan veliki posao u zgradi s 200 stanova.

HR: Kada je službeno započela s radom vaša ličilačka tvrtka i biznis u kojemu ste i danas?

Četvrtog srpnja 1994. godine otvorio sam svoju ličilačku tvrtku »Stanko's painting«, ali sam, obzirom da mi je supruga bila nezaposlena, usporedno nastavio i dalje raditi u tiskari.

Uspio sam, s dosta napora, raditi dva teška i odgovorna posla sljedećih pola godine, da bi u studenome konačno napustio tiskaru i posvetio se isključivo ličilačkom obrtu.

HR: Vratimo se još malo na razdoblje prilagodavanja novom »zapadnjačkom« načinu života i adaptiranju svih članova obitelji na kanadsko podneblje. Tko se, u biti, prvi jezički prilagodio i koliko se engleski jezik, nadalje, počeo »sukobljavati« sa izvornom hrvatskom ikavicom podneblja iz kojeg ste došli?

Djeca. Naši sinovi su u Kanadu došli u najboljoj životnoj dobi, sa solidnim predznanjem engleskog jezika. U dobi do nekih petnaest, šesnaest godina djeca još mogu uspješno svladati strani jezik, bez primjesa akcenta koji imaju iz svog matičnog jezika. Glede očuvanja našeg hrvatskog govora, mi smo nastavili doma govoriti našim jezikom, dok smo u komunikaciji izvan kuće, osim prilikom susreta s našim ljudima, ipak primorani govoriti isključivo engleskim jezikom.

HR: Koliko danas osjećate »miješanje« dva jezika u svakodnevnom govoru?

Mora se puno paziti prilikom govora, jer to je, na žalost, velika karakterističnost vezana za dugogodišnji boravak u nekoj stranoj zemlji. Ima puno riječi koje nam je mnogo lakše kazati na engleskom, koje ovdje nismo koristili ili primjerice nema adekvatnog prijevoda za njih. Tako danas,

Halifax

Halifax imao oko 400.000 stanovnika i najveći je grad svih primorskih provincija, u njemu se nalaze tri sveučilišta i u konstantnom je napretku, uz kontinuirano doseljavanje novih žitelja

kad idemo liječniku jednostavno kažemo imamo *appointment*, namjesto našeg imamo zakazano, jer jednostavno u naše vrijeme si kod liječnika morao čekati, a ne otići izravno na dogovoreno vrijeme.

HR: Poslije punih četrnaest godina boravka u Kanadi, što ipak čini više od trećine vašeg života, osjećate li se više Kanadanim ili čovjekom iz Subotice (Bačke, Vojvodine) u kojoj ste proveli veći dio svog dosadašnjeg života?

Mislim da ne razmišljam drugačije nego što sam ikada razmišljao, »kanadski« način života sam oduvijek želio prenijeti i na naše podneblje. Jer, Subotica i Vojvodina su oduvijek bili dio Srednje Europe i mogu kazati, upravo zbog toga, nisam imao problema s prilagođavanjem na novu sredinu i način života. Glede odnosa prema svojim korijenima, i dalje kontinuirano nastojimo držati sve naše izvorne običaje, i dalje s hranimo našim tradicionalnim jelima poput šunki i kobasica, koje pravimo sami u domaćoj izvedbi. Čak pravimo i naše domaće vino od grožđa koje uvozimo iz Kalifornije, radeći ga u podrumu isto kako ga je i moj bačo nekada pravio. Navečer, nakon radnog dana, često se znamo okupiti, skupa s našim kanadskim susjedima, na trijemu naše obiteljske kuće i zajednički se družiti, na naš domaćinski način.

HR: Uz svakodnevni rad i biznis, na koji način se odvija tzv. »socijalni život« iseljenika i postoji li organizirano djelovanje zajednice ljudi s ovih prostora?

Nakon rata u Bosni, u Kanadu je stigao jedan veći val novih iseljenika i s brojčanim uvećanjem ljudi došlo je određenih masovnijih aktivnosti u tamošnjoj zajednici. Tako smo jedno tri godine imali i misu na hrvatskom jeziku, koju je držao jedan poljski svećenik, ali na žalost sad više nemamo tu mogućnost, pa nam povremeno dolazi svećenik iz Toronta. Glede kulturno-umjetničkog djelovanja osnovali smo društvo »Anton Gustav Matoš« i organiziramo

posjete hrvatskih glumaca poput Špire Guberine i Ivice Vidovića, koji prilikom gostovanja upriliče monodrame ili manje kazališne komade. Također organizirali smo i posjete svim dosadašnjim hrvatskim veleposlanicima u Kanadi. Primjerice, jednom se pokvario jedan hrvatski brod u luci kod Halifaxa i organizirali smo druženje s posadom, na kopnu i kod njih na samom

Sinovi

Stariji sin Marinko završio je Kemijski fakultet i radi u struci kao kemijski inženjer, dok mlađi sin Josip završava četvrtu godinu Metalurškog fakulteta odsjek tehnologije materijala. Pored svojih poslovno-školskih obveza, tijekom slobodnog vremena i tijekom ljetnih ferija znaju pomagati u očevoj ličilačkoj tvrtki.

brodu. Nastojimo se držati koliko god možemo, iako nas nema više od četrdesetak hrvatskih obitelji.

HR: Na koncu slijedi pitanje koje se neumitno nameće u razgovoru sa svakim iseljenikom. Hoćete li se jednog dana vratiti doma ili je Kanada konačni izbor?

To je pitanje koje mi mnogi postavljaju, a ja uvijek kažem kako smo ovdje živjeli kao da nikada nećemo otići pa smo, na koncu, ipak otišli. Sada, tamo, isto tako živimo i radimo kao da ćemo ostati, a što će u budućnosti biti ne znamo. Mislim da se naša djeca neće vraćati, a što dalje vrijeme prolazi sve veći su izgledi da se ni mi nećemo vratiti.

U Osijeku predstavljena knjiga »Cvelfer stari« Đuke Galovića

Začudna umjetnička tvorevina pučkog pjesnika

»Đuka Galović je dobar poznavatelj baštine i povijesti, ali je i po nečemu poseban i izuzetan, on je pučki pjesnik. Iz njegovog autorskog glasa, zabilježenog rukom njegove družice Mace, progovaraju sve te njegove uloge objedinjene u začudnoj umjetničkoj tvorevini«, rekla je prof. Vlasta Markasović iz Vinkovaca

Nema Šokca, nema Slavonca, koji nije zapjevao pjesmu »Slavonci smo i Hrvati pravi«, a da možda i nije znao tko je autor tih stihova, sve dok nedavno iz tiska nije izišla knjiga Đuke Galovića »Cvelfer stari«, koju je priredio Vladimir Rem, uredio dr. Goran Rem a izdana je u suradnji Matice hrvatske – ogranak Osijek i ZAKUD-a »Vinkovci«.

Baš ta knjiga, predstavljena je nedavno u Osijeku, u okviru Dana Matice hrvatske, u organizaciji »Šokačke grane«, a predstavili su je vlč. Marko Didara, župnik u Drenovcima i predsjednik udruge »Duhovno hrašće«, prof. Vlasta Markasović iz Vinkovaca, dr. Goran Rem, mr. Vera Erl i dr. Helena Sablić-Tomić.

SLAVLJE KNJIGE: »Danas sam iznimno sretna i radosna, jer u Osijek su nam došli moji Drenovčani, moji Šokci i Cvelferi, da ovdje na najbolji način predstavimo knjigu 'Cvelfer stari', koja jednako pripada i Đuki Galoviću i njegovoj Maci«, rekla je na početku večeri mr. Vera Erl, predsjednica Šokačke grane i recenzentica knjige. »Danas ćemo obilježiti i Dane Matice hrvatske ali i dati doprinos akciji Mjesec knjige, danas ćemo slaviti

S promocije knjige »Cvelferi stari« Đuke Galovića

knjigu ali i našeg Đuku Galovića koji je bard pučkoga pjesništva, danas ćemo promicati i naše šokaštvo... Iznijeli smo na vidjelo ovo lijepo šokačko ruho, tu su i razne šokačke slastice, stara šljivovica koju nam donose gosti i Drenovaca i misno vino kojim nas časti vlč. Ivica Jurić, a i on

je blizu Drenovaca, iz Đurića. Tu smo da se družimo i prijateljujemo i međusobno i s knjigom, pa ćemo i zapjevati ove predivne Đukine stihove, i vokalna skupina 'Stanari' koja nam dolazi iz Drenovaca, i naša muška pjevačka skupina 'Šokci' pa i naš tamburaški sastav 'Šokačka duša', jer što bi Šokci bez tambure«, rekla je Vera Erl.

»Ni sama ne znam koja je ovo po redu zajednička aktivnost našega ogranka Matice hrvatske i 'Šokačke grane', a danas promoviramo našu biblioteku 'Neotradicija' u okviru koje je tiskana i knjiga Đuke Galovića 'Cvelfer stari'«, rekla je dr. Helena Sablić-Tomić, predsjednica osječkog ogranka Matice hrvatske, dodajući kako su posljednjih desetak godina u toj ediciji tiskane knjige Josipa Cvenića, Julijane Matanović, Delimira Rešickog, Željka Rišnera, Ane Lederer, Vinka Brešića, Milovana Tatarina i Vlahu Bogišića, što, po njezinim riječima, predstavlja promicanje jednog novog pogleda na tradiciju, na baštinu i ostavštinu.

»Uskoro izlazi iz tiska Zbornik radova s prvog znanstvenog skupa nazvanog

Međunarodni okrugli stol 'Urbani Šokci', a u pripremi je i tiskanje 'Šokačke čitanke', opet u suradnji našega ogranka Matice hrvatske i 'Šokačke grane', najavila je ovom prigodom Sablić-Tomić.

HRAST KOJI OKUPLJA: Govoreći o udruzi »Duhovno hrašće«, koja se bavi proučavanjem vjere, kulture i povijesti te okuplja veliki broj kulturnih djelatnika iz Drenovaca i čitave Cvelferije, vlč. Marko Đidara je istaknuo kako udругu »krasi jedan stari slavonski hrast, koji raširivši svoje grane okuplja mlado i staro da tu stane i predahne, odmori i otpočinje« te dodao kako je »taj hrast naš Đuka Galović na kojega smo ponosni baš kao i na stoljetne šume iz kojih dolazimo. U njegovim ćemo pjesmama naći sve ono što odmara dušu Slavončevu, jer Đuka pjeva od rođenja pa do starosti, o uspjesima i razočarenjima, o postignućima i životnim stranputicama, o bosonogom djetinjstvu i davnim ljubavima, o zanosima i o konjima, a konji su mu opsesija. Pjeva Đuka o divnim šokačkim običajima, o lijepom odijevanju, o seoskim radovima i blagovanju, o mladosti i bečarskoj razuzdanosti, o Cvelferiji i Slavoniji općenito«, rekao je vlč. Đidara.

Vlasta Markasović je, među ostalim, istaknula kako je o »čika« Đuki moguće govoriti kao o tipičnom Šokcu i Cvelferu, ali i tipičnom slavonskom seljaku omeđenom tipičnim krajolikom, šume, rijeke i ravnica. »Vrlo je dobar poznavatelj baštine i povijesti, ali je i po nečemu poseban i izuzetan, on je pučki pjesnik. Iz njegovog autorskog glasa, zabilježenog rukom njegove družice Mace, progovaraju sve te njegove uloge objedinjene u začudnoj umjetničkoj tvorevini. Realna individualna

i intimna povijest u kontekstu specifičnog šokačkog prostora, ogleda se u ovome stvaralaštvu bogato, mnogoliko i slojevito, baš kao i šokačko ruho koje Maca i Đuka rado odijevaju. Pučku književnost mnogi smatraju minornom u odnosu na umjetničku, ali svi elementi umjetničkog djela prepoznatljivi su u pučkoj književnosti. Ona je u svim svojim slojevima tvorevina fikcije, književna i jezična umjetnina i funkcionira često interferentno s drugim umjetnostima,

to naziva etnomuzikolog Slavko Janković. Đuka piše slavonskim dijalektom i čuva za nas ljepotu šokačkoga govora. Ta tko još nije čuo 'Slavonci smo i Hrvati pravi', 'Odavno smo Graničari stari', 'Oj dorati, moje zlato suvo' i da ne nabrajam dalje, ali baš zbog takvih pjesma i osebujnih stihova Đuku možemo svrstati uz bok velikana, kakvi su Miroslav Slavko Mader i 'Pjevat će Slavonija' ili 'Milovo sam...' našega Vinkovčana Ivana Kozarca«, istaknula je Vlasta Markasović.

»Zapala me je čast da jedan veliki i vrlo osjetljivi posao, vrlo profinjen s bezbroj tananih valera, dovedem do uratka koji je večeras pred Vama«, rekao je ovom prigodom dr. Goran Rem, naglasivši, među ostalim, kako je Đuka napravio legendarnu knjigu koju preporuča svekolikom čitateljstvu.

Potom je govorio autor knjige Đuka Galović. Govorio je u stihu, a i kako bi drukčije. Pričao je pjevajući. Pjevao je pričajući. I nagrađen je srdačnim pljeskom, spontanim i neobuzdanim. Evo Đuke, tko za Đuku pita, za šeširom dva, tri klasa žita. I Maca je govorila, također u stihu:

»Dok se peče rakija od šljiva / Moj ti Đuka uz kazan noćiva. / A prid zoru kući se dovuče / Na nogama ni jedne papuče.

glazbom na primjer, pa čak ima i svrhu, jer prenosi znanje, poučava, zabavlja i komunicira s čovjekovim djelovanjem. Sve je to sadržano u pjesmama Đuke Galovića«, rekla je prof. Markasović.

ŠOKAČKA PISMICA: »Njegova je pjesma u desetercu, ili šokačka pismica, kako

Bos on ide, ne treba ni štapa / Kod kazana ostala mu kapa. / Pa mi tepa, ljubavi garava / Evo Đuke, mogo bi da spava. Eto što je sve skrito u šljivi / A najčešće ja sama na njivi / Tako žene u to doba žive / Do god rade kazani i šljive.«

Slavko Žebić

Prof. dr. Siniša Tatalović iz Zagreba gostovao u Subotici, gdje je govorio o temi zaštite nacionalnih manjina

Pitanja zaštite potrebno sagledavati u širem, europskom kontekstu

»Govoriti o zaštiti nacionalnih manjina u samo jednoj zemlji, danas bi bilo preusko, s obzirom na procese koji se događaju na europskom kontinentu i zbog toga što ovo pitanje više nije samo unutarnje političko, nego sve više pitanje odnosa u međunarodnoj zajednici, odnosa među državama. Za zaštitu nacionalnih manjina u jednoj zemlji sve je važnije sagledavati širi kontekst u kome to društvo živi, u našem slučaju to je europski kontekst«, istaknuo je, među ostalim, *prof. dr. Siniša Tatalović*, savjetnik predsjednika Republike Hrvatske za pitanja političkog sustava i profesor na Fakultetu političkih znanosti iz Zagreba, u povodu večeri koja je najavljena kao promocija izdanja Nakladničko-istraživačkog zavoda »Politička kultura« iz Zagreba u Subotici, održane u subotu 28. listopada, u organizaciji Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, Otvorenog sveučilišta

i Hrvatskog akademskog društva iz Subotice. Iako je zbog nedolaska ravnatelja Zavoda *prof. dr. Raduleta Kneževića* predstavljanje izdanja izostalo, bila je ovo prigoda čuti izlaganje *prof. Tatalovića* o europskim standardima i zaštiti nacionalnih manjina.

U svome izlaganju *Tatalović* je naglasio kako u Europi kao cjelini danas postoji debalans u mogućnostima zaštite manjinskih prava između zapadne i istočne Europe, odnosno između zemalja s dugom demokratskom tradicijom i zemalja tzv. nove demokracije. »Debalans je u tome što nove demokratske zemlje imaju to ne samo bolje regulirano, nego što su i nakon dobrih zakona to počele implementirati u praksi«, rekao je on, dodajući kako iskustva ovih zemalja, među ostalim i Hrvatske, mogu biti korisna i »onima drugima koji su nekada nama davali pomoć u rješavanju ovih problema«.

Predstavljajući ovom pri-

godom *Tatalovićevu* knjigu »Nacionalne manjine u Hrvatskoj«, *prof. dr. Milan Ivanović* iz Osijeka govorio je o modelu zaštite nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, koji je u knjizi, kako je naveo, opisan teorijski, ali i prikazan kroz analizu funkcioniranja u praksi. »U ovom su modelu u zadnjih pet-šest godina evidentni dobri rezultati, čemu pridonosi i Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina od prije tri godine. Prvi su rezultati već postignuti i možemo biti zadovoljni rezultatima tog pravno postavljenog modela, iako u praksi ima nekih poteškoća, koje se na relativno

korrektni i demokratski način u hodu nastoje popraviti«, rekao je *Ivanović*, naglasivši kako je ovaj model pozitivno ocijenjen i od strane nadležnih europskih institucija. Također, on je naglasio i da je većinski narod u Hrvatskoj iskreno preuzeo odgovornost za položaj nacionalnih manjina, a predstavnici nacionalnih zajednica putem zastupanja u hrvatskom saboru preuzeli političku odgovornost za čitavu zajednicu.

Moderatori skupa bili su generalni konzul RH u Subotici *mr. Davor Vidiš* i direktor razvoja Otvorenog sveučilišta *prof. dr. Boško Kovačević*.

D. B. P.

Temeljem članka 15. Odluke o ustanovama i programima u oblasti kulture za koje se osiguravaju sredstva u proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine (»Sl. list APV«, broj 16/2004), Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje i kulturu raspisuje

NATJEČAJ

Za sufinansiranje objavljivanja knjiga od značaja za kulturu i umjetnost naroda i nacionalnih manjina u AP Vojvodini u 2007. godini

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje i kulturu sufinansirat će objavljivanje prvih izdanja od značaja za kulturu i umjetnost naroda i nacionalnih manjina u AP Vojvodini (originalna djela na jezicima naroda i nacionalnih manjina AP Vojvodine i prevedena djela na jezike naroda i nacionalnih manjina AP Vojvodine) sljedećih žanrova: roman, pripovjedačka proza, poezija, esejistika, umjetnička kritika, drama, umjetnička monografije, djela iz povijesti umjetnosti i djela iz humanističkih i društvenih znanosti i to:

- djela koja promoviraju vrhunsko književno i umjetničko stvaralaštvo,
- djela koja promoviraju kulturu Vojvodine i njeno najvrednije kulturno naslijeđe,
- djela koja pridonose razvoju humanističkih i društvenih znanosti,
- djela koja predstavljaju originalna djela iz kulture i umjetnosti,
- djela koja promoviraju najvrednije književno stvaralaštvo mladih autora iz Vojvodine,
- djela koja potiču otvorenost prema drugim kulturama i unapređenja međusobnog upoznavanja i razumijevanja,
- djela koja promoviraju uvođenje međunarodne standarda u svim oblastima kulture.

Opći uvjeti Natječaja

1. Pravo sudjelovanja na Natječaju imaju pravne i fizičke osobe s teritorija AP Vojvodine koje se bave izdavačkom djelatnošću.
2. Prijava na Natječaj podnosi se na obrascu **Upitnika za sufinansiranje objavljivanja knjiga u 2007. godini**. Navedeni **Upitnik** je sastavni dio Natječaja i može se dobiti u **Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje i kulturu, treći kat, soba 49 ili na web adresi: www.psok.org.yu**.
3. Prijave na Natječaj podnose se **od dana objavljivanja Natječaja do 30. studenoga 2006. godine Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje i kulturu – Sektor za kulturu, Bulevar Mihajla Pupina 16, 21108 Novi Sad** (telefon: 021/457 47 15) putem pošte ili osobno na Pisarnici pokrajinskih tijela uprave u zgradi Izvršnog vijeća AP Vojvodine. Natječajna dokumentacija se ne vraća.
4. Prijave koje se dostave poslije navedenog roka, prijave s nepotpunom dokumentacijom kao i prijave korisnika kojima je Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje i kulturu dodijelilo sredstva za financiranje programa i projekata, a koji nisu podnijeli izvješće o njegovoj realizaciji neće se uzimati u razmatranje.
5. Iznos sredstava za Natječaj će biti opredijeljen nakon usvajanja proračuna Tajništva za 2007. godinu.

Mala škola ljudskih prava i demokracije

Generacije i kategorije ljudskih prava

Univerzalnost ljudskih prava ne prijeti ni u kom smislu bogatstvu različitosti pojedinaca ili kultura. Različitost još uvijek može postojati u svijetu gdje su svi jednaki, i svi jednako zaslužuju poštovanje, to je na neki način i preduvjet za postojanje i uvažavanje različitosti

Piše: Davor Marko

Univerzalnost ljudske prirode je u osnovi ideje o ljudskim pravima. Ona su univerzalna, što znači da se ona jednako primjenjuju na sve ljude, i bez vremenskog i prostornog ograničenja. Svaki pojedinac ima pravo da uživa svoja ljudska prava bez obzira na rasu, boju, spol, jezik, religiju, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, rođenje ili drugi status.

Uz to što su univerzalna, ljudska su prava neotuđiva i nedjeljiva. Neotuđiva, jer se ne mogu oduzeti ili izgubiti i povezana su sa samim ljudskim postojanjem. Pravo na život, pravo na slobodu misli, pravo da osoba ne bude podvrgnuta mučenjima, neka su od osnovnih ljudskih prava koja se ne mogu ugroziti niti u jednoj situaciji niti sa jednim razlogom. Ona su nedjeljiva, međusobna su i međusobno povezana tako da se ne mogu promatrati odvojeno, jedna od drugih. Univerzalnost ljudskih prava ne prijeti ni u kom smislu bogatstvu različitosti pojedinaca ili kultura. Različitost još uvijek može postojati u svijetu gdje su svi jednaki, i svi jednako zaslužuju poštovanje, to je na neki način i preduvjet za postojanje i uvažavanje različitosti.

CIVILNA PRAVA: Ljudska su se prava kao ideja, ali i kao cjelokupan koncept, razvijala u nekoliko vremenskih razmaka. Danas, sukladno tome, razlikujemo tri generacije ljudskih prava. Prva su civilna i politička ljudska prava ili *prava slobode* čiji je razvoj, impuls i zamah dobio velikom revolucijom u Francuskoj, krajem 18. stoljeća. Slobodni građanin, pojedinac, suveren u privatnom i aktivan u javnom životu, kao i zaštita pojedinca od države, bile su dvije središnje ideje ovog koncepta i vodilja njihovog daljeg razvoja. I dok je smisao postojanja civilnih prava minimalna garancija fizičkog i moralnog integriteta i osiguranje pojedincima njihove vlastite sfere savjesti i vjerovanja (tu spadaju i zakonska prava koja pružaju proceduralnu zaštitu osobama koje su u postupku sa

pravnim i političkim sustavom), politička su prava neophodna kako bi pojedinci sudjelovali u životu zajednice i društva – primjer su pravo glasa, udruživanja u i pridruživanja političkim strankama, izražavanje vlastitog mišljenja i pristup informacijama.

Socijalna, ekonomska i kulturna prava druga su generacija ljudskih prava i njihov nositelj je kolektiv, a preduvjet pripadnost skupini. Zasnovana su na ideji jednakosti

Bastille, čuveno utvrđenje i simbol monarhističke tiranije u Francuskoj

i garantiranom pristupu osnovnim socijalnim i ekonomskim dobrima, uslugama i mogućnostima. Socijalna prava su neophodna za potpuno sudjelovanje u životu društva (pravo na obrazovanje, obitelj, na zdravstvenu brigu, zaštita od diskriminacije), ekonomska podrazumijevaju da je određena minimalna razina materijalne sigurnosti neophodna za ljudsko dostojanstvo (pravo na rad, na adekvatan životni standard, na stambeno zbrinjavanje...), dok se kulturna prava odnose na život zajednice u smislu očuvanja kulturnih i tradicionalnih vrijednosti, obilježavanja kulturnih događaja, očuvanja kulturnog identiteta. Kulturna prava u ovom, ali i širem smislu, postaju sve više i više važna za očuvanje identiteta i vrijednosti manjinskih zajednica.

IDEJA SOLIDARNOSTI: Treća generacija ljudskih prava modernog su doba, idejno osmišljena i promovirana tokom druge polovice 20. stoljeća. Osnovna ideja ove generacije ljudskih prava je ideja solidarnosti. Ona se, prije svega, odnose na osiguranje prava na održivi razvoj, na mir ili na zdrav okoliš. Ona predstavljaju neku vrstu preduvjeta za opstanak i normalan život čovječanstva, kao i za ispunjavanje prava iz prve dvije generacije. U većini

svijeta, uvjeti kao što su ekstremno siromaštvo, rat, ekološke i prirodne katastrofe znače da je postignut samo vrlo ograničen napredak u poštivanju ljudskih prava. Iz tog razloga, mnogi ljudi su osjećali da je priznavanje treće generacije ljudskih prava neophodno: ova prava bi osigurala odgovarajuće uvjete za društva, a posebno u svijetu u razvoju, da bi bili u stanju osigurati prvu i drugu generaciju prava, koja su već prihvaćena. Specifična prava koja su općenito uključena u kategoriju treće generacije prava su prava na razvoj, na mir, na zdrav okoliš, na udio u eksploataciji zajedničkog naslijeđa čovječanstva, na komunikaciju i humanitarnu pomoć

Još jedna podjela ljudskih prava koja je, iz različitih uglova i razloga, zanimljiva jest ona na – individualna i kolektivna. Individualna bi se odnosila na većinu prava prve i druge generacije, i to su sva ona prava na koje pojedinac, kao slobodan i jednak među jednakima, uživa neovisno od njegove rase, nacionalnosti, etničke, religijske ili bilo koje druge pripadnosti. Sa druge strane, kolektivna su prava ona koje pojedinac stiče kao pripadnik specifične skupine. Primjer su prava nacionalnih manjina, između ostalog pravo na korištenje materinjeg jezika u obrazovanju i informiranju, pravo na njegovanje i očuvanje specifičnih običaja, kao i pravo na samo-organiziranje i udruživanje u okviru većinske zajednice.

Empirijsko sociološko istraživanje o političko-kulturnom profilu bunjevačkih Hrvata (2)

Nacionalno izjašnjavanje i prisutnost etničkih sindroma

Kod dijela Hrvata postoji »bunjevački sindrom« (bunjevačko etničko samoodređenje), odnosno kod dijela Bunjevaca postoji »hrvatski sindrom« (hrvatska nacionalna samosvijest)* Kod Bunjevaca je u većoj mjeri prisutan »hrvatski sindrom« negoli je kod Hrvata prisutan »bunjevački sindrom«.

Piše: mr. sc. Zlatko Šram

U prošlom smo broju izložili rezultate istraživanja koji se odnose na strukturu dviju dimenzija »etničke svijesti« koje smo nazvali »Bunjevačko etničko samoodređenje« i »Hrvatska nacionalna samosvijest«. Niska korelacija između ove dvije etničke svijesti i sumarni postotak Hrvata i (samo) Bunjevaca koji se uglavnom i u potpunosti slažu s tvrdnjama koje ih definiraju, pokazali su da u izvjesnom stupnju postoji njihova međusobna »kontaminacija«.

Vidjeli smo da kod dijela Hrvata postoji »bunjevački sindrom« (bunjevačko etničko samoodređenje), odnosno da kod dijela Bunjevaca postoji »hrvatski sindrom« (hrvatska nacionalna samosvijest).

PRISUTNOST ETNIČKIH SINDROMA: Kako bismo preciznije utvrdili u kojoj je mjeri »bunjevački sindrom« prisutan kod Hrvata, odnosno »hrvatski

sindrom« kod Bunjevaca, sproveli smo standardizaciju skala kojima smo mjerili prisutnost ovih etničkih »sindroma« i to za cijeli ispitivani uzorak. Pomoću tzv. z-vrijednosti izvedene su norme u klasifikacijskim skupinima. Na ovaj smo način mogli odrediti pet skupina ispitanika kod kojih je prisutna (1) apsolutna odsutnost specifične etničke svijesti, (2) ispodprosječna odsutnost, (3) prosječna prisutnost, (4) iznadprosječna prisutnost, i (5) izrazita prisutnost specifične etničke svijesti.

Ako sumiramo kategorije intenziteta iskazivanja specifične etničke svijesti (4+5) i (1+2) onda iz rezultata prikazanih u tablici 1 vidimo da u ukupnom uzorku 35 posto ispitanika iskazuje visok, 26.3 posto prosječan, a 38.2 posto ispitanika iskazuje nizak stupanj »bunjevačkog etničkog samoodređenja«. Iz rezultata prikazanih u tablici 2 vidimo da u ukupnom uzorku

32.8 posto ispitanika iskazuje visok, 41.3 posto prosječan, a 25.9 posto ispitanika nizak stupanj »hrvatske nacionalne samosvijesti«. Pogledajmo sada u kakvim se relacijama nalazi nacionalno opredjeljenje i intenzitet prisutnosti specifične etničke svijesti, odnosno u kojoj je mjeri kod Bunjevaca prisutan »hrvatski sindrom«, a kod Hrvata »bunjevački sindrom«.

Utvrđili smo relativno visoku korelaciju između nacionalnog opredjeljenja i stupnja iskazivanja »bunjevačkog etničkog samoodređenja« (tablica 1). »Bunjevački sindrom« je naime u znatno većoj mjeri prisutan kod ispitanika koji su se nacionalno izjasnili samo kao Bunjevci. Primjerice, visoki stupanj »bunjevačkog etničkog samoodređenja« je prisutan kod 65.4 posto Bunjevaca i kod 9.7 posto Hrvata. Utvrdili smo međutim znatno nižu korelaciju između nacionalnog opredjeljenja i stupnja iskazivanja »hrvatske nacionalne samosvijesti« (tablica 2). Premda se Hrvati i Bunjevci međusobno statistički značajno razlikuju u pogledu stupnja internalizacije »hrvatske nacionalne samosvijesti«, među njima je ipak u tom pogledu znatno manja razlika negoli kad promatramo razlike koje postoje u stupnju internalizacije »bunjevačkog etničkog samoodređenja«. Primjerice, visoki stupanj »hrvatske nacionalne samosvijesti« je prisutan kod 41.9 posto Hrvata i kod 22.1 posto Bunjevaca. Drugim riječima, kod Bunjevaca je u većoj mjeri prisutan »hrvatski sindrom« negoli je kod Hrvata prisutan »bunjevački sindrom«.

ETNIČKI SINDROMI I DRŽAVLJANSTVO: Nastojali smo nadalje ispitati u kojoj mjeri prisutnost »hrvatske nacionalne samosvijesti«, odnosno odsutnost »bunjevačkog etničkog samoodređenja« korelira s jednom objektivnom mjerom nacionalne identifikacije kao što je posjedovanje hrvatskog državljanstva, odnosno željom da se ono dobije. Utvrdili smo relativno nisku povezanost između posjedo-

Tablica 1

Povezanost nacionalnog opredjeljenja i Bunjevačkog etničkog samoodređenja

BUNJEVAČKO ETNIČKO SAMOODREĐENJE					
	1. Apsolutno odsutno	2. Ispod prosječno	3. Prosječno	4. Iznad prosječno	5. Izrazito
Bunjevci	6.3	6.8	21.6	27.9	37.4 %
Hrvati	37.6	22.5	30.2	6.6	3.1 %
Ukupno	23.1	15.2	26.3	16.5	19.0 %

Tablica 2

Povezanost nacionalnog opredjeljenja i Hrvatske nacionalne samosvijesti

HRVATSKA NACIONALNA SAMOSVIJEST					
	1. Apsolutno odsutna	2. Ispod prosječna	3. Prosječna	4. Iznad prosječna	5. Izrazita
Bunjevci	12.6	22.5	42.8	18.5	3.6 %
Hrvati	4.6	13.5	40.0	31.9	10.0 %
Ukupno	8.3	17.6	41.3	25.7	7.0 %

vanja hrvatske putovnice i »bunjevačkog etničkog samoodređenja« s jedne strane, te posjedovanja hrvatske putovnice i »hrvatske nacionalne samosvijesti« s druge strane. Ovi nalazi impliciraju da hrvatsko državljanstvo imaju oni građani kod kojih je prisutan relativno visok stupanj »bunjevačkog etničkog samoodređenja«, odnosno da hrvatsko državljanstvo imaju oni građani kod kojih je prisutan nizak stupanj »hrvatske nacionalne samosvijesti«. Ako sumiramo kategorije intenziteta specifične etničke svijesti (4+5) i (1+2) onda ćemo iz tablice 3 vidjeti da je kod ispitanika koji imaju hrvatsko državljanstvo u 25.3 posto slučajeva prisutan visok stupanj »bunjevačkog etničkog samoodređenja«. Isto tako možemo vidjeti da je kod ispitanika koji žele imati hrvatsko državljanstvo u 27 posto slučajeva prisutan visok stupanj »bunjevačkog etničkog samoodređenja«. Rezultati prikazani u tablici 4 pokazuju da je tek nešto više od polovine (57.8 posto) ispitanika koji imaju hrvatsko državljanstvo prisutan visoki stupanj »hrvatske nacionalne samosvijesti«. Zanimljivo je nadalje uočiti da niska »hrvatska nacionalna samosvijest« postoji čak kod jedne četvrtine ili 23.8 posto ispitanika koji žele dobiti hrvatsko državljanstvo, a da je tek kod jedne trećine ili 31.9 posto aspiranata na hrvatsko državljanstvo prisutna visoka »hrvatska nacionalna samosvijest«.

Tablica 3

Povezanost hrvatskog državljanstva i Bunjevačkog etničkog samoodređenja

BUNJEVAČKO ETNIČKO SAMOODREĐENJE					
	1. Apsolutno odsutno	2. Ispod prosječno	3. Prosječno	4. Iznad prosječno	5. Izrazito
Nema HR putovnicu, a niti je želi imati	12.6	6.7	20.2	26.1	34.5 %
Nema HR putovnicu, ali je želi imati	22.8	19.4	30.1	15.2	12.5 %
Ima HR putovnicu	42.3	12.7	19.7	5.6	19.7 %
Ukupno	23.2	15.2	26.1	16.6	19.0 %

Tablica 4

Povezanost hrvatskog državljanstva i Hrvatske nacionalne samosvijesti

HRVATSKA NACIONALNA SAMOSVIJEST					
	1. Apsolutno odsutna	2. Ispod prosječna	3. Prosječna	4. Iznad prosječna	5. Izrazita
Nema HR putovnicu, a niti je želi imati	18.1	22.4	40.5	16.4	2.6 %
Nema HR putovnicu, ali je želi imati	6.1	17.7	44.2	24.8	7.1 %
Ima HR putovnicu	1.4	9.9	31.0	43.7	14.1 %
Ukupno	8.3	17.7	41.4	25.6	7.1 %

Temeljem članka 15. Odluke o ustanovama i programima u oblasti kulture za koje se osiguravaju sredstva u proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine (»Sl. list APV«, broj 11/2004), Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje i kulturu raspisuje

NATJEČAJ

za sufinanciranje projekata u oblasti zaštite kulturne baštine u AP Vojvodini u 2007. godini

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje i kulturu sufinancirat će u 2007. godini projekte u oblasti zaštite kulturne baštine koje realiziraju ustanove, udruge, nevladine organizacije i pojedinci koje se bave zaštitom i prezentacijom kulturne baštine na teritoriju AP Vojvodine i kojima se doprinosi razvoju, istraživanju, unapređenju, modernizaciji, obradi i prezentaciji kulturnog naslijeđa Pokrajine, afirmiraju suvremeni principi u oblasti zaštite kulturne baštine, doprinosi povezivanju i suradnji u oblasti zaštite kulturnog naslijeđa i vrši edukacija o potrebi čuvanja baštine kao značajnog segmenta održivog razvoja i razvijanja demokratskih principa multikulturnog i multinacionalnog društva u Vojvodini i to:

- projekte arheoloških istraživanja, iskapanja i prezentiranja lokaliteta u AP Vojvodine;
- izdavanje značajnih i vrijednih knjiga kojima se prezentiraju rad i programi ustanova zaštite od značaja za Pokrajinu, promovira pokretno, nepokretno i duhovno kulturno naslijeđe Pokrajine u zemlji i inozemstvu i podstiče njegova zaštita, prezentiraju rezultati istraživanja u oblasti zaštite kulturne baštine, vrši edukacija o potrebi čuvanja kulturnog naslijeđa i promoviraju međunarodni standardi u ovoj oblasti;
- projekte izrade ili osuvremenjavanja stalnih postavki ustanova zaštite kulturne baštine na teritoriji AP Vojvodine;
- projekte suvremenih načina prezentiranja programa zaštite kulturne baštine na teritoriju AP Vojvodine u digitalnoj formi i novim medijima;
- projekte konzerviranja i restauracije pokretnih kulturnih dobara od posebnog značaja za očuvanje baštine AP Vojvodine;
- organiziranje tematskih izložbi od značaja za Pokrajinu kojima se promovira njeno kulturno naslijeđe;
- projekte suradnje ustanova zaštite u AP Vojvodini radi organiziranja zajedničkih programa u zemlji i inozemstvu,
- ostale projekte kojima se doprinosi istraživanju, obradi i prezentaciji kulturne baštine od posebnog interesa za Pokrajinu.

Opći uvjeti natječaja

1. Na Natječaju mogu sudjelovati ustanove (zavodi za zaštitu spomenika kulture, muzeji, arhivi, galerije), udruge, nevladine organizacije i pojedinci koje se bave zaštitom i prezentacijom kulturne baštine sa teritorija AP Vojvodine, odnosno koje prezentiraju kulturnu baštinu Pokrajine.
2. Prijava na Natječaj podnosi se na obrascu **Upitnika za sufinanciranje programa i projekata u kulturi u 2007. godini Pokrajinskog tajništva za obrazovanje i kulturu**, uz koji se prilaže ostala neophodna dokumentacija. Navedeni **Upitnik** je sastavni dio Natječaja i može se dobiti u **Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje i kulturu, drugi kat, soba 23** ili na **web-adresi Tajništva: www.psok.org.yu**.
3. Prijave na Konkurs podnose se **od dana objavljivanja natječaja do 30. studenoga 2006. godine Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje i kulturu – Sektor za kulturu, Bulevar Mihajla Pupina 16, 21108 Novi Sad** (telefon: 021/456-016, 487-45-34) putem pošte ili osobno na Pisarnici pokrajinskih tijela uprave u zgradi Izvršnog veća AP Vojvodine.
4. Prijave koje se dostave nakon navedenog roka i sa nepotpunom dokumentacijom, prijave poslane putem faksa ili elektronske pošte, nepotpisane i neovjerene prijave, kao i prijave korisnika kojima je Tajništvo tijekom 2006. godine dodijelilo sredstva za sufinanciranje programa ili projekata, a koji nisu podnijeli izvješće o njihovoj realizaciji, neće se uzimati u razmatranje. Natječajna dokumentacija se ne vraća.
5. Iznos sredstava za Natječaj će biti opredijeljen nakon usvajanja proračuna Tajništva za 2007. godinu.

Temeljen članka 15. Odluke o ustanovama i programima u oblasti kulture za koje se osiguravaju sredstva u proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine (»Sl. list APV«, broj 16/2004), Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje i kulturu raspisuje

NATJEČAJ

Za sufinanciranje prevođenja značajnih djela u 2007. godini

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje i kulturu u cilju afirmiranja kulturne osobenosti AP Vojvodine, poticanja otvorenosti prema drugim kulturama i unapređenja međusobnog upoznavanja i razumijevanja, sufinansirat će prevođenje značajnih djela sljedećih žanrova: roman, pripovjedačka proza, poezija, esejistika, umjetnička kritika, drama, umjetničke monografije, djela iz povijesti umjetnosti i djela iz humanističkih i društvenih znanosti i to:

- sa srpskog jezika i jezika nacionalnih manjina na svjetske jezike,
- sa srpskog jezika na jezike nacionalnih manjina,
- s jezika nacionalnih manjina na srpski jezik,
- s nekog od jezika nacionalnih manjina na neki drugi jezik nacionalnih manjina.

Opći uvjeti natječaja

1. Pravo sudjelovanja na natječaju imaju pravne i fizičke osobe s teritorija AP Vojvodine koje se bave izdavačkom djelatnošću, kao i inozemni izdavači.
2. Prijava na Natječaj podnosi se na obrascu **Upitnika za sufinanciranje prevođenja značajnih knjiga u 2007. godini**. Navedeni **Upitnik** je sastavni dio Natječaja i može se dobiti u **Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje i kulturu, treći kat, soba 49** ili na **web adresi: www.psok.org.yu**.
3. Prijave na Natječaj podnose se **od dana objavljivanja Natječaja do 30. studenoga 2006. godine Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje i kulturu – Sektor za kulturu, Bulevar Mihajla Pupina 16, 21108 Novi Sad** (telefon: 021/457-47-15) putem pošte ili osobno na Pisarnici pokrajinskih tijela uprave u zgradi Izvršnog vijeća AP Vojvodine. Natječajna dokumentacija se ne vraća.
4. Prijave koje se dostave poslije navedenog roka, prijave s nepotpunom dokumentacijom kao i prijave korisnika kojima je Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje i kulturu dodijelilo sredstva za financiranje programa i projekata, a koji nisu podnijeli izvješće o njegovoj realizaciji neće se uzimati u razmatranje.
5. Iznos sredstava za Natječaj će biti opredijeljen nakon usvajanja proračuna Tajništva za 2007. godinu.

U subotu nova sjednica HNV-a

Imenovanja i nove smjene?

Za subotu 4. studenoga (sutra) predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća Josip Z. Pekanović zakazao je XIII. sjednicu toga tijela. Za sjednicu je predložio sljedeći dnevni red: usvajanje zapisnika s prethodne sjednice, izbor članova Izvršnog odbora HNV-a, izvješće o financijskom poslovanju HNV-a od 1. siječnja do 23. listopada 2006. godine, pravilnik o raspodjeli sredstava po natječajima, te razno.

U utorak je, međutim, vijećnik i predsjednik DSHV-a Petar Kuntić, kao jedini potpisnik, uredu HNV-a dostavio tri prijedloga za proširenje dnevnoga reda sjednice

HNV-a, i to: razrješenje Upravnog odbora NIU »Hrvatska riječ«, imenovanje novih članova Upravnog odbora NIU »Hrvatska riječ« i imenovanje novog vršitelja dužnosti odgovornog urednika tjednika »Hrvatska riječ«.

Razrješenje Upravnog odbora NIU »Hrvatska riječ« Petar Kuntić je u prijedlogu objasnio na sljedeći način:

»Smatramo da dosadašnji Upravni odbor u sastavu: Lazar Baraković (predsjednik), Zdenko Đaković, dr. Marija Matarić, Pavle Pejčić, Stipan Stantić i Zvonko Tadijan nije provodio zadaće propisane člankom 27. stavak 1. točka 4., 9. i 10. Statuta NIU

»Hrvatska riječ«, te predlažemo njihovo razrješenje, jer nije moguće očekivati bilo kakve daljnje pozitivne promjene u provođenju zadaća Upravnog odbora.«

Za nove članove Upravnog odbora NIU »Hrvatska riječ« vijećnik i predsjednik DSHV-a Petar Kuntić predlaže: Matu Matarića iz Sombora, Tatjanu Melvinger iz Novog Sada, te Tomislava Žigmanova, Stipana Stipića, Belu Lipozenčića i dr. Slavena Bačića iz Subotice.

Za novog v. d. odgovornog urednika »Hrvatske riječi« Petar Kuntić predlaže Jasminku Dulić, koja je u radnom odnosu u NIU »Hrvatska riječ«. ■

Gosti u Golubincima

Osječani posjetili Srijem

Zupu Svetog Jurja Mučenika u Golubincima u Srijemskom dijelu Đakovačke i srijemske biskupije posjetili u nedjelju 29. listopada vjernici župe Svetih Ćirila i Metoda iz Osijeka sa župnim vikarom vlč. *Kronoslavom Kuasom*. Susret je započeo svečanim euharistijskim slavljem u crkvi Svetog Jurja koje je predvodio golubinački župnik *Ivica Damjanović*, a koncelbrirao vlč. *Krunoslav Kuas*.

U pozdravnoj riječi velečasni Ivica Damjanović poželjeo je gostima iz Osijeka ugodan boravak u ovom dijelu Đakovačke i srijemske biskupije i rekao kako je »lijepo što smo zajedno i što smo svi jedno u vjeri«. Velečasni Ivica Damjanović prije preuzimanja župe Golubinci proveo je tri godine službe u župi svetog Ćirila i Metoda u Osijeku i to provedeno vrijeme u župi Svetih Ćirila i Metoda dovelo je do ovog susreta i zbližavanja ljudi u Golubincima i Osijeku, što će se vjerojatno nastaviti i u budućnosti.

Poslije mise, gosti su bili na ručku u golubinačkim obiteljima, gdje su imali prigodu bolje se upoznati kako katolici i Hrvati danas žive u Golubincima i Srijemu i kako su proživjeli posljednje desetljeće prošloga stoljeća. Pored Golubinaca, gdje su primljeni široka srca i gostoprimstvom kojim se Golubinčani mogu ponositi, Osječani su posjetili najveće Marijansko svetište u Srijemu - Tekije, te Petrovaradin i Novi Sad.

Istoga dana, župu svetog Jurja Mučenika u Golubincima posjetio je brat *Richar* iz zajednice Teizea, koji je imao susret s mladima zemunskog Dekanata. Susret je počeo u 20 sati molitvom kao u Teizeu. Nakon molitve u vjeronaučnoj dvorani, prikazan je film o Teizeu i pripremama za 28. susret mladih Europe u Zagrebu koji će se održati od 28. prosinca 2006. do 1. siječnja 2007. godine. Tom susretu domaćin će biti Zarebačka biskupija.

Nekoliko mladih iz zemunskog Dekanata prepričali su svoja iskustva s kojim su se susreli prilikom svojih boravaka u Teizeu. Pored mladih pripadnika katoličke vjere zemunskog dekanata susretu su nazočili i mladi Evangelističke zajednice sa svojim pastorom iz Stare Pazove. I skupina mladih pravoslavne vjeroispovijesti iz Golubinaca s parohom gospodinom *Danilom Stegnjaićem*.

Velečasni Ivica Damjanović zahvalio se bratu Richaru na posjetu Golubincima i Srijemu i mladima dao točnije informacije o pripremama za putovanje iz Srijema na susret u Zagreb.

I. R.

Proslavljen Dan škole

S priredbe u subotičkoj OŠ »Matko Vuković« održano u utorak 31. listopada.

Odgovor na priopćenje za javnost subotičke podružnice DSHV-a

Zaglavljani u jednomlju

Prošlotjedno priopćenje za javnost subotičke podružnice DSHV-a gotovo da i ne zasluhuje daljnje trošenje prostora u novinama. No ipak, javnosti radi, želim skrenuti pozornost na samo na neke od neutemeljenih tvrdnji iz toga priopćenja.

Prije svega, ne znam što znači izjava da sam »otvoreno propagirao tzv. građansku opciju« i volio bih da mi se to objasni. Drugo, poistovjećivanje Bunjevaca sa »onima koji su na ranijim izborima podržavali stranke haških optuženika Miloševića i Šešelja«, što radi autor priopćenja, u potpunosti potvrđuje moju i ne samo moju tvrdnju da sadašnje vodstvo DSHV-a vodi pogrešnu politiku prema Bunjevcima. Takvim pristupom Bunjevce nećemo vezati za sebe, nego ih još više udaljiti. Treće, »Hrvatska riječ« nije pisala o »privatnom tulumu« na salašu Bele Ivkovića, nego o tradicionalnoj mobu, starom običaju našega naroda, koji je ove godine, uz sudjelovanje 30-ak pripadnika hrvatske zajednice, na salašu Bele Ivkovića održan 29. put i koji, za razliku od drugih događaja koji ispred naziva sadrže riječi – tradicionalni

peti, tradicionalni šesti, tradicionalni drugi – odista predstavlja hvale i poštovanja vrijedan događaj u kontinuitetu.

Četvrto, u »neshvatljiv sukob interesa« stavili su me, među ostalima, i članci DSHV-a, glasujući za moj izbor u Izvršni odbor HNV-a na sjednici HNV-a 19. travnja 2005. godine. Za moj izbor, koji je bio jednoglasan, visoko su podigli dva prsta i predsjednik DSHV-a Petar Kuntić, te potpredsjednici stranke Josip Gabrić, Đorđe Čović i Josip Z. Pekanović. Zašto to tada nisu smatrali »neshvatljivim sukobom interesa«, nego poželjnim razvojem događaja u HNV-u, neka objasne članovima DSHV-a i javnosti.

Peto, o Danima Balinta Vujkova »Hrvatska riječ« je pisala korektno i detaljno. A, čitatelji valjda imaju pravo ponekad komentirati javne događaje i skupove.

Šesto, Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca, čiji je glavni urednik sin predsjednika subotičke podružnice DSHV-a, nije napadan, niti je »Hrvatska riječ« odbila objaviti »ocjene stručnjaka«. Na samom početku toga projekta, »Hrvatska riječ« je pisala obilato o

Leksikonu, objavljujući i pozitivne ocjene s promocije u Leksikografskom zavodu »Miroslav Krleža« u Zagrebu, nadajući se da će rad na Leksikonu napredovati. Pozitivne ocjene o Leksikonu bile bi nastavljene, da se taj projekt u godinama koje su dolazile – razvio. Budući da za četiri godine nije puno odmakao od početka, pozitivne ocjene su objektivno izostale, a negativnih se uredništvo »Hrvatske riječi« i dalje čuvalo.

I na koncu sedmo, rečenica iz priopćenja: »Zato držimo da HNV ne smije dopustiti da se novinari pretvaraju u kameleone, već ih se treba smijeniti, ako sami neće dati ostavku«, na najgori mogući način otkriva ideologiju, politički sklop i demokratsku utemeljenost osobe odgovorne za potpisivanje priopćenja subotičke podružnice DSHV-a. Dok god političari imaju aspiracije smjenjivati novinare, zajednica ostaje zaglavljena u sustavu jednomlja. U demokratskim društvima točno se zna mjesto i političara i novinara, baš kao i mjesto onih koji tu ravnotežu nastoje narušiti.

Zvonimir Perušić
direktor NIU »Hrvatska riječ«

Otvorena trgovina Turbo Limač

U Subotici je otvorena četvrta Turbo limač trgovina u Srbiji, nakon Beograda, Novog Sada i Čačka. U ponudi dječjih igračaka, dječje odjeće i opreme za bebe hrvatskog poduzeća Turbo limača nalaze se vodeći svjetski brandovi a od prije šest godina razvio je i vlastiti asortiman dječje odjeće - Coconut za djevojčice i Bearfoot za dječake. U ponudi za najmlađe se nalaze dupe, bočice, kadice, hranilice i hodalice, autosjedalice, nosiljke i kolica te kompletan asortiman za dob od 0-18 mjeseci desetak renomiranih proizvođača.

Danas je Turbo limač prisutan u 13 hrvatskih gradova, te u BiH, Srbiji i Sloveniji na gotovo 50 prodajnih mjesta. Trgovina u Subotici se nalazi u ulici Petra Drapšina.

U Subotici održan Međunarodni festival organskih proizvoda »Biofest« Proivodači i stručnjaci na jednom mjestu

Na drugom po redu, Međunarodnom festivalu organskih proizvoda - »Biofest«-a, koji je od 27. do 29. listopada održan u Subotici, predstavili su se proizvođači organske poljoprivrede iz Srbije, Kosova i Metohije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Mađarske, Albanije i Njemačke. U sklopu festivala na Otvorenom sveučilištu organizirana je izložba i prodaja organskih proizvoda, a za najbolji organski proizvod godine proglašen je pindžur poljoprivredno - ekološkog gazdinstva »Sever« iz Ivanić grada u Hrvatskoj.

Također, održano je i više savjetovanja,

okruglih stolova i prezentacija iz ove oblasti, koja su pokraj lokalnih poljoprivrednih proizvođača i prerađivača organske hrane, okupili i stručnjake i proizvođače iz regije, pa i cijeloga svijeta. Ove godine na festivalu su bili i predstavnici »Avalon« fondacije iz Nizozemske, koji već godinama podržavaju razvoj organske poljoprivrede u jugoistočnoj Europi ali i predstavnici organizacija iz naše zemlje, Albanije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Mađarske i dr.

Organizator Biofesta je Udruga za organsku hranu Terra's iz Subotice, u kooperaciji sa Otvorenim sveučilištem i Bio-Ag iz Subotice.

Generalni pokrovitelj je Općina Subotica, uz potporu Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srbije i Tajništva za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo AP Vojvodine.

M. Vu.

Apatinci kroje kapu sončanskim umirovljenicima

Čiji je dom umirovljenika

Nezadovoljstvo radom Općinskog saveza umirovljenika dovelo do formiranja Udruge umirovljenika Sonta * Kamen spoticanja u odnosima je korištenje prostorija Doma umirovljenika * Međusobne optužbe dužnosnika Općinskog saveza i mjesne Udruge u osnivanju dovode u zabunu brojne umirovljenike u Sonti

Piše: Ivan Andrašić

Od 5000 žitelja Sonte njih oko 700 su umirovljenici. Već dulji niz godina u selu postoji Mjesna organizacija umirovljenika, koja djeluje u sklopu Saveza umirovljenika Općine Apatin, a obuhvaća oko 150 članova. U prvoj polovici ove godine veći broj sončanskih umirovljenika, nezadovoljnih načinom rada Općinskog saveza, a sukladno odredbama Zakona o društvenim organizacijama i udruženjima građana, pristupa formiranju Udruge umirovljenika Sonta.

Na osnivačkoj skupštini definirani su ciljevi i metode rada, izabrana su upravna tijela, a predsjednik *Nikola Martinković* zadužen je za reguliranje pravnog statusa Udruge umirovljenika u osnivanju.

TEŠKE RIJEČI: Nesporazume, bez izglada za rješenje dogovorom, izazvalo je korištenje prostorija sončanskog Doma umirovljenika. Odlukom dužnosnika Saveza umirovljenika Općine Apatin onemogućen je pristup u prostorije Doma članovima Udruge u osnivanju. Ružna slika za slučajne prolaznike bila je zamjena brave na ulaznim vratima u ured uz asistenciju policijske ophodnje i tajnika MZ Sonta *Tomislava Siladija*, uz mnoštvo teških riječi izrečenih tom prigodom. Sončanski Dom umirovljenika, po izvodu iz ZK, umetak br. 192, u društvenoj je svojini, na koju pravo korištenja imaju Općinski savez umirovljenika i Savez invalida rada, svaki u idealnoj jednoj polovici dijela. Po odluci Izvršnog odbora Saveza invalida rada od 29. rujna ove godine pravo korištenja pripadajućeg dijela objekta ustupljeno je Mjesnoj organizaciji invalida rada Sonta, Udruzi umirovljenika Sonta u osnivanju, Mjesnoj organizaciji SUBNOR-a Sonta i Mjesnom odboru Partije udruženih umirovljenika Srbije. Sad se postavlja pitanje kako je moguće da Općinski savez umirovljenika, ignorirajući Odluku Izvršnog odbora Saveza invalida rada, polaže pravo na upravljanje cijelim objektom.

Konac ove rašomonijade nije ni na vidiku, međusobne optužbe čelnika Općinskog saveza i Udruge u osnivanju sve su oštrije, a ova situacija, pogubna po umirovljenike ovog mirnog sela, nastavlja se u nedogled. **ODBIJENICA:** »Sukladno Zakonu o društvenim organizacijama i udruženjima građana, Udruhu umirovljenika Sonta

formirali smo upravo zbog nezadovoljstva velikog broja sončanskih umirovljenika odnosom Općinskog saveza prema nama«, kaže za Hrvatsku riječ predsjednik Upravnog odbora Udruge umirovljenika Sonta u osnivanju *Nikola Martinković*. »Starom Mjesnom organizacijom umirovljenika Sonta obuhvaćeno je manje od četvrtine umirovljenika i to mahom imućnijih, kojima su brojna druženja i putovanja jedini cilj u životu. Naša Udruga obuhvaća umirovljenike koji su većinom na ivici socijalne bijede i kojima su jako velike stavke u životnim troškovima i nabavka zimnice i ogrjeva. Predsjednica Općinskog saveza umirovljenika *Mileva Babić* krajnje samovoljno nam je onemogućila korištenje prostorija na koje po odluci IO Saveza

jednom od dobavljača postavila uvjet mi ili oni, još uvijek imamo volje i želje da ovaj spor izgladimo sporazumno, u interesu svih pripadnika najstarije sončanske populacije, pa tko se gdje želi opredijeliti, neka bira. U ovom objektu mjesta i termina mora biti za sve.«

FINANCIJE: S druge strane i druga pri-povijest: »Nova Udruga umirovljenika se ne može ponašati samovoljno i onemogućavati djelovanje Mjesne organizacije umirovljenika, koja je jedina legitimna organizacija umirovljenika u Sonti i kao takva jedina je ovlaštena u zastupanju umirovljenika«, kaže za Hrvatsku riječ predsjednica Saveza umirovljenika općine Apatin *Mileva Babić*. »Udruga umirovljenika je nelegalna i svojim će radom samo oštetiti umirovljenike Sonte koji budu otišli u njeno članstvo. Organizaciju besplatnog odmora u toplicama, nabavke ogrjeva, zimnice, osiguranje umirovljenika, podjelu humanitarne pomoći i ostalo prepustimo Mjesnoj organizaciji umirovljenika, kako je to zakon propisao. Optužbe za uzimanje provizija od strane Općinskog saveza nisu točne, u pitanju je samo namicanje sredstava potrebnih za financiranje rada i održavanje prostorija. Kod mene postoje velike sumnje u financijsko poslovanje ove Udruge, pošto su nam odbili dati bilo kakovo izvješće i obrazloženje, iako su poprilična sredstva Općinskog saveza uložena u kreditiranje mnogih aktivnosti i nabavke robe za sončanske umirovljenike.«

Nadajmo se da će se strasti stišati, te da će obje strane poraditi na nadvladavanju momentalnih teškoća u međusobnoj komunikaciji i nastaviti svoje djelovanje na demokratskim osnovama. Čak i ukoliko je u pitanju nedorečenost zakona, postoji normalna ljudska komunikacija, koja može riješiti svaki problem. Ovakvo napeto stanje najmanje je potrebno običnim ljudima, pripadnicima najstarijeg dijela populacije, koji su u pravilu i socijalno najugroženiji sloj pučanstva. Njima je nebitno koja će opcija prevladati, kako će se zvati predsjednik, zanima ih, nažalost, samo golo preživljavanje, bez obzira na to kolike su godine rada uložili u izgradnju ove države i koliko bi ova država trebala smoci snage da im se bar djelomice oduži, pružajući im predvečerje života dostojno čovjeka. ■

invalida rada imamo pravo. Ne osvrće se na to što smo kupili vapno i osobnim radom oličili prostorije, dok se u isto vrijeme troši veliki novac za vanjsko i unutarnje renoviranje objekta Saveza u Apatinu. S naše je strane bilo pokušaja dogovora uz asistenciju Mirovnog vijeća MZ Sonta, međutim, dobili smo odbijenicu s obrazloženjem tajnika MZ da ovo tijelo pomaže samo pri rješavanju sporova između individualnih subjekata, a ne i pravnih, te nas upućuje na Općinski sud Apatin. Poslije svega, pitam se je li pritisak za nasilno iseljenje tijela naše Udruge iz predmetnih prostorija radio po stranačkoj liniji, iz osobnih interesa, ili kao prijatelj *Mileve Babić*. Kako god bilo, mislim da se teško ogriješio o radnu disciplinu i neutralnost koju diktira dužnost tajnika MZ Sonta. I pokraj svih smicalica suprotne strane, poput najnovije, kad je

Završen Sajam automobila

Photos by Zox

Auto Show

U Novom Sadu je od 24. do 29. listopada održan šesti po redu, Sajam automobila »Auto Show – Novi Sad«. U hali »Master« i halama 1, 3, 4, 5 nastupilo je više od 150 izlagača koji su predstavili putničke automobile najznačajnijih svjetskih proizvođača, teretna vozila, te proizvode pratećih grana automobilske industrije. Učešće su uzele i najpoznatije lizing kuće koje posluju ovdje, te banke i osiguravajuća društva.

Posjetitelji su, tijekom šest dana Sajma automobila, vidjeli aktualne, popularne i nove modele najpoznatijih proizvođača – Audi, Citroen, Dacia, Dodge, Jeep, Ford, Hyundai, Mazda, Mercedes, Nissan, Opel, Peugeot, Porsche, Škoda, Toyota, Volkswagen, Honda, Alfa Romeo, Lancia i druge. Također tu je bila i domaća Zastava.

Posjetitelji su mogli premijerno vidjeti i 19 novih modela. Tu se moraju istaći Mercedesovi luksuzni kupe i iz klase CL, Audijev model TT coupe i A6 allroad, Opelova četvrta generacija corse s novim dizajnom i modernom tehnologijom, Chevorletov terenac captiva i limuzina epica, zatim sportska verzija Renaultovog modela renault clio sport, Fordov novajlija S-max.

Prvi put nakon konca Drugoga svjetskog rata ovdje je bio promoviran brend Dodge i to model dodge

– Novi Sad

caliber. Nissan je promovirao izuzetno snažan pick-up Navara, a Mazda športski model Mazda 3 MPS. Ruski proizvođač Lada izložio je limuzinu lada 1118.

Ponudu lakih dostatnih vozila upotpunilo je premijerno predstavljanje Volkswagenovog furgona i kombija crafter, Mercedesovog kombija sprinter i Citroenov jumper.

Po prvi puta u Novom Sadu posjetitelji su mogli vidjeti četiri nova modela Peugeotov dvjesta sedmicu koja predvodi novu generaciju automobila i dostavno vozilo boxer. Malo obiteljsko vozilo Nissan note predstavila je istoimena tvornica, a Toyota je prikazala hibridno vozilo ispred svog vremena – redizajnirani prius.

Značajno mjesto na Sajmu su imali i zastupnici i proizvođači rezervnih dijelova, auto-kozmetike, pneumatika, ulja, maziva, te dodatne opreme. Na Sajmu su bili predstavljeni i auto-plin sustavi, dijelovi za karoserije i automobile, auto-servisna oprema, specijalizirani uređaji za servisiranje i održavanje vozila, rashladni uređaji za teretna vozila i slično.

Sajam je bio mjesto za izlaganje motocikala, bicikala, skutera, i troineta na elektronički pogon.

Također na Sajmu su ljubitelji starih vozila »oldtajmera« mogli da vide veći broj dobro očuvanih vozila, čak iz perioda od prije Drugoga svjetskog rata, pa i starije. Svoj dobro očuvani automobil – jeep, iz 1941. izložio je i petrovaradinac *Vladimir Lukač*.

Pretposljednog dana Sajma, 28. listopada održan je 12. po redu Tuning Styling Show. Program je trajao od 10 do 18 sati. Na ovom Show-u sudjelovalo je stotinjak vozila iz Hrvatske, Crne Gore, BiH, Švicarske i Srbije. Između ostalog bilo je i natjecanje Sound Quality (natjecanje za kvalitetu zvuka). Najjače ozvučenje je imao *Ivan Lajtman* iz Republike Hrvatske, koji je došao iz Čakovca. Iz njegove mazde 2 se čulo nevjerovatnih 151.7 decibela.

Igor Kušeta

3. studenoga 2006.

Iz kuta mladih: Vladimir Dobi

Amerika kao san

Posao, studij ekonomije i politika u kombinaciji s nogometom, tenisom i odbojkom

Razgovor vodila: Olga Perušić

Vladimir Dobi (1984.) rođen je u Požarevcu, nakon čega mu se obitelj preselila u Karlovac, a od svoje sedme godine živi u Kragujevcu. Tu je završio osnovnu i srednju školu, te je nastavio studij ekonomije. Vladimir se ovaj grad, nije vezao, po njegovim riječima, najviše zato jer nije u njemu rođen. Vezuju ga ljudi s kojima je odrastao i s kojima je proveo njemu značajne trenutke.

«Kragujevac kao grad, u posljednjih desetak godina je izgubio svoj identitet, naročito posredstvom ljudi uslijed ovog kriznog vremena. Mnogi su na rubu svoje egzistencije i osjećaju se njihova deprimiranost i frustriranost. S druge strane, Šumadinci, mi nisu baš bliski, jer su poznati po svojoj proračunatosti, te u svemu gledaju samo svoj interes, što ih čini vrlo specifičnim skupom ljudi», kaže Vladimir Dobi.

OBITELJSKA TRADICIJA:

Vladimir je odustao od vojničke tradicije koja je postojala u obitelji, iako je želio nastaviti stopama svojega oca i djeda. Po njegovim riječima djeca obično imaju averziju od uniforme i plaše se te ozbiljnosti. On je uz to odrastao i to zvanje mu nije bilo tako strano. Htio se upisati u srednju Vojnu školu, ali tada je bio rat i bombardiranje, te je ipak upisao Gimnaziju. Nakon svršene Gimnazije i dalje je planirao upisati Vojnu akademiju, jedino je taj prijamni ispit bio mnogo kasnije i kako kaže ipak se opametio i upisao Ekonomske studije.

»Moj djed, a kasnije i moj otac, bili su vojna lica. To je obiteljska tradicija, pa sam čak

i ja isto želio upisati. Kad je došlo predratno stanje, otvorile su mi se oči i shvatio sam kako nema smisla biti to po zanimanju. Za vrijeme zajedničke države, dok je moj otac radio u Vojsci Jugoslavije, dosta je imao prekomandi i to uglavnom ovdje u Srbiji. Tako je on i posredstvom prekomandiranja još osamdesetih godina, otišao iz Slavenskog Broda, gdje je živio i završio školu. Moji su se roditelji upoznali u Kragujevcu, i ne dugo nakon vjenčanja, preselili su u Požarevac, gdje sam i ja rođen. Tamo smo živjeli šest do sedam godina i poslije je moj otac opet bio prekomandiran za Kragujevac. Kada sam krenuo u školu, moji su roditelji odlučili kako se neće cijela obitelj seliti, pa je moj otac radio još u desetak drugih gradova u skladu s vojnim prekomandama. To je bilo dosta mučno, jer je stalno putovao i nikad nije bio doma«, pojašnjava Vladimir Dobi.

ŽIVOTNA PRIČA: Ono što je mnogo utjecalo na njegovu osobnost bili su veliki financijski napreci i padovi njegove obitelji.

»Prije rata bili smo jedna od bogatijih obitelji u Kragujevcu i imali smo više nego što nam je trebalo. Otpočinjanjem rata moj otac je zbog specifične nacionalne pripadnosti prestatio raditi pri vojsci i ostao je bez posla. Ne puno poslije toga, moja majka osniva jedno privatno trgovačko poduzeće, koje se vremenom od jedne prodavaonice širi na dvije, pa na tri i onda 1995. godine dolazi teško vrijeme kada nije bilo poslovanja preko žiro računa, što je nama donijelo jednu veli-

ku krađu cijelog tromjesečnog pazara sve tri prodavaonice i zaliha u spremištu. Ostali smo bez obrtnih sredstava, a tada nije bilo mogućnosti dobiti kredit u banci. I pored malih pozajmica posao je počeo propadati i došli smo u situaciju potpunog siromaštva. Sjećam se kako sam s mojim mlađim bratom *Brankom* za doručak i večeru jeo jogurt i kruh. Strašno je bilo usporediti razdoblje od godinu ili dvije dana prije, kada smo živjeli u luksuzu. Tada sam, s četrnaest godina, počeo raditi na ljetnom raspustu i zaista nema posla koji nisam radio. Bio sam vrtlar, radio sam na plantažama, zatim u hladnjačama za preradu voća, u poduzeću za preradu namje-

štaja, na stovarištima i na kraju po raznim kafićima. Tako sam radio sve do nedavno, uz studije, i uvijek sam se trudio ne biti na proračunu svojih roditelja. Svojim radom mogao sam si priuštiti mnogo toga što sam želio i to me je motiviralo, jer sam od tada svake godine išao na more i oblačio se po svome ukusu. Možda zato nemam više takav odnos s obitelji, jer više nisam morao pitati mogu li do grada, ili ići na more. Moj brat se također snašao i on isto radi uz studij farmacije, a roditelji su počeli raditi za jake inozemne tvrtke i stalno putuju po Europi. Razdoblje besparice od mene je stvorilo borca i ranije sam sazreo od svoje generacije. Zadovoljan sam svojim

životom i mogu zahvaliti Bogu što sam naučio lekciju«, ističe Vladimir.

STUDIJ: Uvijek je bio dobar đak, odlikaš u gimnaziji, a odlično se pokazao i na studijama ekonomskih znanosti. Danas je vrlo zadovoljan što je upisao ekonomiju, osobito od kako radi na Ekonomskom fakultetu u Kragujevcu kao demonstrator na predmetu Makroekonomije.

»Glede daljih planova otići ću u SAD na postdiplomski studij, ne radim uopće na tomu da ostanem ovdje. Vjerojatno zvuči malo kao klišej, ali mi mislim kako bi svakako volio da ostanem. Smatram kako se tu može sasvim pristojno živjeti od akademske plaće, te stvoriti si uvjete za život, ali džabe sve to, kad ljudi oko tebe nisu sretni. Jednostavno sustav je loš i ne želim živjeti ovdje s tim i u tom okruženju. Tu nas pritiskuju neke teme o kojima svi moraju brinuti, iako potpuno ne zavise od nas pojedinaca, vlada jedan kaotičan sustav u kojem ti možeš da preživiš ako se izoliraš ili sve okreneš na čuveni balkanski humor. Amerika, je kao sustav uređena do tančina, tamo je bitno samo poštivanje svih pravila i tada je garantiran izvanredan život. Tamo svi rade ono što najbolje znaju i nitko ti se ne miješa u posao već ti se jedino kaže ako si nešto pogriješio. Naravno, i taj sustav ima dosta mana, ali ja sam prilikom svoga posjeta vidio kako su se uglavnom svi ljudi, koji su se tamo otišli iz naših krajeva, vrlo brzo snašli i napravili dobre karijere. Težim upisati postdiplomske studije biznisa, budući kako je to povezano s mojom sadašnjom strukom. Tko zna možda se moje mišljenje i promjeni pa se na kraju vratim tu živjeti. Najteže je doći do Amerike, a kad se nađeš tamo poslije je sve lako, jer ovaj taj sustav naobrazbe je otvoren za sve i oni primaju na postdiplomske studije gotovo svakoga tko zadovolji njihovu procjenu uspješnosti studija.

Taj prijamni ispit nije klasičan test. Svi studenti po primitku moraju platiti školarinu za prvu godinu studija, propisanu za inozemne studente i tek od druge godine se može dobiti stipendija«, priča naš sugovornik Vladimir Dobi.

Prije no što je otišao u Ameriku, posredstvom razmjene studenata, dosta se aktivno bavio politikom i sad je odbornik kragujevačke gradske

skupštine, te je sukladno tome i imao je neki stav o politici i o budućnosti Srbije. Sada više ne razmišlja o Srbiji i o njenim ekonomskim problemima, postao je pesimist glede ove regije i nažalost, ali činjenica je, kako nikad ne bi bio takav da preko svojih studija nije otišao na razmjenu u Ameriku. Vladimir se u slobodno vrijeme bavi suđenjem nogometnih utakmica, i na taj način upoznaje dosta

novih ljudi i kako kaže vidi interesantnih događaja osobito sudeći u okolnim selima. Dugo je trenirao odbojku, a sad više voli zaigrati tenis i svoje vrijeme voli posvetiti prijateljima. Obzirom kako čovjek njegove dobi nikad nema dovoljno vremena za sve što bi želio, onda po riječima našega sugovornika, pažljivo planira obveze, a još pažljivije slobodno vrijeme.

PRAVI SAVJET ZA SVE CURE

»Puno seksa, dva mjeseca dijete, osmijeh na licu i odlično krojena haljina – to je moj recept za dobar izgled, među ostalim i za lijepe grudi«, rekla je Indira Vladić Mujkić. »Za moje bujne grudi zaslužan je moj suprug. Dobra masaža i njegove čvrste muške ruke jednostavno su ih morale podignuti. To je recept koji vrijedi za sve žene.«

ČARDAŠ ZA PROMJENU PELENA

»Tako sam malo kod kuće, jer sam stalno na putu ili u studiju svog prijatelja i vjenčanog kuma Ante Pecotića, u kojem dovršavamo moj novi album, da doslovno brojim minute koje ću provesti s Ilinom (suprugom) i Zarom (kćerkom)«, kaže Sandi Cenov. »Očinstvo je nešto najljepše što mi se dogodilo, a za moje dijete ništa mi nije teško: Zarici mijenjam pelene, uspavljujem je i često joj sviram gitaru. Čini se da će biti temperamentna poput mene, jer se glasa i maše ručicama na prve taktove čardaša.«

TI SI NAŠ ČOVJEK!

Nakon malonogometnog šoua na umjetnoj travi Bobanova »Klinčeka« na kojem je reprezentacija Roma pobijedila EU, gradonačelnik Milan Bandić sve je igrače i vodstvo romskih momčadi pozvao na večeru u hotel »Panorama«. Na čelu s Tofkom Dedićem Tottijem, igrači, među kojima je bio i Hamdija Seferović te prijatelji, ukupno njih tridesetak, okupili su se oko gradonačelnika.

Dočekan je pljeskom, a najprije je pitao gdje je Nadir Dedić, preživjeli jasenovački logoraš i partizan. Tako je Nadir, inače otac Rame Dedića, koji je poznat po tome što je darovao ukradenu sliku predsjedniku Mesiću, dobio počasno mjesto uz gradonačelnika. »Braćo, Cigani, vi ste mi najdraži, vas volim, a ne volim 'bijeke cigane', tih se trebamo zajedno paziti«, rekao je gradonačelnik. Romi nisu od njega prestajali tražiti različite usluge.

Tako je Kasim Cana zatražio da ga zaposli kao savjetnika za romska pitanja, kao što je Tonino Picula angažirao Malnarova Bracu Hasanovića. »Gradonačelniče, meni ne treba posao, nego stan«, rekao je Ramo Dedić. U nastavku druženja Milan Bandić je spomenuo da ga očekuje velika bitka na izborima protiv Sanadera, ali ako pobijedi, Romima će još više pomagati. »Ti si naš čovjek, a ne Mesić!«, doviknuo je odmah netko.

ZEMLJA NA PRODAJU

Nakon što su otkrili da mnogi američki Irci nakon smrti žele u svojim urnama imati malo »rodne grude«, Irci Pat Burke i Alan Kenkins počeli su na webu prodavati zemlju. Kako bi je legalno mogli izvoziti u Ameriku prvo su je dezinficirali, te stavljali u vrećice od 340 grama i prodavali za 15 dolara. Ovaj »patent« dosad im je donio milijun dolara zarade, a trenutačno pregovaraju i s TV mrežama koje su zainteresirane zemlju uključiti u TV prodaju.

JELENA U PILIĆEVU GNIJEZDU

Legenda hrvatskog tenisa Li zlatni izbornik Nikola Pilić pred novim je trenerskim izazovom. Šjor Niko je preuzeo brigu o povratku u svjetski vrh srpske tenisačice Jelene Dokić, nekad četvrte (2002.), a danas tek 618. igratičice na WTA listi. »Istina je. Spojio nas je zajednički prijatelj, Jelena već gotovo tri tjedna trenira u mojoj teniskoj akademiji u Münchenu. Došla je prilično igratički i tjelesno zapuštena, s njom već dulje nitko nije radio ozbiljno pa sada to treba nadoknaditi. Situacija s njom sad već izgleda daleko bolje.«

ŽENE BOLJE TOČE PIVO

Već drugu godinu na međunarodnom natjecanju World Draught Master, na kojem konobari iz cijeloga svijeta dokazuju vještinu točenja najpoznatijega belgijskog piva »stelle artois«, titulu najbolje opet je ponijela – djevojka. Rumunjku Mihaelu Joitu stručni je žiri proglasio najvještijom barmenicom na izboru održanom u belgijskom Leuvenu, na kojemu je Hrvatsku također predstavljala barmenica. Zagrepčanka Ivana Cvjetičanin, premda nije ponijela niti jednu od tri glavne nagrade, ostavila je, sudeći prema brojnim komentarima, i više nego dobar dojam. Ona je, baš kao i većina drugih kandidata, odlično odradila posao: ispravno je oprala čaše, pod pravim je kutom natočila pivo, nožem je odrezala višak pjene te ju je s osmijehom servirala pred žiri. Bio je to samo dio zadataka koje su svi morali ispravno odraditi, u posebno uređenom dijelu velikog kompleksa tvornice Stelle Artois. Među 26 kandidata iz cijeloga svijeta bilo je čak 10 djevojka pa su mnogi s pravom ustvrdili kako ljepši spol pomalo preuzima prevlast iza šanka.

A NE CIJELI ŽIVOT?!

Prosječan Britanac provede u prosjeku šest mjeseci svog života požudno promatrajući žene, kaže istraživanje jedne tvrtke koja prodaje naočale. Kažu oni da će muškarac u prosjeku svaki dan promatrati osam žena i na svakoj će provesti dvije minute. Muškarac će prvo promatrati grudi, potom guzu pa noge. Isti ovaj trend postoji i kod žena, ali nije toliko izražen – žena promotri u prosjeku dva muškarca na dan što potraje po 90 sekundi. Žene prvo gledaju u muškarčeve oči i potom bace brzi pogled na stranjicu.

MILIJUNAŠ ZBOG UZNEMIRAVANJA

Sud je jednom američkom lancu supermarketa naložio isplatu više od 18 milijuna dolara naknade štete bivšem zaposleniku koji je dobio otkaz nakon što je svoju šeficu prijavio za seksualno uznemiravanje. Dva

POBIJEDILA 103 KILOGRAMA

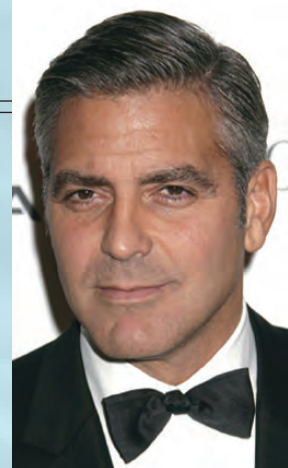
Simona Gotovac izabrana je 2004. godine za kraljicu Hrvatske. Lentu joj je predala Zorica Pupovac. Godinu dana kasnije predala je lentu Tini Katanić.

»Lentu sam predala kad sam već bila u poodmakloj trudnoći. Zbog toga nisam ni išla na izbor za kraljicu Europe. Sjećam se da sam na dan poroda imala 103 kilograma. Nakon što sam rodila kćer Gabrijelu, mnogi su mi govorili kako nema šanse da se više bavim manekenstvom s obzirom na to da sam zadržala dosta kilograma«, rekla je Simona, koja se prije izbora za kraljicu Hrvatske natjecala na tri izbora ljepote u Sloveniji jer ima dvojno državljanstvo. »Odlučila sam svima dokazati da ponovno mogu biti mršava kao nekad. Sa suprugom Antom krenula sam svaki dan u teretanu. Platila sam osobnog trenera i kilogrami su se počeli topiti. Za pola godine smršavila sam pedesetak kilograma.«

NAJBOLJI PREDSTAVNIK MUŠKOG RODA

George Clooney je najbolji predstavnik muškog roda, ako je suditi po listi koju je sastavio sastavio online časopis Askmen.com. Na drugom mjestu je reper Jay-Z, na trećem avanturist Richard Branson, četvrtom biciklist Lance Armstrong, petom dizajner Tom Ford i tako redom.

dana nakon što je naložio lancu supermarketa Vons da bivšem zaposleniku Jamesu Stevensu isplati 1,7 milijuna dolara za izgubljenju dobiti i duševne boli, sud je u petak žrtvi seksualnog uznemiravanja dosudio još 16 milijuna dolara.

Stevens je do prijave za seksualno uznemiravanje u supermarketu Vons radio 25 godina, a otkaz je dobio u svibnju 2004.

Tijekom višemjesečnog suđenja on je svjedočio o različitim oblicima seksualnog zlostavljanja kojima je bio izložen od nadređene.

»Nadam se da će moja pobjeda potaknuti i druge da istupe ako su maltretirani na poslu, znajući da ih štiti zakon«, kazao je 48-godišnji Stevens.

Stari zanati

Zlatom rađene papuče

Izrađivanje rukom rađenih papuča prenosi se s koljena na koljeno i zbog svoje ljepote i simbolike opstaje i danas.

Oduvijek su zlatovezom rađene papuče, tzv. »bunjevačke papuče« bile karakterističan obuvni predmet. Prigodom zaruka, tradicijskom gestom darivana je mlada djevojka, koja ih je svečano obuvala na dan svog vjenčanja tijekom svadbenog običaja, »okretanja mladenke«.

Ž. V

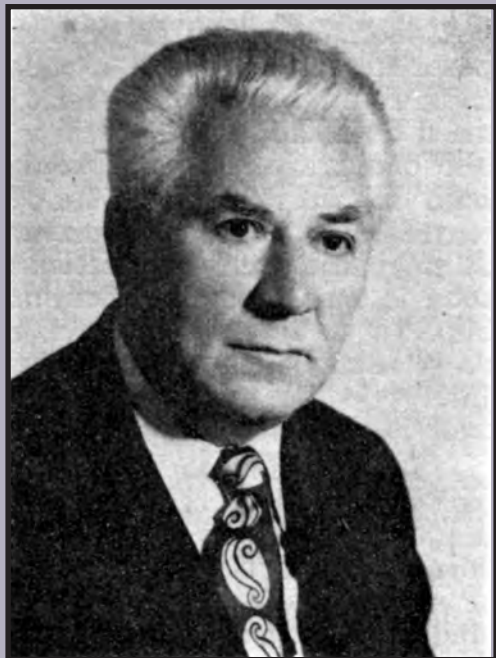

In memoriam - Lajčo Lendvai (1909.–2006.)

Odlazak utemeljitelja subotičkog kazališta

U Zagrebu je u prošli petak 27. listopada 2006. pokopan *Lajčo Lendvai* (preminuo u srijedu, 25. listopada), pokretač, prvi upravnik i dugogodišnji redatelj Hrvatskog narodnog kazališta u Subotici. Rođen je u Subotici 1909. godine, gdje je izučio krojački zanat, a još kao dječak sudjeluje u školskim priredbama. Od 1928. do 1936. godine živi u Zagrebu gdje igra mnoge naslovne uloge i režira u jednoj sindikalnoj kazališnoj družini, s kojom postiže prve zapažene uspjehe. Po povratku u Suboticu odmah se uključio u djelovanje Zbora hrvatskih kazališnih dobrovoljaca, gdje također tumači mnoge noseće uloge ili režira predstave. Na njegov poticaj krajem 1944. godine najprije je osnovan Pozorišni odsjek grada Subotice u kojem su se okupili onodobni kazališni amateri, mahom dragovoljci, koji već krajem siječnja 1945. godina izvede ulomke iz Gundulićeve »Dubravke« i iz romana »Zločin i kazna« F. M. Dostojevskog. Do kraja sezone pripremljeno je i izvedeno pet premijera, a Lajčo Lendvai istovremeno režira i tumači glavnu ulogu u komadima »Požar strasti«

Josipa Kosora, »Jegor Buljičov« *Maksima Gorkog* i Gogoljevoj »Ženidbi«, dok je Nušićeve komade »Gospoda ministarka« i »Dr.« postavio *Dušan Medaković*. Već tada se Lajčo Lendvai nosi mišlju kako da od Pozorišnog odsjeka načini profesionalno kazalište i ubrzo nailazi na razumijevanje odgovornih. Sredinom 1945. osnovan je stručni žiri koji nakon što je pogledao predstave zaključuje da su one uvelike pre-rasle amatersku razinu, te da su ispunjeni uvjeti za osnutak profesionalnog kazališta u Subotici. Odluku o osnutku Hrvatskog narodnog kazališta 19. rujna 1945. godine donosi onodobna Skupština Vojvodine, koja za prvog upravnika postavlja Lajču Lendvaja, koji potom odmah u Zagrebu angažira profesionalne glumce, redatelje, scenografe i druge kazališne djelatnike. Rezultat nije izostao, već 28. listopada predstavom »Matija Gubec« *Mirka Begovića* svečano je počelo sa radom Hrvatsko narodno kazalište u Subotici, kojemu vlasti pedesetih godina mijenjaju naziv u Narodno pozorište-Népszínház.

U naredne dvije sezone Lajčo Lendvai glumi i režira u preko deset predstava, a kada se uvjerio da je subotičko Hrvatsko narodno kazalište krenulo sigurnom profesionalnom putanjom, u Beogradu se upisuje na studij režije, gdje uskoro postaje i asistent glasovitom redatelju *Bojanu Stupici* u Jugoslovenskom dramskom pozorištu. Nakon završenih studija jednu sezonu je redatelj u somborskom kazalištu, a u jesen 1950. godine se vraća u Suboticu gdje režira predstave tijekom pet kazališnih sezona. U tom razdoblju ostva-

rio je više veoma zapaženih režija – »Ujka Vanja«, A. P. Čehova, »Ribarske svade« *K. Goldonija*, »Šuma« *A. Ostrovskog* i dr. koje postižu veliki uspjeh kod publike i stručne kritike na profesionalnim kazališnim smotrama i festivalima.

Sredinom pedesetih godina Lajčo Lendvai odlazi u Istru gdje rukovodi radom tamošnjeg putujućeg kazališta, potom vodi Koncertnu poslovnicu, a kasnije Kulturno-propagandni centar kada u Subotici organizira gostovanje najuglednijih kazališnih

Prizor iz predstave »Matija Gubec«: Jelka Šokčević-Asić i Branko Špoljar

trupa, glazbenika i mnogih drugih umjetnika, što je Suboticu uvrstilo u sam vrh, među vodeća kulturna središta onodobne zemlje. Pored svih obaveza Lajčo Lendvai povremeno režira u Somboru, Bačkoj Topoli, Bitolju i Prilepu, a početkom šezdesetih vraća se u subotičko kazalište iz kojega 1964. godine odlazi u mirovinu. U ljeto 1974. godine Lajčo Lendvai i njegova obitelj sele se u Zagreb.

M. M.

Subotički komorni zbor »Collegium Musicum Catholicum« boravio u Hrvatskoj i BiH

Odmor uz manje nastupe

U okviru proputovanja članovi zbora boravili su, te priredili manje nastupe u Zadru, Trogiru, Splitu, Makarskoj, Međugorju i mjestu Šćitrama

Nakon sudjelovanja u izvedbama dvaju velikih glazbenih projekata u Subotici - *Mozartove* »Krunidbene mise« za blagdan sv. Terezije Avilske, a potom i tzv. reprize »Carmin Burane« *Carla Orffa* - članovi komornog zbora »Collegium Musicum Catholicum« svoj su godišnji izlet proveli na proputovanju po gradovima Dalmacije, te u povratku i u nekoliko mjesta u Bosni i Hercegovini. »Proputovanje je trajalo od 20. do 24. listopada, a cilj puta je uz odmor i pojedine manje nastupe, bilo i upoznavanje i druženje s zborovima u Hrvatskoj«, kaže umjetnički voditelj i ravnatelj zbora *Miroslav Stantić*.

U većini mjesta u kojima su tijekom proputovanja boravili, Collegijevci su ujedno nastojali i predstaviti svoj rad. »Obilazeći znamenitosti u pratnji domaćina, pjevali smo primjerice na Forumu i u katedrali sv. Stošije u Zadru, slično i u Trogiru. U Splitu smo u Dioklecijanovoj palači izveli kraće dijelove 'Carmin Burane' i pjevali u katedrali sv. Duje, a također smo posjetili i grob hrvatskoga skladatelja *Ivana Marka Lukačića*, čija djela redovito izvodimo.

Audicija za nove članove

Audicija za nove članove zbora »Collegium Musicum Catholicum« održava se svakoga utorka u studenom, u subotičkoj Franjevačkoj crkvi, a s početkom u 19 i 30 sati.

Glavni nastup u Splitu održali smo u okviru liturgijskog slavlja u crkvi Gospe Fatimske, gdje smo se predstavili djelima subotičkih skladatelja - *Milana Asića*, *Albe Vidakovića* i *Alena Kopunovića Legetina*, a na orguljama nas je pratio *Kornelije Vizin*. Sa zborom ove splitske crkve, kojega vodi s. *Pavla Negovec*, suradnja će biti nastavljena te očekujemo njihovo gostovanje kod nas u Subotici«, kaže Stantić, dodajući kako ih je nakon Splita put vodio južnije, preko Veprica, u Makarsku, gdje su se kraćim nastupom predstavili u katedrali sv. Marka.

Po povratku članovi zbora posjetili su nekoliko mjesta u Bosni i Hercegovini, gdje su također priredili nekoliko sličnih nastupa. »Nastupili smo pod svetom misom

Članovi zbora tijekom boravka u Šćitrama, na Ramskom jezeru

Collegijevci prije nastupa u crkvi Gospe Fatimske u Splitu

u crkvi svetih Filipa i Jakova u Međugorju, te u Šćitrama, mjestu na Ramskom jezeru, gdje su nas srdačno primili u tamošnjem Franjevačkom samostanu. Posljednja destinacija bilo je Sarajevo, u kome smo pogledali znamenitosti grada«, kaže Stantić.

Inače, ovo je treći puta kako Collegium organizira ovakvu vrstu putovanja za svoje članove. Prije dvije godine posjetili su Sarajevo i Međugorje, dok su prošlogo-

dišnji »radni« odmor proveli u Zagrebu i Mariji Bistrici.

Nakon ovogodišnjeg putovanja, zbor očekuju pripreme za Adventski koncert, na kome skupa s Gudačkim kvartetom »Garden« iz Subotice, solistima Opere novosadskog SNP-a i orguljašem *Kornelijem Vizinom*, planiraju izvesti djela bečkih klasičara *Mozarta*, *Beethovena* i *Haydna*.

D. B. P.

Ostvarenja subotičkih autora na filmskoj tribini u Zagrebu

Prikazani filmovi probudili uspomene

U okviru filmske tribine prikazana su dva filma »Pere Tumbas Hajo-muzika je bila njegov govor« i »Pivaj Bačka veselo«, redatelja Rajka Ljubiča

Zagrebački KIC-art kino je mjesto gdje se prikazuju razni dokumentarni i kratkometražni filmovi i u kome je do sada prikazano već nekoliko filmova koji su rađeni u Subotici i čiji je redatelj *Rajko Ljubič*.

Slično se dogodilo i prošloga petka 27. listopada, kada su u okviru filmske tribine koju su organizirali KIC (Kulturno-informativni centar) i Udruga za pomoć bačkim Hrvatima iz Zagreba, prikazana dva

Pere Tumabas Haje, scenarij su napisali *Rajko Ljubič*, *Stipan Jaramazović* i *Marinko Piuković*, dok je producent ovoga filma Subotički tamburaški orkestar.

Za film »Pivaj Bačka veselo« tekst je napisao *Milivoj Prčić*, dok je glumac u ovom filmu *Bela Francišковиć*.

Na samoj promociji nakon pozdravnog govora domaćina *Tomislava Jageca*, voditelja filmskih tribina u KIC-u, nazočne je pozdravio *Naco Zelić* nekadašnji predsjed-

Piuković i *Stipan Jaramazović*. Kako je rekao *Piuković*, bilo je potrebno pokupiti mnoge podatke, saslušati mnoge priče i događaje koji su bili vezani za Haju. »Razdoblje njegova djetinjstva i rane mladosti, gdje počinje komponirati i vrijeme između dva svjetska rata bilo je i za nas velika nepoznanica. Analizirali smo mnoge fotografije i note iz toga doba koje su ukazivale da je upravo to razdoblje vrlo značajno i plodno u pogledu Hajina komponiranja, pedagoškog i profesionalnog rada« rekao je *Piuković*.

Film »Pivaj Bačka veselo« rađen je po istoimenoj monodrami *Milivoja Prčića*, koja je objavljena u njegovoj knjizi monodrama pod nazivom »Salaš u lampašu«. U ovoj monodrami govori se o nogometnom klubu »Bačka« koji je osnovan 1901. godine, i koji je bio od velikog značaja za bačke Hrvate, kako u sportskoj tako i u domeni svojevrstne kulturne autonomije. Glumac u ovome filmu, *Bela Francišковиć*, na jednostavan način i izvrsnom glumom, govori o tom sada već davnom vremenu i događajima.

Prikazivanje ova dva filma u Zagrebu otvorilo je mnoge teme za razgovor, ali isto tako probudilo i mnoge uspomene i sjećanja, jer su među nazočnima na promociji bili i nekadašnji žitelji Subotice.

Inače, film »Pere Tumbas Hajo – muzika je bila njegov govor« svoje premijerno prikazivanje doživio je u Subotici na multimedijalnoj večeri, na kojoj je pokraj filma bila priređena i izložba fotografija *Pere Tumbas Haje* i starih tambura, a tom prigodom je bio održan i koncert Subotičkog tamburaškog orkestra. Isti program bio je prezentiran 25. kolovoza u Vinkovcima, a sada je, kao svoje treće, film doživio i prikazivanje u Zagrebu. Kao i u Vinkovcima, organizatori su i u hrvatskoj prijestolnici naišli na veliku zainteresiranost publike za filmove ove vrste.

Željka Vukov

Sudionici tribine u Zagrebu: Tomislav Jagec, Rajko Ljubič, Naco Zelić, Stipan Jaramazović i Marinko Piuković

Ljubičeva filma novijega datuma i koja u osnovi govore o životu i kulturnoj baštini bačkih Hrvata.

DVA OSTVARENJA: Ovoga puta prikazana su dva njegova filmska ostvarenja: »Pere Tumbas Hajo-muzika je bila njegov govor« i »Pivaj Bačka veselo«. U oba filma, osim redateljske, Ljubič potpisuje i ulogu snimatelja te montažera. Za prvospomenuti, dokumentarni film u kojem se govori o životu i radu vrsnog tamburaša

Udruge za pomoć bačkih Hrvata. U svom govoru on se osvrnuo na dosadašnji rad *Rajka Ljubiča*, te je nazočne upoznao s filmovima koji su bili predstavljeni te večeri.

ŽIVOT I RAD BAČKIH HRVATA: Film koji je posvećen *Peri Tumbas Haju*, govori o virtuozu, aranžeru, skladatelju i pedagogu koji je ostao zapamćen kao vrhunski tamburaš. Sve podatke koji se nalaze u ovom filmu prikupljali su *Marinko*

U Beogradu u srijedu počela revija filmova Cinemania

Cinemania nikad jača!

Prema najavama, ovogodišnja bi beogradska revija filmova, trebala biti jedna od najjačih do sada

Koliko god ovi naši krajevi zaostajali za svijetom, naravno onim zapadnim, interesantno je kako neki trendovi odmah pronalaze svoj put i nameću se kao što su se nametnuli i ostatku svijeta. Mnoge od tih pojava manifestiraju se u kinematografskoj djelatnosti, prije svega u oblasti distribucije. Distribuciju koja je u do sada nezabilježenoj krizi. Pod pritiskom »kućnih kina« i pirata sve zemlje bilježe pad posjećenosti u klasičnim kinima, a Balkan kao regija u tome prednjači. Zato u velikoj mjeri iznenađuje činjenica da će

njenijim specijalnim efektima - pogodili ste u pitanju je *Andy Serkis* poznatiji kao »Golum« ili »King Kong«, sada u svojoj prvoj ulozi bez kostima i high-tech animacije.

Film koji svoju famu također gradi na velikom broju zvijezda (*Hilary Swank*, *Scarlett Johansson*, *Josh Hartnett*...), ali i na reputaciji reditelja koja je u najmanju ruku legendarna. Pogodili ste u pitanju je »Crna Dalijska« *Briana de Palme*. Film govori o opsesiji, ljubavi, korupciji, pohlepi i izopačenosti, a inspiriran je istinitim

tekst. Priča filma je smještena u New Yorku i to u New Yorku visoke mode (redatelj *David Frankel* radio je popularnu seriju »Sex i grad«) i zasnovana je na bestseleru *Loren Vajsberger*. *Miranda Prestley* (*Meryl Streep*) je »carica svijeta« koja vodi uglednu modnu kuću, a zaplet filma se bazira na njenom pokušaju da nađe adekvatnog asistenta.

»Ako nisi prvi, onda si posljednji...«, krilatica je nove potencijalne hit komedije *Willa Farrella* i ostatka družine »Frat Pack«. Komedija studija *Columbia Pictures*

»Đavo nosi Pradu«

»Prestiz«

ovogodišnja Cinemania, prema najavama, biti jedna od najjačih do sada.

Do 8. studenoga u beogradskom Centru Sava bit će predstavljena ostvarenja redatelja poput *Cristophera Nolana*, *Briana de Palme*, *Nighta Shyamalana* i *Martina Scorsesea*, u kojima nastupaju trenutno najveća glumačka imena *Leonardo Dicaprio*, *Matt Damon*, *Jack Nicholson*, *Meryl Streep*, *Will Farrell*, *Paul Giamatti*, *Scarlett Johansson*, i tu bi trebalo stati jer spisak ide u nedogled. Istina mora se priznati da program pomalo liči na čudnu fuziju ovogodišnjih festivala u Cannesu i Veneciji koji su odavno prošli, ali ima dovoljno osvježnja (prije svega misli se na »Prestiz« i »Riki Bobija«) da to ne bude tako. Neke od njih ću ukratko predstaviti, dok će o najuspješnijima svakako biti riječi u nekom od narednih brojeva.

»PRESTIZ« I DRUGI: Svakako najatraktivniji film ovogodišnjeg festivala je »Prestiz« redatelja *Cristophera Nolana* koji govori o dva mlada čovjeka koji tek započinju karijeru u magiji i koji je na svoju listu zvijezda uspio uvrstiti sljedeća imena: *Hugh Jackman*, *Christian Bale*, *Michael Caine*, *David Bowie* (u ulozi *Nikole Tesle*) ali i još neka, poznatija gledateljima naklo-

dogadajem. Dva policajca, bivši bokseri *Lee* i *Backy*, istražuju ubojstvo ambiciozne glumice sa velikog ekrana, *Betty Ann Short*, poznatije kao Crna Dalijska. Prizor ubojstva je bio toliko strašan da su slike čuvane od javnosti. Blankardova sve veća zaokupljenost senzacionalnim ubojstvom dovodi u pitanje njegovu vezu sa *Kay* (*Scarlett Johansson*), a njegovog partnera veoma privlači zagonetna *Madelaine Linskot* (dvostruka dobitnica Oskara *Hilary Swank*), iz jedne od najpoznatijih obitelji u gradu, koja je imala nemoralnu vezu sa žrtvom. Sasvim dovoljno zaintrigira i najtvrdokornije gledatelje.

»ĐAVO NOSI PRADU«: »Đavo nosi Pradu« je nepretenciozan film koji vrijedi pogledati ako ni zbog čega drugog onda zbog dvostruke oskarovke *Meryl Streep*, zahvaljujući kojoj je film i dospio u ovaj

»Riki Bobi«: Legenda brzine govori o sanjaru koji ume brojati samo do broja jedan. A broj jedan je upravo ono što momci iz »Frat Pack« danas jesu u svijetu komedije (istina konkurencija nije jaka), ali biti prvi jest uvijek jednako teško. Zato ovaj film upišite pod obveznu literaturu s ovogodišnje Cinemanie.

Film »Parfem - Kronologija jednog zločina«: 1766. godina, Gras, južna Francuska. Masa se okupila kazniti majstora za parfeme, *Jeana-Batista* (*Ben Whishaw*). Kada ga dovuku, u okovima, na balkon, okupljeni podivljaju, glasno odobravajući izricanje smrtnog presude. Film koji nisam imao priliku pogledati, ali je definitivno film koji ima najbolji trailer posljednjih godina. Ako tome dodamo briljantnu rolu (bar po traileru) *Dustina Hoffmana* i krajnje originalan i dinamičan soundtrack, mislim da imamo potencijalnog dobitnika Oskara.

Jasno je da po jedna rečenica o samo nekoliko filmova nije dovoljna da se dobi pravi uvid u raznolikost i kvalitetu ovogodišnje Cinemanie, ali nekada morate vjerovati ljudima na riječ. U svakom slučaju, izbor je dovoljno veliki da svako pronađe ono što mu odgovara.

M. Šokčić

Novosadsko izdanje

Revija filmova nosi naziv L'Oreal Paris Cinemania, a od 2. do 9. studenoga paralelno se održava u kinu Arena u Novom Sadu.

Matica srpska priprema peti tom »Leksikona pisaca Jugoslavije«

Svi pisci na jednom mjestu

U petom će tomu biti obrađeni svi književnici iz bivših jugoslavenskih republika čija prezimena počinju na slova O i P

Odjeljenje Leksikografije Matice srpske u Novom Sadu trenutačno radi na prikupljanju i obradi podataka za peti tom »Leksikona pisaca Jugoslavije«. Ovaj, sada posmatrano neuobičajeni pothvat, Matica je započela još prije 40-tak godina, u vrijeme kada se značaj Leksikona ogledao u domenu »bratstva i jedinstva«, a s namjerom obuhvaćanja na jednom mjestu svih pisaca naroda i narodnosti tadašnje Jugoslavije, od najstarijih vremena preko stvaranja slavenske pismenosti u IX. stoljeću, pa do 1991. godine, to jest nestajanja te državne tvorevine. U predgovoru prvom tomu tiskanom 1968. godine kaže se da »Leksikon obuhvaća sve pisce koji su rođeni na teritoriju SFRJ, u njoj živjeli i radili, te one koji su rođeni u SFRJ ali su živjeli u drugim zemljama kao i one pripadnike naših naroda koji su i rođeni te živjeli i radili u drugim zemljama. Također, pisci iz drugih zemalja koji su živjeli i radili u SFRJ, pisali o njoj, proučavali književno stvaralaštvo i tiskali djela na jezicima SFRJ dio su Leksikona«.

Od kraja 60-tih do 1997. godine tiskana su četiri toma. Iako su, kako saznajemo u odeljenju Leksikografije Matice srpske, tijekom 90-tih postojali izvjesni problemi oko nastavljanja prikupljanja podataka, oni su prevaziđeni i uredništvo je nastavilo s radom.

Trenutačno je u pripremi peti tom u kojem će biti obrađeni svi književnici iz bivših jugoslavenskih republika čija prezimena počinju na O i P. Tako će se među svim ostalim hrvatskim piscima naći i ime *Stanislava Prepreka*, koji, iako mnogo poznatiji u užoj i široj javnosti kao skladatelj, ispunjava osnovni uvjet, a to je tiskana bar jedna knjiga.

Prikupljanje građe za Leksikon dugotrajan je i ozbiljan posao koji je sada dodatno otežan uslijed desetogodišnjeg sukoba među bivšim Republikama Jugoslavije, navode angažirani na prikupljanju i obradi podataka za Leksikon. Stoga će se, po planu nakladnika, Leksikon naći u rukama čitatelja za oko godinu dana i mnogima poslužiti kao izvanredna baza podataka.

Iz knjige »Lira naiva 2006.«

Vesna Huska

Novo jutro

Daj mi novo jutro

svježe mirisno čisto

nevino djetinje radosno

nježno ljubavlju osvjetljeno

jer inače gubiš me

Gubiš sebe sama

i ljepotu zlatnih dana

koji se trebaju roditi.

Novo jutro trebamo!

Vesna Huska (r. Ivanković) rođena je 1977. godine u Subotici. Diplomirala je na Višoj školi za obrazovanje odgojitelja u Subotici. Majka je četvorice sinova i aktivno sudjeluje sa suprugom u uređivanju obiteljskih stranica u katoličkom mjesečniku »Zvonik« te kalendaru »Subotička Danica«. Piše i za »Hrcko«, dječji podlistak »Hrvatske riječi«.

Pjesme su joj zastupljene i u zbirci »Lira naiva«.

D. Po.

Zagrebačko kazalište mladih gostovalo u Beogradu

Zagrebačko kazalište mladih gostovalo je u ponedjeljak, 30. listopada, u Jugoslavenskom dramskom pozorištu u Beogradu, s predstavom »Skakavci« *Biljane Srbljanović*, u režiji *Janusza Kice*, navodi Culturenet.hr.

Također, dan kasnije, 31. listopada, spomenuto zagrebačko kazalište je na sceni Bojan Stupica JDP-a, izvelo predstavu »S druge strane«, u režiji *Nataše Rajković* i *Bobe Jelčića*.

»Ženidba i udadba« večeras u HKC »Bunjevačko kolo«

Večeras, u petak 3. studenog, članovi Dramskog odjela HKC »Bunjevačko kolo« će u Velikoj dvorani Centra, izvesti predstavu »Ženidba i udadba« rađenu po djelu *Jovana Sterije Popovića*, a u režiji *Ninoslava Šćepanovića*.

Predstava počinje u 19 sati, a cijena ulaznice je 100 dinara.

Novi broj »Matic«

Deseti ovogodišnji broj časopisa »Matica« osim zanimljivih intervjua, s redateljem *Brankom Ištvančićem* i književnikom *Želimirom Hercigonjom*, donosi i napise o Tjednu Hrvata iz Slovenije i Forumu hrvatskih manjina, tradicionalnim manifestacijama u organizaciji HMI, održanima koncem rujna. U novom broju možete pročitati i tekstove o nekoliko značajnih posjeta Hrvatima - ravnateljice HMI *Katarine Fuček* gradišćanskim Hrvatima u Austriji i hrvatskoga premijera *Ive Sanadera* iseljenicima u Astoriji, u SAD-u.

O Hrvatima u Baru, na stranicama lista i svojoj knjizi »Barani u Mlecima« piše *dr. Lovorka Čoralić*. Najjesenski prilog svakako je o Zagrebačkome velesajmu, a tu je i prilog o Vinkovačkim jesenima. U ovome broju, uz kolumne, list nudi i obilje vijesti: domovinskih, onih iz manjinskih zajednica, iseljeničkih, kao i vijesti iz kulture. U Maticino »novo ruho« spadaju i dvije nove rubrike - CRORAMA i Glazba, a tu su i top liste knjiga i glazbe.

Robert Tilly u »Američkom kutku« u Subotici

U nedavno otvorenom »Američkom kutku«, sklopu Gradske knjižnice u Subotici, danas, u petak, 3. studenoga, nastupit će subotički kantautor *Robert Tilly*, koji će ovom prigodom pjevati odabrane pjesme iz repertoara dva najveća sjevernoamerička kantautora *Boba Dylana* i *Neila Younga*, uz vlastitu pratnju na klaviru, gitari i usnoj harmonici.

Početak je u 16 sati i 30 minuta, a ulaz je slobodan.

Večer posvećena Ciliki Dulić Kasibi

Sutra, u subotu 4. studenoga, u Velikoj dvorani HKC »Bunjevačko kolo« u Subotici, Likovni odjel Centra, s početkom u 19 sati, priređuje večer posvećenu naivnoj slikarici *Ciliki Dulić Kasibi*, u povodu njezina 74. rođendana. Ovom prigodom bit će otvorena izložba njezinih slika, te prikazani

filmovi redatelja *Rajka Ljubića*: dokumentarni film o životu i radu Cilike Dulić Kasibe i animirani film nastao po njezinim crtežima. Izložba će biti otvorena do 10. studenoga, svakog radnog dana od 10 do 12 i od 17 do 19 sati.

Koncert Zvonka Bogdana u Zagrebu

Nakon izuzetno uspješnih nastupa u Beogradu, Novom Sadu, Subotici i Sarajevu, Zvonko Bogdan će prirediti gala koncert i u Zagrebu. Naime, glazbeni spektakl »Panonija i ja« sa 20 izvođača i maestrom tamburaške muzike, bit će održan 22. studenoga ove godine, i to u velelepnoj dvorani »Vatroslav Lisinski«.

Uz primaša *Mileta Nikolića* i maestralnog violinistu *Ignaca Schöna*, Zvonkovu glazbenu šetnju Panonijom upotpunit će i *Mirče Ardeljanu*, najbolji rumunjski cimbalista.

Za ljubitelje Bogdanove muzike iz Vojvodine, osiguran je dvodnevni specijalni aranžman s polaskom iz Subotice, VIP mesta u »Lisinskom« i turistički obilazak Zagreba. Za informacije obratiti se agenciji »Intertours« u Subotici na telefon: 551-909, od 9 do 16 sati.

Poziv za suradnike budućeg omladinskog časopisa

Subotička fondacija za omladinsku kulturu i stvaralaštvo »Fokus« od 1. prosinca priprema osnivanje omladinskog časopisa za kulturu i umjetnost na srpskom, hrvatskom i mađarskom jeziku. U tom povodu poziva sve mlade na suradnju. Tekstovi na srpskom, hrvatskom ili mađarskom jeziku mogu se slati na web adresu Redakcije ovog lista office@fokus-su.org.yu. Osim pisanog materijala, što mogu biti novinski članci, reportaže, intervjui, priče, pjesme, bilješke, mogu se slati i fotografije i likovni radovi, te sve ono što bi moglo biti vrijedno pažnje.

Završen 51. Međunarodni sajam knjiga u Beogradu

Knjige za sve ukuse

Iz Hrvatske ove godine izlagali »Demetra«, »Globus«, Hrvatska gospodarska komora, SKD »Prosvjeta« i jedan od najvećih hrvatskih nakladnika »Školska knjiga« *

Najveće interesiranje posjetitelja na štandu zagrebačke »Školske knjige«, koja posebno njeguje stručnu i znanstvenu literaturu, privukli su naslovi iz oblasti medicine

Proteklog tjedna, od 24. do 30. listopada, bile su otvorene kapije beogradskog sajma gdje se na 12 tisuća četvornih metara održao 51. Međunarodni sajam knjiga. Na sajmu je sudjelovalo preko 800 izlagača, od toga 300 inozemnih iz 21 zemlje svijeta. Po prvi puta na sajmu su izlagali nakladnici iz Pakistana i Indonezije.

Od 2002. godine Savjet Sajma ustanovio je državu počasnog gosta, što su ove godine bile Sjedinjene američke države. Američka književnica *Gish Jen* i književnik *Goran Petrović* proglasili su Sajam otvorenim. Ovogodišnji je sajam posjetio i premijer *Vojislav Koštunica* koji je tom prilikom izjavio medijima, kako će 51. sajam knjiga u Beogradu ostati upamćen, ne po boljoj organiziranosti, većem broju izlagača i nakladnika, te velikoj posećenosti i zainteresiranosti čitateljske publike, značajnim novim naslovima i povoljnijim cijenama značajnih izdanja, već, »po najvažnijoj knjizi za Srbiji, Ustavu, kojim se definira suvremena država Srbija i njen suvereni dio Kosovo«.

KULTURNA MANIFESTACIJA: Ipak, beogradski sajam knjiga je značajna međunarodna kulturna manifestacija koja svake godine ugošćava sve veći broj inozemnih nakladnika, s tendencijom duljeg kulturnog razvitka, sa što manje neposredne involviranosti politike, pogotovo imajući u vidu da prvo zvanično istraživanje po narudžbi Narodne knjižnice Srbije pokazuje da osam posto ljudi u Srbiji nikada nije pročitao niti jednu knjigu. Ipak, pozitivna slika sajma je to što je po procjenama organizatora ovogodišnji za prvih nekoliko dana posjetilo preko 100 tisuća ljudi. Mađa, sudeći po nevjerovatnoj gužvi u dvoranama i van njih, a što je užitak razgledanja, traženja i otkrivanja zanimljivih naslova i nalaženja povoljnih cijena knjiga, svakom posjetitelju otežalo i načinilo manje prijatnim, čini se kao da je nekoliko puta veća posjećenost od ovaš sajamске procjene. Također, pozitivni dojam je i velika posjećenost od strane najmlađe publike, školaraca, jer se četvrtog sajamskog dana dojmilo kao da je u tijeku »Školski dan« koji je bio organiziran dan-dva prije za učenike.

EX- JU REPUBLIKE: Za razliku od predhodnih ove je godine bio značajno veći broj nakladnika i izlagača iz bivših republika Jugoslavije sudjelovalo na sajmu knjiga ikoje, ovog puta nisu imale status inozemnih izlagača. Sudjelovala je BiH sa produkcijom prezentiranom na ukupno sedam štandova, te nakladnici iz Republike Srpske; Sloveniju je na Sajmu prezentirala beogradska filijala »Mladinske knjige« koja je došla sa sedam izdanja na srpskom, ali i sa nekoliko na hrvatskom jeziku, koja se, kako je kazao menadžer prodaje *Miroslav Jovanović*, dobro prodaju. Makedonci zbog tehničko organizacijskih i financijskih problema, ove godine nisu uspjeli sudjelovati, dok su iz Hrvatske izlagali »Demetra«, »Globus«, Hrvatska gospodarska komora, SKD »Prosvjeta« i jedan od najvećih hrvatskih nakladnika »Školska knjiga«. Zagrebačka »Školska knjiga« je na Sajam, pokraj knjiga, donijela i katalog pomoću koga zainteresovani mogu naručiti njihova izdanja. Najveće interesiranje posjetitelja na štandu »Školske knjige«, koja posebno njeguje stručnu i znanstvenu literaturu, privukli su naslovi iz oblasti medicine. »Školska knjiga« koja godišnje objavi oko 200 naslova, pokriva polovicu hrvatskog tržišta i izvanudžbeničkom literaturom.

NAGRADE BEOGRADANIMA: Nakladnik godine 2006. po odluci žirija je »Službeni glasnik« iz Beograda; nagradu za nakladnički poduhvat odnijela je monografija »Morava« u nakla-

di Zavoda za udžbenike, Beograd; nagradu za ediciju za 2006. godinu odnijeli su Biblioteka »Agora« iz Beograda i kolekcija »Odgovori« autora *Miloša Jevtića*, dok je za najbolju dječju knjigu proglašena knjiga u nakladi »Kreativnog centra« iz Beograda, »Daj mi krila jedan krug« *Vladimira Andrića*. Najljepša knjiga je »Srbija 1914 – 1918«, dok je nagradu za najljepše sajamsko prezentiranje odnio Clio, nakladničko poduzeće također iz Beograda.

Na radost studenata i ostalih s »plićim džepom«, Beogradski sajam je otvorio kapije za ljubitelje knjige, jedan dan dulje, besplatno kao i prethodnih godina. Inače, cijena karte je bila 180 dinara za sve one koji nisu umirovljenici, studenti, đaci ili dio grupnog posjeta.

D. Po.

O knjizi »Između potonulog i pretećeg« Bele Durancija

Pristupačna riznica vojvodanske kulture

Posebna (a možda i najveća) važnost ovih dnevničkih zapisa je u tome što čitatelja na neobvezatan i nenametljiv način upoznaju sa kulturnim naslijeđem ovih prostora, pružajući sasvim dovoljno informacija i onima kojima to nije osnovna preokupacija, kao i onima koji bi se time željeli baviti

Knjiga »Između minulog i pretećeg« subotičkog povjesničara umjetnosti *Bele Durancija* (Bač, 1931.) sadrži autorove dnevničke bilješke nastale u periodu od 21. ožujka 2003. do 7. listopada 2005., a objavljivane kao kolumna na stranicama lokalnog tjednika »Subotičke novine«. Knjiga je objavljena ove godine u nakladi »Grafoprdukt« iz Subotice, obogaćena je recenzijama *Boška Krstića* i *Olge Šram* te ilustrirana fortografijama *Istvána Bascha*, *Miroslava Jovančića*, *Pavla Jovanovića*, *Augustina Jurige*, *Šandora Melanka* i *Vladimira Popovića*.

Osnovne teme, koje je Bela Duranci u svom stručnom radu (a te teme imaju značajno mjesto i u ovim dnevničkim bilješkama) istraživao su likovno stvaralaštvo Mađara u Vojvodini, umjetnički pokret secesija, likovne kolonije u Vojvodini i stvaralaštvo suvremenih slikara i vajara. Objavio je mnoštvo značajnih tekstova u časopisima i stručnim publikacijama, počev od subotičkih časopisa »Rukovet«, »Uženet« i »Klasje naših ravni«, preko novosadskih časopisa i zbornika »Híd«, »Létünk«, »Zbornik za likovne umjetnosti Matice srpske«, i »Građa pokrajinskog zavoda za zaštitu spomenika kulture«, beogradskog »Zbornika narodnog muzeja«, do zagrebačkog »Peristila« i budimpeštanskih časopisa »Művészet« i »Műemlékvédelem«, a također i u dnevnim listovima »Magyar Szó« i »Dnevnik« i u tjednicima »7 nap« i »Subotičke novine«. Objavio je više studija i monografija, među kojima se posebno ističu »A két Pechán / Dva Pehana« (sa *Đ. Bordašem*, 1982.) »A vajdasági építészeti szecesszió« (1983.), »Milivoj Nikolajević« (1987.), »Endre Farago« (1988.), »Umetničke kolonije« (1989.), »Slikar Stipan Kopilović (1877. – 1924.)« (1991.), »Nadbanja i Vojvodani / Nagybanja és a Vajdaságiak« (1996.), »Farkas Béla / Bela Farkaš« (1999.), »Javni spomenici opštine Subotice / Szabadka község emlékművei« (sa *V. Gabrić Počuca*, 2001.), »Vojvodina bogatstvo različitosti« (2002.), »Petrik Pál / Pal Petrik« (2004.) »Sava Stojkov« (sa *S. Stepanovom*, 2004.),

»Arhitektura secesije u Vojvodini« (2005.) i dr.

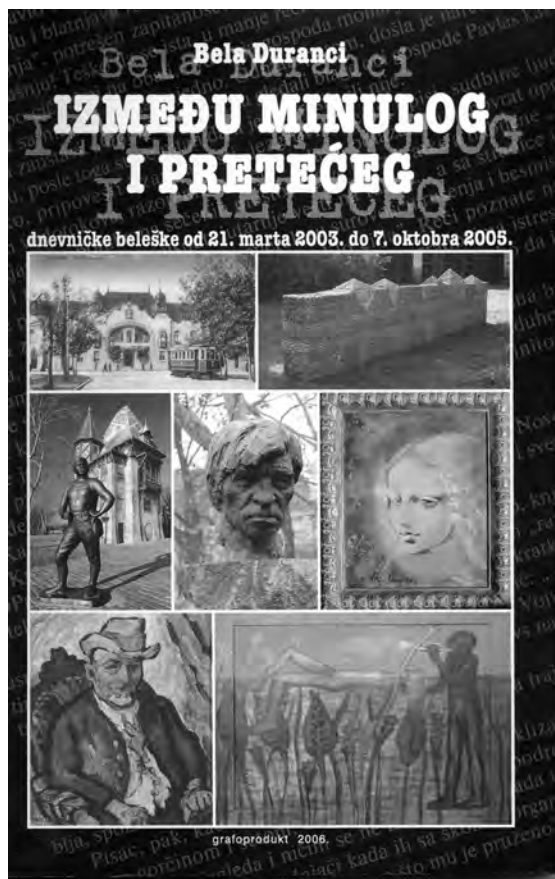
NEZAIBILAZNI SPISI: Bela Duranci je autor čiji su stručni spisi, s obzirom na široki opseg njegove zainteresiranosti, sveobuhvatnost u obradi tema koje istražuje, veliko i svestrano (mogli bismo reći i enciklopedijsko) obrazovanje i neposredan

o gradovima (poglavito o Subotici), građevinama, *zavičajnim* i svjetskim umjetnicima, ličnostima vezanim za ovdašnju i svjetsku povijest i ličnostima vezanim za samog autora, te kulturnim, društvenim i političkim zbivanjima koja su se dešavala u vrijeme kada su ovi dnevnički zapisi nastajali. Jednom riječju, mnoštvo raznih i raznolikih događanja Duranci je povezao vlastitim promišljanjima, osvjetljavajući nam u isto vrijeme temu kojom je zaokupljen i predočavajući nam vlastita osjećanja i stavove.

SAŽIMANJE I VREDNOVANJE: »Između minulog i pretećeg« je knjiga u kojoj Bela Duranci sažima rezultate svojih istraživanja, slaže dojmove o umjetnicima, djelima, građevinama i pojavama o kojima je pisao, o knjigama koje je pročitao, predočavajući svoje afinitete, uz ponovno vrednovanje i prevrednovanje ljudi i događanja. Sve to, Duranci predočava spajanjem prošlog i sadašnjeg vremena, povezujući u jednom tekstu na vješt način neke posve odvojene (ili teško spojive) događaje, odnosno, kako je zapisala Olga Šram u recenzijskom tekstu »Vremeplov Bele Durancija«, on »stavlja u relacije ono što nam se dešava danas s onim što nam se zbilo u nekom prošlom vremenu, na ovom ili nekom drugom mjestu«.

Premda je u prvom redu knjiga dnevničkih bilješki, ona se može čitati i kao zbirka priča o Subotici i Vojvodini, ali i kao neka vrsta autorove neformalne povijesti ovdašnje, ali i cjelokupne svjetske umjetnosti. Međutim, posebna (a možda i najveća) važnost ovog dnevničkih zapisa je u tome što čitatelja na neobvezatan i nenametljiv način upoznaju sa kulturnim naslijeđem ovih prostora, pružajući sasvim dovoljno informacija i onima kojima to nije osnovna preokupacija, kao i onima koji bi se time željeli baviti. Bela Duranci je ovom knjigom – još jednom nam ne dopuštajući da previdimo ili zaboravimo dragocjenosti kulturnog naslijeđa ovih prostora – bogatu riznicu subotičke i vojvodanske kulture učinio pristupačnom.

Ivan Stan

i jednostavan iskaz koji radove čini pristupačnim i onima koji su u temu upućeni i onima koji temom počinju baviti, postali nezaobilazni za istraživanje kulturnog naslijeđa Subotice i Vojvodine, a isto bi se moglo reći i za dnevničke bilješke sabrane u knjigu »Između minulog i pretećeg«. Ove dnevničke bilješke još jednom su potvrdile Durancijevu izuzetnu erudiciju i spisateljsku vještinu i iznova nam predočavaju širok spektar njegove zainteresiranosti. Knjiga obiluje mnoštvom podataka

Trideseta obljetnica svećeništva

S radošću služiti Bogu

Kao gost propovjednik vjernicima se obratio prečasni dr. Andrija Kopilović koji se u propovijedi dotakao i bolne činjenice, da je ovaj jubilej pored veselja kojim odiše ujedno i podsjetnik mladima da već 30 godina Bački Monoštor nije iznjedrio svećenika, što je jedna od velikih želja i mons Forgića

Svečana sveta misa, koja je obilježila trideset godina služenja Gospodinu, mons. Marka Forgića, rođenog Monoštorca, služena je 29. listopada u crkvi sv. Petara i Pavla u Bačkom Monoštoru.

Nakon procesije prilikom ulaska u crkvu pozdrav mons. Forgiću

mons. Marko Forgić prima cvijeće
u povodu tridesete obljetnice svećeništva

uputili su i najmlađi Monoštorci recitirajući prigodne stihove, kao i crkveni zbor koji je predvodio pjevanje, te mnoštvo mladih obučeni u tradicionalnu šokačku i bunjevačku narodnu nošnju.

SLAVLJE I POTICAJ: Na misi je bilo prisutno i mnoštvo gostiju i prijatelja iz bivših župa, Male Bosne i Sonte, kao i veliki broj prijatelja iz inozemstva. Ponosna majka mons. Forgića, je i pored narušenog zdravlja, bila sa svojim sinom, kako bi mu i u ovome svečanom trenutku pružila podršku.

Kao gost propovjednik vjernicima se obratio prečasni dr. Andrija Kopilović koji se u propovijedi dotakao i bolne činjenice, da je ovaj jubilej pored veselja kojim odiše ujedno i podsjetnik mladima da već 30 godina Bački Monoštor nije iznjedrio svećenika, što je jedna od velikih želja i mons Forgića.

Zahvaljujući se prisutnima mons. Forgić je bio vidno dirnut raznolikošću narodnih nošnji, velikim brojem prisutnih mještana, ukrašenom crkvom, mladim vjernicima, a u zahvali je posebno istakao ulogu svog prijatelja prečasnog dr. Andrije Kopilovića.

Nakon Svete mise radosni jubilej obilježen je i ispred crkve, kao i u Domu kulture gde je za sve prisutne organizirana zakuska koju su upriličili članovi Kulturno umjetničkog društva Hrvata »Bodrog« na čelu s predsjednicom Marijom Turkalj, a uz pomoć ostalih mještana.

Obilježavanjem ove obljetnice proslavilo se trideset godina službe Bogu, mons. Marka Forgića. Pored zahvale Bogu za ovoga svećenika, trebali bi i slijediti njegov primjer u svakodnevnom životu, te na taj način doprinijeti izgradnji svoje vjere.

Aleksandar Forgić

Trodnevne duhovne vježbe

Vjera, euharistija i djelovanje đavla

Duhovne vježbe u Bačkom Bregu vodio je pater Ivan Vinkov * Svaki dan je bio vezan uz određenu temu

Duhovne vježbe koje su održane od 23. do 25. listopada u crkvi sv. Mihovila Arkandela u Bačkom Bregu vodio je pater Ivan Vinkov, župni vikar u Isusovačkoj crkvi sv. Petra u Beogradu. Svaki dan je bio vezan uz određenu temu, tako je u ponedjeljak pater govorio o vjeri, u utorak o euharistiji, dok je u srijedu tema bila djelovanje đavla.

VJEŠT GOVORNIK: Pater Ivan Vinkov, ovim Duhovnim vježbama je kroz mnoštvo primjera i usporedbi pokušao ukazati na najpotrebnije i najbitnije za svaku temu. Odazvao se lijepi broj vjernika, a pored Berežana okupili su se i vjernici iz Osijeka, Sombora i iz drugih mjesta. Pater Ivan je kao vješti govornik, blagih riječi, govorio o naj-

bitnijem, no ipak je vrijeme bilo prekratko za veća izlaganja i razmatranja. Na koncu ove trodnevne, pater se zahvalio župniku Davoru Kovačeviću na pozivu, te je rekao, kako je u planu i jedan molitveni seminar za nutarnje ozdravljenje i obnovu u ovoj župi. Zahvalio se i vjernicima svoga rodnog mjesta Berega i svima koji su sudjelovali na Duhovnim vježbama. Riječi zahvale uputio je i domaćin velečasni Kovačević koji je obećao kako će predavača i dalje pratiti molitve vjernika ovog malog sela.

Zlatko Gorjanac

Učiti od prošlosti

Grobovi koji obvezuju

Piše: vlč. dr. Andrija Kopilović

*Generacija koja
je naša
generacija,
opterećena je
velikom
neodgovornošću.
Zato nam posao
ne uspijeva,
zato blagoslova
nema, i zato je
rad više rad
osiromašenja,
nego što bi bio
sredstvo života.
Tako nam danas,
dok se od
Svih Svetih
oprašamo,
ipak za nama
odjekuju riječi
naših pokojnika:
pazite kako
živite i pazite
živite li uopće*

Prošli su Svi Sveti, i Dan mrtvih, pohodili smo svoja groblja i sjetili se svojih pokojnika, dalje nastavljamo život, onako mirno, radno, a iza nas spomen, ostaje samo spomen. Međutim, bilo bi dobro postaviti pitanje, nakon ovih blagdana: jesmo li nad grobovima svojih pokojnika razmišljali o poruci njihova života? Njihov život je prošao, sada je nama donekle moguće prosuditi vrijednost toga života, a Gospodar povijesti – Bog – izrekao je nad tim životima svoj neporočni i jedino pravedni sud. Naša posudba, dakle i najiskrenija, ostaje više-manje subjektivna i nikada do kraja realna. Ali i ta subjektivna i ne do kraja realna, ima smisao, jer ako je povijest, učiteljica života, kako se često tvrdi - i istina je - onda su i naši predi nama učitelji svojim životom. Ponajprije porukom zahvalnosti. Dobro je sjetiti se, da nas ne bi bilo, ne bih se danas njih sjećali, da oni nisu nas imali.

I ponovno se vraćam, na onu svoju tezu da je čovjek samo toliko vrijedan koliko je sposoban priznavati svoje korijenje, gledati svoju prošlost, od nje učiti i graditi bolju budućnost. Međutim, moram primijetiti - makar je to sada subjektivno - da se više-manje na našim grobljima mi moramo stidjeti. Ne naših predaka i ne njihova života, nego pred njima i njihovim kostima našega života. Jer one vrednote koje su njima bile svete, u velikom dijelu su u nama pogažene. Koliko i koliko su grobova i grobnica u našim grobljima koje kriju u sebi roditelje sa vrlo brojnim potomstvom, a danas nakon dvije-tri generacije stoji šačica osiromašenih i duboko izgubljenih ljudi koji više jedva da imaju svoje potomstvo i kao da nam ti grobovi

poručuju i uzviču: »Sinko, kćeri, unučadi moja, zar ste toliko škrti u životu, zar se tako naša krv predaje? Zar se tako naša krv uništava? Zar se tako naša ognjišta gase? Zar se tako naša prezimena brišu? Čemu kameni spomenici? Čemu ispisana imena, kad vas više, naših potomaka nema?«

LJUDI OD DJELA I RIJEČI: Prvo je, dakle, pitanje i vrlo jasan odgovor: nismo dostojni svojih predaka, jer smo se brojčano, ne samo prepolovili, nego daleko ispod polovice smanjili njihovu krv i njihove živote. Dalje, razmišljam opet i to možda subjektivno, ali pak istinito, vrednota njihovog života bilo je poštenje i poštivanje. Znali su se poštivati i znali su poštivati i rad i život i sve više oko sebe nego što mi danas »Razvijena civilizacija« to činimo. Kod njih je riječ bila »riječ zadana i održana«, a kod nas je riječ »riječ kao inflacija« koja je izgovorena i stotinu puta pogažena. Oni su bili ljudi od djela i ljudi od riječi. A mi smo danas ljudi od riječi bez djela i bez održavanja riječi. Dakle, ponovno je poruka koja iz grobova jasno viče: »Zar ste takvi ljudi da vam se više ni vjerovati ne može? Mi stojimo pognute glave nad grobovima svojih predaka s razmišljanjem, uistinu koliko na mojim usnama mene obvezuje zadana riječ i koliko je ta riječ istinita, a moja lažna zavodnička. I treće razmišljanje: Mi smo nad grobovima svojih predaka duboko zadivljeni njihovom radinošću. Ne možemo reći da naša generacija nije radna, ali je gladna naša generacija »jeftinih para«. I stoga trčimo u mjestu, ne napredujemo, ne idemo naprijed i u mjestu više-manje stojimo, jer se iz praznoga ulijeva u prazno. Ali ta praznina nije u mišićima, ta praznina je u duši i pristupu odgo-

vornosti radu.

RIJEČI NAŠIH POKOJNIKA: Generacija koja je naša generacija, opterećena je velikom neodgovornošću. Zato nam posao ne uspijeva, zato blagoslova nema, i zato je rad više rad osiromašenja, nego što bi bio sredstvo života. Tako nam danas, dok se od Svih Svetih oprašamo, ipak za nama odjekuju riječi naših pokojnika: pazite kako živite i pazite živite li uopće. Konačno, još jedna konstatacija, a ta je: jesmo li odgovorni dovoljno da ono što sada činimo uistinu odgovara boljoj budućnosti naše zajednice? Imam dojam da smo se ogradili od živih u svoje vlastite bastione, da se ograđujemo od mrtvih i tako ne nastavljamo tragom uhodanim naših predaka i zapravo gradimo jedan lažni svijet u kojemu se često puta želimo pokazati kao »jako zauzeti« za budućnost svoga naroda i ove zajednice, a kad se pogleda u naš vlastiti grob, grob našega »ja«, onda primjećujemo, kako Isus reče, da je to ipak licemjerje i da taj grob već odavno zaudara. Grobovi naših predaka ne zaudaraju. Bojim se da će naši grobovi, ako ovako nastavimo »zaudarati« i oprostite mi na ovoj konstataciji, ili mi se čini da se samo na verbalnoj razini zauzimamo, a stvarno iskorjenjujemo. Jedan drugoga, pa do iskorijenja naroda koji se od svakoga izolirao, nije održao riječ i radi toga polako ali sigurno potpisao sebi osudu nestanka. Tako sam ove godine doživio Sve Svete, tako sam slušao »glas mrtvih« i da ovo prenosim sigurno subjektivno, ali po mom sudu subjektivno-istinito, pa tko sa mnom tako osjeća, neka moli njima pokoj, a nama više snage za prave vrednote i pravi život.

Obiteljski zadružni život – IV. dio

Zadruga obitelji Balažević – »Marinkić«

Talovanu zemlju su uvećavali novom kupovinom, pa su tako nuz oranice imali i pašnjake, šume, vinograde i ritove s mlakama (zatravljena zemlja do rita) *

Na jednom od salaša imali su suvaju (mlin kojeg su okretali konji) koju su hasnirali do 1925-26. godine * Balaževići su imali pod dolom svoju cigljanu

Piše: Alojzije Stantić

Ovu zadrugu je temeljno opisala *Milana Černelić*. Kad se zaviri u život te zadruge svača se zašto je kadgod taki gazdašag bio napridan. »Marinkićevi« su međ tavankuckim Balaževićima bili na velikom glasu po gazdovanju. Talovanu zemlju su uvećavali novom kupovinom, pa su tako nuz oranice imali i pašnjake, šume, vinograde i ritove s mlakama (zatravljena zemlja do rita).

Do II. svickog rata imali su 4 lanca (1 lanac = 7200 m²) vinograda s voćom, 4 - 5 lanaca sinokosa. Pod ugarom (neobrađeno) su držali 10 - 15 lanaca, a pod salašom su imali oko 5 lanaca ledine. Najveći dio zemlje njim je bila oranica od oko 150 lanaca. U piskulji su sijali raž, a na oranici su sminjivali žito i kuruz. Na manjim njivama su sijali još i zob i raž, a posli prolićni lapa (prolječno blato posli topljenja snijega) i kiša po doljačama (udolinama), kad je zemlja promanila (prosušila) u njima su sijali muvariku.

ČELJADSKI SALAŠ: Za odranjivanje zeleniša (povrća), pod dolom imali su vertarluk (povrtanjak) na oko pet lanaca zemlje. Pod dolom je vlaga ispod zemlje visoka, tamo je zemlja najrodnija, zato je u njoj bilo najlakše odranjivat za tušta vlage zahtivno zelje i bostan (dinje i lubenice). Ako je godina bilo samo malo rodnija, imanje se uvećavali s kupljeni 2 - 3 lanca zemlje.

Čeljadski salaš njim je bilo velik, a u čeljadskoj (dnevnoj) sobi imali su četiri kreveta jedan do drugog, a nuz drugi zid još dva kreveta. Nuz parasnčku peć su namistili stan. U pododžaku su s bočni strana prid ognjištom imali banak, a nuz njeg po jednu katlanku. Ranu su kuvali na bankovima i na sadžaku (gvozdeni tro-nožac) u kastronama (posuda iz željeznog

liva). U obitelji s više čeljadi ranu su kuvali u čupovima veličine čak do 25 litara, a ilo na masti pekli su u tiganjici (tiganj na tronošcu).

Staja njim je bila pod jednim krovom, a u njoj su bile poređane: soba za pogođenu (unajmljenu) čeljad, komara, košara (staja za konje), volarica (staja za goveda) i obaško kovačnica. Pod jednim, većim čardakom (košom) imali su tri obora (ispust za svinje), a s druge strane čardaka i šupu za sernmaj (krupna pokretna imovina). Nuz drugi čardak po cijloj dužini bila je šupa. Obaško je bio ovčinjak sa šupom. Čelo salaša imali su tri ambara (spremište za žitarice), a do njeg u krug poređani sedam koternjaka (prostor za perad). Prid salašom njim je bila na četiri basamage (stepenice) ukopana komara za vino, obrano i sušeno voće.

Po adetu rakiju su salašari uvijek držali u balonima na tavanu, nikad el ritko kad u podrumu, jel podrum nije dobro misto za nju.

Tako njim je izgledo velik salaš, a drugi salaši su njim bili manji, al su nalik ovom imali raspored zgrada.

SUVAJA I CIGLJANA: Na jednom od salaša imali su suvaju (mlin kojeg su okretali konji) koju su hasnirali do 1925-26. godine. U njoj su za se mlili žito i krupli kuruze. Trskom pokrivenu suvaju tirala su (okrećala), dva konja, a bila njim je od velike hasne jel za toliko čeljadi i živine nisu morali plaćat ušur (ujam) mlinaru el kruparu.

Od živine su imali 4 - 5 pari radni konja, par paradeša (konji za pokazivanje) i 3-4 kobile za odranjivanje ždribadi. Odranjivali su izmed 20 i 30 krava, ostavljali žensku telad, a bičiče gojili i posli dvi godine prodali. S tri para volova radili su zaprežne poslove. U oborima su odranjivali od deset krmača oko sto svinja, a u ovčinjaku oko 50 ovaca. Liti kad su imali nadničare, klali su po 5 - 6 svinja, obično vižli (jalova krmača). Od pileža su imali oko 500 kokošivi, oko 100 gusaka, pedesetak pataka, a pučaka i morkača (biserki) koliko su mogli odraniti.

Balaževići su imali pod dolom svoju cigljanu u kojoj su »izvrćali valjke«, pekli ciglju, kad nisu imali veći poljski poslova, u vrimeu od zagrcanja kuruz do risa, od kraja svibnja do prid kraj lipnja.

Sinovi su imali obaško salaše i iz zadruge su dobili prćiju: konja, kravu, krmaču, 3 - 4 šildana. Živinu su ranili zadržnom ranom, a kad su prodali ranjenika el tele, od ti novaca tekli su i kupovali sebi zemlju.

Lazo, jedan od braće, oženio se risoški-

njom (jedinica koja odmah u brak unosi zemlju) *Macom Kečenović* koja nije imala roditelje, pa joj je brat oma dao tal od šest lanaca zemlje. Tu su zemlju radili sa zadržnim konjima i sernmajom, a hasna je bila Lazina i njezina.

Kadgod su pokošeno žito ovrli vršaljom, kad su ga izgazili konjima, a zrno držali u ambarima, u svaki je moglo stat oko vagon (10000 kg.) žita. Kad je mašina (vršalica) počela vrc žito u njevom kraju, š njom su ga ovrli.

Iz bašče su godišnje prodali oko pet vagona kupusa i toliko krumpira. U to vrime Tavankut je bio na glasu po velikom odranjivanju kupusa i krumpira, a i danas tušta nji spominji tavankucki krumpir, koji je odranjen u piskulji i kažu da je bio ukusniji od krumpira odranjenog u crnici.

U Balaževićovoj zadrugi nije bilo doma-zeta, al se zna za take slučajeve u drugim obiteljima. Podatke o zadrugi Balažević »Marinkić« kazivala je *Milani Černelić* 1979. godine *Anica Balažević*, poznata tavankucka društvena djelatnica, koja je u to vrime imala 64 godine.

KRŠĆANSKE KRIPOSTI: O zadržnom životu Bunjevaca pisa je i biskup *Ivan Antunović*, u obimnom dila »Bog s Čoviekom«:

»Razmatrao ti čovjeka u pogledu čudorednom, tvarnom il političkom, svagdi češ naći, da je za njeg korisnije, ako u zadrugi što dulje postoji. Zadrugu treba smatrat kao vrilo, građanskog žiča svakog čovjeka, u pogledu duševnom i tvarnom. Kako se glede ovog trostručnog stanja izvije čovjek u zadrugi, takim po najviše ostaje cijlo svojeg života. Zadruga je dakle ogledalo, u kom se zrca čudoredan, i gospodarski život svakog čovjeka«.

Po Ivanu Antunoviću zadržni život jača obitelj jel je gospodarski utemeljana na kršćanskim kripostima, a taka obitelj je osnovna snaga društva, države. Zato se on zalago da zadruga što dulje opstoji, jel što sto se prija raspada ona umanjuje »tvarnu snagu domovine, a i kripostne sile crkve umanjujavaju.«

Dok je još sridinim XIX. vika bio zdravo raširen zadržni život Bunjevaca, njeg je vlast u vrime građanskog apsolutizma poticala na diobu. To je dovelo da su gospodarski slabili, jel su diobom zadruge dilili i pašnjake, morali su smanjit krupni josag, a kako su u zadržgama živili o manjem trošku, diobom zadruge i to su izgubili. Osnovna mana diobe i usitnjivanja imanja dovela je do slabljena njegove gospodar-ske moći.

Priča o Hrvatima – Hrvati u XX. stoljeću (131.)

Represija

Hrvatski nacionalni pokret je slomljen potkraj 1971. godine na sastanku Tita i hrvatskog vodstva u Karađordevu * Hrvatsko je vodstvo optuženo da je dopustilo jačanje nacionalističkih i šovinističkih tendencija * Posebno su kritizirani Savka Dapčević-Kučar i Miko Tripalo, koji su podnijeli ostavke na svoje dužnosti

Piše: Zdenko Samaržija

U lipnju 1971. godine Savezna skupština proglasila je amandmane na Ustav Jugoslavije, u kojima je predlagano njezino konfederalno preuređenje. Prema tim amandmanima, suverena se prava ostvaruju u republikama, a federaciji pripadaju samo ona prava koja su izričito utvrđena Ustavom, i to na temelju suglasnosti svih republika.

Međutim, mnogi su se opirali hrvatskim zahtjevima. U savez-nim organima vlasti i nekim republikama, posebno u Srbiji, sve su glasnije bile optužbe da Hrvatska razbija Jugoslaviju. Tito je povukao potporu hrvat-

skom vodstvu, a u listopadu 1971. godine Jugoslavenska je narodna armija održala velike vojne vježbe u Hrvatskoj kojima je pokazala odlučnost u obrani poretka koji je, navodno, bio ugrožen hrvatskim proljećem.

KARAĐORDEVO: Hrvatski nacionalni pokret je slomljen potkraj 1971. godine na sastanku Tita i hrvatskog vodstva u Karađordevu. Hrvatsko je vodstvo optuženo da je dopustilo jačanje nacionalističkih i šovinističkih tendencija. Posebno su kritizirani *Savka Dapčević-Kučar* i *Miko Tripalo*, koji su podnijeli ostavke na svoje dužnosti.

Nakon sloma hrvatskog proljeća političko je vodstvo Jugoslavije počelo progone ljudi i ustanova koji su u njemu sudjelovali. Mnogi su ljudi uhićeni i osuđeni na zatvorske kazne. Politički život u Hrvatskoj gotovo je zamro za sljedećih desetak godina.

USTAV IZ 1974.: Potkraj 60-ih i početkom 70-ih godina republička vodstva Slovenije i Srbije također su kritizirala jugoslavenski državni sustav i zahtijevala njegovu promjenu, iako iz različitih pobuda. Ti događaji, uz Hrvatsko proljeće, uvjerali su Tita i njegova najbližeg suradnika *Edvarda Kardelja* da se jugoslavenska

federacija mora preurediti ili će se raspasti.

Novim Ustavom SFRJ, donesenim 21. veljače 1974. godine, pokušalo se spasiti Jugoslaviju. Ustav je u jugoslavensku federaciju unio konfederalne postavke.

Republike i pokrajine dobile su veću samostalnost. Suverenitet republika postao je jači od saveznog. Odluke na saveznoj razini donošene su sporazumom među republikama, pri čemu je svaka republika imala ustavno pravo veta. Sve su republike bile jednako zastupljene u tijelima federacije. Tito je proglašen doživotnim predsjednikom SFRJ. ■

Povukao potporu hrvatskome vodstvu: Josip Broz Tito

Autori preuređenja Jugoslavije: Edvard Kardelj i Tito

Temeljem članka 15. Odluke o ustanovama i programima u oblasti kulture za koje se osiguravaju sredstva u proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine (»Sl. list APV«, broj 11/2004), Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje i kulturu raspisuje

NATJEČAJ

za sufinanciranje projekata u oblasti vrhunskog profesionalnog suvremenog umjetničkog stvaralaštva u AP Vojvodini u 2007. godini

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje i kulturu sufinansirat će u 2007. godini projekte profesionalnih ustanova, nevladinih organizacija, umjetničkih udruga i afirmiranih samostalnih umjetnika koji potiču suvremeno umjetničko stvaralaštvo, primjenu novih tehnologija i novih medija, eksperimentalne i alternativne smjerove i istraživanja i time doprinose razvoju vrhunskog, profesionalnog i suvremenog umjetničkog stvaralaštva u oblasti glazbene, glazbeno-scenske, likovne, kazališne, filmske i književne umjetnosti u AP Vojvodini, i to:

- multimedijalne glazbene, glazbeno-scenske, likovne, kazališne, filmske i književne projekte (istraživanja, radionice, performansi, instalacije, i drugo);
- organiziranje manifestacija pokrajinske ili više razine (festivali, kolonije, susreti, i sl.);
- realizaciju trajnih zapisa glazbenih i muzikoloških djela klasične, etno i suvremene glazbe autora u AP Vojvodini;
- obilježavanje značajnih obljetnica – ustanova i samostalnih umjetnika u oblasti vrhunskog profesionalnog i suvremenog umjetničkog stvaralaštva;
- održavanje skupnih i monografskih retrospektivnih izložaba i likovnih kolonija koje njeguju specifične i suvremene tehnike u likovnom izrazu

Opći uvjeti natječaja

1. Pravo sudjelovanja na Natječaju imaju isključivo registrirane profesionalne ustanove, nevladine organizacije, umjetničke udruge i istaknuti samostalni umjetnici na teritoriju AP Vojvodine, koji svojim vrhunskim umjetničkim stvaralaštvom značajno pridonose razvoju kulture i umjetnosti u AP Vojvodini.

2. Prijava na Natječaj podnosi se na obrascu **Upitnika za sufinanciranje projekata u kulturi u 2007. godini** Pokrajinskog tajništva za obrazovanje i kulturu, uz koji se prilaže ostala neophodna dokumentacija. Navedeni upitnik je sastavni dio Natječaja i može se dobiti u **Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje i kulturu, treći kat, soba 50, ili na web adresi Tajništva: www.psok.org.yu**

3. Prijave na Natječaj podnose se **od dana objavljivanja Natječaja do 30. studenoga 2006. godine Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje i kulturu – Sektor za kulturu, Bulevar Mihajla Pupina 16, 21108 Novi Sad** (telefon: 021/487-45-60, 457-103) poštom, ili osobno na Pisarnici pokrajinskih tijela uprave u zgradi Izvršnog vijeća AP Vojvodine.

Natječajna dokumentacija se ne vraća.

4. Prijave koje se dostave nakon navedenog roka i s nepotpunom dokumentacijom i prijave poslane faksom ili elektronskom poštom, nepotpisane i neoverene prijave, kao i prijave korisnika kojima je Tajništvo prethodnih godina dodijelilo sredstva za sufinanciranje projekata, a koji nisu podnijeli izvješće o njihovoj realizaciji, neće biti razmatrane.

Natječajna dokumentacija se ne vraća.

5. Iznos sredstava za Natječaj bit će opredijeljen nakon usvajanja proračuna Tajništva za 2007. godinu.

Temeljem članka 15. Odluke o ustanovama i programima u oblasti kulture za koje se osiguravaju sredstva u proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine (»Sl. list APV«, broj 11/2004), a u svezi sa članom 19. stav 7. Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina (»Sl. list SRJ«, broj 11/2002), Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje i kulturu raspisuje

NATJEČAJ

za sufinanciranje programa i projekata u oblasti suvremenog i narodnog umjetničkog stvaralaštva nacionalnih manjina u AP Vojvodini u 2007. godini

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje i kulturu sufinansirat će u 2007. godini programe i projekte profesionalnih i amaterskih ustanova, nevladinih organizacija, udruga, neformalnih skupina i samostalnih umjetnika koji su od značaja za očuvanje nacionalnog identiteta, za razvoj vrhunskog suvremenog i narodnog kulturnog i umjetničkog stvaralaštva u oblasti književne, kazališne, glazbene, glazbeno-scenske i likovne umjetnosti nacionalnih manjina u AP Vojvodini.

Opći uvjeti natječaja

1. Na Natječaju mogu sudjelovati isključivo registrirane profesionalne i amaterske ustanove, nevladine organizacije, udruge, neformalne skupine i samostalni umjetnici na teritoriju AP Vojvodine koji svojim vrhunskim umjetničkim stvaralaštvom pridonose razvoju kulture i umjetnosti nacionalnih manjina u AP Vojvodini.

2. Prijava na Natječaj podnosi se na obrascu **Upitnika za sufinanciranje programa i projekata nacionalnih manjina u kulturi u 2007. godini** Pokrajinskog tajništva za obrazovanje i kulturu.

Navedeni upitnik sastavni je dio Natječaja i može se dobiti u Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje i kulturu, ili na web adresi: www.psok.org.yu.

3. Prijave na Natječaj podnose se **od dana objavljivanja natječaja do 30. studenoga 2006. godine Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje i kulturu – Sektor za kulturu, Bulevar Mihajla Pupina 16, 21108 Novi Sad** (telefon: 021/457-44-39) putem pošte ili osobno na Pisarnici pokrajinskih organa uprave u zgradi Izvršnog vijeća AP Vojvodine. Natječajna dokumentacija se ne vraća.

4. Prijave koje se dostave nakon navedenog roka i sa nepotpunom dokumentacijom, kao i prijave korisnika kojima je Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje i kulturu tijekom 2006. godine dodijelilo sredstva za sufinanciranje programa i projekata a koji nisu podnijeli izvješće o njihovoj realizaciji neće se razmatrati.

5. Iznos sredstava za Natječaj bit će opredijeljen nakon usvajanja proračuna Tajništva za 2007. godinu.

Temeljem članka 15. Odluke o ustanovama i programima u oblasti kulture za koje se osiguravaju sredstva u proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine (»Sl. list APV«, broj 11/2004), Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje i kulturu raspisuje

NATJEČAJ

za sufinanciranje časopisa za kulturu, književnost i umjetnost na srpskom jeziku i jezicima nacionalnih manjina i etničkih skupina Vojvodine koji su od posebnog značaja za razvoj kulture i umjetnosti u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini u 2007. godini

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje i kulturu sufinancirat će časopise za kulturu, književnost i umjetnost, časopise za omladinu i časopise za djecu koji izlaze u pisanoj i elektroničkoj formi na srpskom jeziku i jezicima nacionalnih manjina i etničkih skupina Vojvodine i koji su od posebnog značaja za razvoj kulture, književnosti i umjetnosti u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini u 2007. godini.

Opći uvjeti natječaja

1. Pravo sudjelovanja na natječaju imaju **nakladnici i druga pravna i fizička lica s teritorija AP Vojvodine koja se bave nakladničkom djelatnošću.**
2. Prijava na Natječaj podnosi se na obrascu **Upitnika za sufinanciranje časopisa u 2007. godini.**
3. **Upitnik za sufinanciranje časopisa u 2007. godini može se dobiti u Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje i kulturu, treći kat, soba 19, ili na web adresi Tajništva: www.psok.org.yu**
4. Uz prijavu na Natječaj treba dostaviti i **posljednji objavljeni broj časopisa ili adresu web site-a**, ako je časopis u elektroničkoj formi, ili **rukopis**, ukoliko je riječ o prvom broju časopisa, kao i **kritičke priloge o časopisu** koji su objavljeni u sredstvima javnog informiranja.
5. Prijave na Natječaj podnose se **od dana objavljivanja Natječaja do 30. studenoga 2006. godine Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje i kulturu – Sektor za kulturu, Bulevar Mihajla Pupina 16, 21108 Novi Sad**, i to putem pošte ili osobno na Pisarnici pokrajinskih tijela uprave u zgradi Izvršnog vijeća AP Vojvodine.
Natječajna dokumentacija se ne vraća.
6. Neće se uzimati u razmatranje prijave koje se dostave nakon navedenoga roka, prijave s nepotpunom dokumentacijom, kao i prijave onih korisnika koji nisu podnijeli izvješće o realizaciji sredstava odobrenih prethodnih godina za sufinanciranje časopisa.
7. Iznos sredstava za Natječaj bit će opredijeljen nakon usvajanja proračuna Tajništva za 2007. godinu.

Na osnovu člana 15. Odluke o ustanovama i programima u oblasti kulture za koje se osiguravaju sredstva u proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine (»Sl. list APV«, broj 11/2004), Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje i kulturu raspisuje

NATJEČAJ

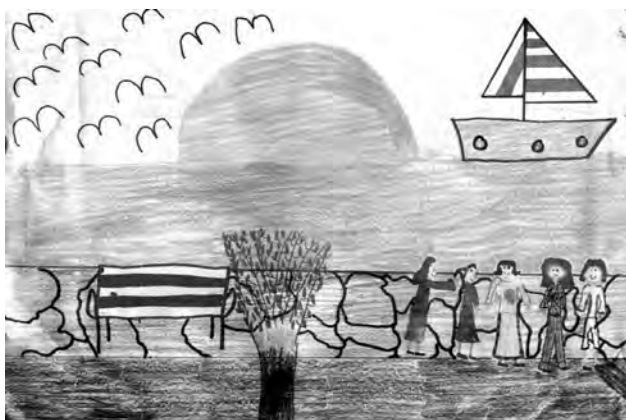
za sufinanciranje projekata i programa u oblasti etnološkog (tekovine duhovne kulture), folklorističkog, etnomuzikološkog i etnokoreološkog stvaralaštva Srba u AP Vojvodini u 2007. godini

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje i kulturu sufinancirat će u 2007. godini projekte u oblasti etnološkog (tekovine duhovne kulture), folklorističkog, etnomuzikološkog i etnokoreološkog stvaralaštva Srba u Vojvodini, koje realiziraju ustanove zaštite kulturne baštine, druge ustanove kulture i obrazovanja, znanstvene i istraživačke ustanove, nevladine organizacije, udruge i pojedinci, koji se bave znanstveno-istraživačkim radom, prezentacijom i edukacijom o potrebi čuvanja, njegovanja i zaštite kulturnog naslijeđa, koji su od značaja za očuvanje nacionalnog identiteta i kojima se pridonosi istraživanju, obradi, razvoju, vrednovanju, unapređivanju i dostupnosti etnološkog (tekovine duhovne kulture), folklorističkog, etnomuzikološkog i etnokoreološkog stvaralaštva Srba u Vojvodini i to:

- projekte istraživanja, prezentiranja, tiskanja u oblasti tradicionalnog glazbenog i igračkog narodnog stvaralaštva (sakupljanje, zapisivanje i proučavanje narodnih plesova, izvorno pjevanje, sviranje na tradicionalnim muzičkim instrumentima i drugo), i
- edukativne programe kojima se pridonosi njegovanju tradicionalnog narodnog stvaralaštva Srba u Vojvodini putem radionica, seminara, tečajeva, predavanja.

Opći uvjeti natječaja

1. Na Natječaju mogu sudjelovati ustanove zaštite kulturne baštine, druge ustanove kulture i obrazovanja, znanstvene i istraživačke ustanove, nevladine organizacije, udruge i pojedinci koji se bave znanstveno-istraživačkim radom, prezentacijom i edukacijom u oblasti etnološkog (tekovine duhovne kulture), folklorističkog, etnomuzikološkog i etnokoreološkog stvaralaštva Srba u AP Vojvodini.
2. Prijava na Natječaj podnosi se na obrascu **Upitnika za sufinanciranje programa i projekata u kulturi u 2007. godini Pokrajinskog tajništva za obrazovanje i kulturu**, uz koji se prilaže ostala neophodna dokumentacija.
Navedeni **Upitnik** sastavni je dio Natječaja i može se dobiti u **Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje i kulturu, treći kat, soba 49** ili na **web adresi Tajništva: www.psok.org.yu**.
3. Prijave na Natječaj podnose se **od dana objavljivanja natječaja do 30. studenoga 2006. godine Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje i kulturu – Sektor za kulturu, Bulevar Mihajla Pupina 16, 21108 Novi Sad** (telefon: 021/487-47-14) putem pošte ili osobno na Pisarnici pokrajinskih organa uprave u zgradi Izvršnog vijeća AP Vojvodine.
Natječajna dokumentacija se ne vraća.
4. Prijave koje se dostave nakon navedenog roka i sa nepotpunom dokumentacijom, prijave poslane putem faksa ili elektronske pošte, nepotpisane i neovjerene prijave, kao i prijave korisnika kojima je Tajništvo tijekom 2006. godine dodijelilo sredstva za sufinanciranje programa ili projekata, a koji nisu podnijeli izvješće o njihovoj realizaciji, neće se uzimati u razmatranje.
5. Iznos sredstava za Natječaj bit će opredijeljen nakon usvajanja proračuna Tajništva za 2007. godinu.

Marija Sekereš, IV. c, OŠ »Ivan Milutinović«

Nina Kovačević, III. h, OŠ »Matko Vuković«, Subotica

EVO NAS U TREĆEM RAZREDU

Za vrijeme ljetnog raspusta mi je bio rođendan. Pozvala sam sve drugare iz razreda. Lijepo smo se zabavljali i družili. Puno je bilo torte i bila je fina.

Ove godine nisam išla na more ali sam zato išla na kupanje: Moravica, Bačka Topola i Dudova šuma. Moja obitelj i moji drugari. Imam i kući svoj obiteljski bazen.

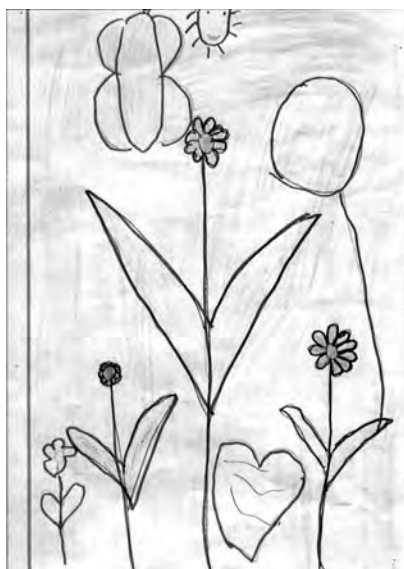
Od ponedjeljka do petka sam išla sa svojom drugaricom Korinom na košarku. Igrala sam se sa drugarima iz razreda. Vozili smo se biciklima i rolerima.

Čitala sam puno knjiga tako da ću vam reći samo neke: Cica, Šuma, Plavi zec čudni zec...

Odlazila sam u goste kod bliže rodbine. Tamo mi je bilo lijepo.

Ovaj ljetni raspust mi je prošao lijepo i zabavno.

Petra Orčić, III. h, OŠ »Matko Vuković«

Marija Vereb, I. a,
OŠ »Matija Gubec«, Donji Tavankut

Nikola Stantić, V. a,
OŠ »Matija Gubec«, Donji Tavankut

MOJA ČETKICA ZA ZUBE

Ja imam običnu četkicu za zube.

Ona je plavo-zelene boje. Držim je pored lavaboja u jednoj plastičnoj čaši. Dosta dugo je koristim.

Imam novu, ali ću još koristiti staru zato što je dosta dobra. Svaki dan perem zube, pa ne idem često kod zubara. Staru mi je mama kupila na buvljaku, a novu sam dobio za rođendan.

Čašu za ispiranje usta držim ispod ogledala.

Davor Francišković, III. h, OŠ »Matko Vuković«

Izabela Prčić, III. h, OŠ »Matko Vuković«

Svetlana Horvat, V. a, OŠ »Matija Gubec«,
Donji Tavankut

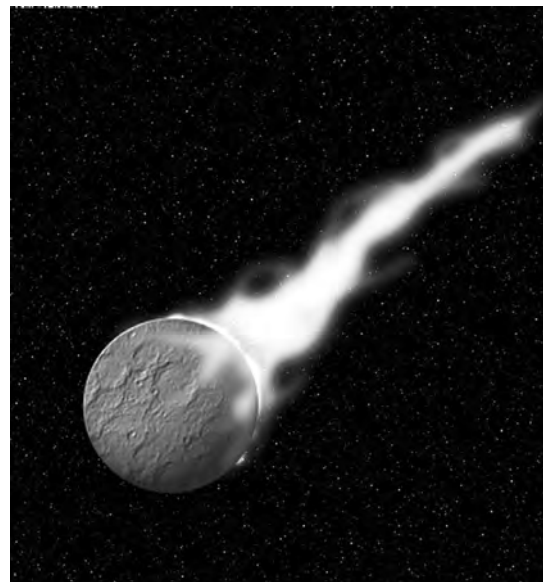

HRCKOVA SVEZNALICA

Koliko zvijezda možemo vidjeti noću?

Kada po vedroj noći promatramo nebo sa zvijezdama, čini se da ih ima bezbroj. Bez teleskopa se vidi samo 6000 zvijezda. To ne znači da čovjek, gledajući u nebo, može izbrojati svih šest tisuća. Jedna četvrtina ovog broja se nalazi suviše na jugu i ne može se vidjeti. Zvijedano nebo se može fotografirati pomoću kamere pričvršćene za teleskop. Ako se upotrije-

be veoma jaki teleskopi, moguće je fotografirati više od milijardu zvijezda. Kada se jednom otkrije zvijezda na nebu, onda joj se mora dati ime ili broj za raspoznavanje. U davno vrijeme, Arapi, Grci, Rimljani i Kinezi – davali su imena najsajnijim zvijezdama i upisivali ih u katalog. Današnji katalog sadrži više od 500.000 zvijezda.

Koje su zvijezde najbliže?

Za razdaljine u svemiru stvorena je posebna jedinica za mjerenje koju nazivamo svjetlosna godina. Ona predstavlja daljinu koju svjetlosni zrak pređe tijekom jedne godine. Pošto svjetlost putuje brzinom od oko 300.000 kilometara u sekundi, za jednu godinu će preći put od 10 bilijuna kilometara. Najbliža zvijezda nam je Alfa Kentaura koja je od planeta Zemlje udaljena 4,3 svjetlosne godine. Najudaljenije zvijezde koje možemo vidjeti golim okom su udaljene od nas 800.000 svjetlosnih godina. Kroz velike teleskope možemo vidjeti zvijezde čija je svjetlost krenula prema Zemlji prije milijardu godina a one više i ne postoje.

Zašto zvijezde sjaje?

Zvijezda je lopta vrela plina koja sija svojom svjetlošću. Planete, kao i Mjesec, svijetle odbijenom Sunčevom svjetlošću, dok izgleda da zvijezde trepere. Ovo se čini zbog supstanci u zraku između zvijezda i Zemlje koje prelamaju svjetlost zvijezda.

Zašto Sunce sija? Zato što je zvijezda, i to ne baš velika i sjajna jer postoje još milijuni zvijezda koje su stotinu puta veće od Sunca.

Zvijezde su nebeska tijela koja se sastoje od usijanih plinova čija je temperatura tolika da bi željezo u trenu isparilo.

Zvijezde padalice su meteori. Meteori su mala, čvrsta tijela koja putuju prostorom i mogu proći i kroz Zemljinu atmosferu i tada ostavljaju užaren svijetli trag koji nastaje zbog topline koju stvara trenje zraka o njihovu površinu. Mnogi meteori su veličine čiodine glave a mogu težiti i nekoliko tona. Na Zemlji svakog dana padne tisuće minijaturnih meteora.

Priredio: Zoltan Sič

Neizbrisiv trag djetinjstva

Igračke

Svatko od nas je imao ili još uvijek ima svoju najdražu igračku, s kojom se igrao u najbezbriznijem periodu svog života

Piše: Dražen Prčić

U brojnim sociološkim teorijama čovjek se svrstava odrednicom *homo ludens* (čovjeka koji se igra), jer po svojoj naravi naj-savršeniji sisavac naše planete veći dio svog života provodi u određenoj (modificiranoj) vrsti igre. Počevši od najranijeg djetinjstva, razdoblja u kojemu kroz raznovrsnost sadržaja koje spoznaje tijekom najobičnijeg igranja upoznaje svijet oko sebe, pa sve do zrele dobi u kojoj se i profesionalni angažman i osiguravanje egzistencije često puta prepliću kroz, analitički gledano, određene oblike igre. Ipak, pojednostavljeno gle-

dano, igračka kao svojevrsno sredstvo igre ostaje, zauvijek, na počasnom mjestu u najljepšim sjećanjima svakog od nas. Pogotovo ona najdraža, sačuvana i otrgnuta od zaborava prošlosti.

POVIJEST IGRAČAKA: Kao i kod drugih, brojnih predmeta (alatke, oruđa i sl.) koji su nastali čovječjom kreacijom (rukom), gotovo je nemoguće odrediti vrijeme i razdoblje nastanka prve igračke rabljene za dječju igru. Vjerojatno se korijeni ovog »sredstva za igru« vuku još iz prethistorije, jer djeca su se morala nečim zanimati kako ne bi uznemi-

rivala svoje roditelje, zauzele brigom za opstanak vrste. Generalno gledano, mnogo toga se nije promijenilo niti danas u 21. stoljeću, jer su igračke samo stilizirane i modernije, no njihova namjena je posve identična. Prve igračke bile su načinjene od, poglavito, prirodnih materijala koji su se mogli naći u životnoj okolini (kamen, zemlja, drvo i sl.), a bile su kreirane maštovitošću njihovih autora, bilo starijih ili mlađih pripadnika određene obitelji. Njihova osnovna svrha je bila trajnije odvratanje pažnje najmlađih, posebice u prigodama plaća ili određenih manifestacija nezadovoljstva, kada su primitivne zvečke, zviždaljke ili slični emiteri određenog zvuka efikasno djelovali u smirivanju »problema«. Drugoj vrsti igračka pripadaju tzv. edukacijske igračke, koje pored svoje osnovne namjene imaju zadaću

određene naobrazbe kod svojih malih korisnika i koji kroz samu igru imaju mogućnost upoznavanja budućih poziva ili djelatnosti. Tako se djevojčice odmalena igraju lutkama, što je svojevrsna »priprema za majčinstvo« jednoga dana, kuhanju i prave kolače od zemlje i praktično se »vježbaju« za domaćinske poslove. Dječaci, opet, u starim vremenima igrali su se lukom i strijelom, i već zarana vježbali preciznost koja im je potom donosila lovnu i prehranu buduće obitelji. Također, kroz raznovrsne oblike igre, uče se brojne buduće vještine koje svoju praktičnu primjenu nalaze u zrelijoj dobi i mogućnosti materijaliziranje iste kroz profesionalni životni poziv. Najbolji primjer, danas, je jamačno sport i najbolji mali nogometaši, košarkaši i ostali sportaši bogato mogu unovčiti brojne sate igre s najdražim igračkama (loptama).

BUDUĆNOST: Karakterističnost ljudske vrste najbolje se ogleda u kontinuiranom progresu njenog mentalnog razvoja i sposobnosti prilagođavanja, nažalost često puta i štetnoj, sredine u kojoj egzistira. Isto tako su i igračke doživjele svoju transformaciju tijekom svog prvobitnog nastanka, pretvorivši se danas u svojevrsnu visoko profitabilnu industriju. Od najprostijih primjeraka izrađenih od drveta ili kamena, danas se u proizvodnji igračka rabe najnoviji materijali poput kevlar ili titanijuma, a zasebnu oblast igre predstavlja računari i svijet elektroničkih igara kojima se ne igraju samo djeca. Upravo ovaj moderni spoj, djece i odraslih, oličen u čestom zajedničkom, višesatnom sjedenju ispred monitora u igrama strategije, simulacija i ostalih tematskih oblika, potvrđuje navod iz uvodnika. Čovjek je, definitivno, *homo ludens*. Bez obzira na godine i starosnu dob.

Definicija igračke

Po svojoj izvornoj definiciji igračka predstavlja određeni objekt namijenjen igri. S njom se mogu igrati ljudi, ali i životnije, jer igra je svojstvena širokom spektru živih bića našeg planeta.

Ivan Kujundžić i Saša Milanković, ugostitelji

Francusko-vojvođanski kulinarski ugođaj

Sličan okus, ali velika razlika u odabiru materijala koji se koriste u pripremi jela

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Svoje dugogodišnje kulinarsko iskustvo i rad u brojnim znamenitim subotičkim ugostiteljskim objektima Ivan Kujundžić i Saša Milanković odlučili su udružiti u francuskom restoranu »Colbert«, koji odnedavno vode u svom gradu. Uz pripremu vrhunskih jela najpoznatije svjetske kuhinje, odlučili su posvetiti i veću pažnju izvornim vojvođanskim specijalitetima, sve u želji kvalitetnije gastro edukacije i očuvanja tradicije izvorne kulture spremanja hrane.

► **Što Vas je potaknulo na ideju za otvaranje i vodenje vlastita restorana, konkretno francuskog restorana »Colbert«?**

Ivan: Godinama smo radili »za drugoga« i poslije 20 godina zanata u renomiranim gradskim ugostiteljskim objektima odlučili smo zajednički započeti vlastiti biznis preuzimanjem francuskog restorana »Colbert« u Subotici.

► **Gdje ste sve kuhali protekle dvije decenije?**

Saša: Oba smo nekada davno radili u »Agros« centru i »Majuru« na Kelebiji pokraj Subotice, dok sam ja još neko-

liko godina radio i u glasovitom subotičkom restoranu »Spartak«, koji je svojim zatvaranjem otišao u povijest.

► **Što nudite klijenteli u vašem francuskom restoranu i je li ponuda hrane usko specijalizirana prema ponudi generičkog naziva?**

Ivan: Kako je u pitanju, prije svega francuski restoran, dominantna gastronomska ponuda jamačno dolazi iz bogatog repertoara kuhinje ove zemlje, no odlučili smo posvetiti pažnju i izvornim vojvođanskim jelima u nastojanju njihovog očuvanja i prezentiranja, posebice, stranoj klijenteli koja dolazi kod nas.

► **Ipak, za one koji manje poznaju karakteristike francuske kuhinje pojasnite koja se jela najčešće nalaze na njihovoj nacionalnoj trpezi?**

Ivan: Nema tu neke velike nepoznanice, jer su u pitanju jela koja, prema svojoj odrednici, dijelom pripadaju mediteranskoj kuhinji. Glede izbora mesa dominiraju ptice poput guščetine, pačetine, i prepelica, široka je lepeza morske ribe, a od egzotičnijih jela izdvojio bih puževe koji sve više postaju popularniji i kod nas.

► **Kao kompetentne osobe s bogatim kuharskim iskustvom kako biste ocijenili glavne karakteristike obje kuhinje koje se nalaze u vašoj ponudi?**

Saša: Generalno gledano francuska i vojvođanska kuhinja imaju, recimo, vrlo slične okuse svojih jela, ali velika razlika nastaje prilikom odabira materijala od kojih se spravlja određena jela. Također, francusku kuhinju karakterizira minimalizam porcija koje pak imaju znatno kvalitetniju sadržinu najfinijih gastronomskih doživljaja.

► **Možete li odati dio tajne i recepta prema kojima se spravlja specijaliteti vaše kuhinje?**

Saša: Nema tu neke velike tajne u spremanju jela, već je najveći dio posla u samoj pripremi

(80 posto) namirnica i materijala koji se koriste u kuhanju. Sva jela se rade isključivo po porudžbi, prema tradicionalnim recepturama starih majstora kuhinje.

► **Koliko dugo već radite i što je vaša kulinarsko-gastronomska misija?**

Ivan: Restoran smo preuzeli prije nekih četiri mjeseca i mislim da smo već uspjeli stvoriti određeni renome kod klijentele koja dolazi kod nas. Mislimo da ovaj grad zaslužuje ovakav ugostiteljski objekt u kojemu se prepliću francusko-vojvođanska kuhinja, a povrhu svega što je u pitanju jedini francuski restoran na potezu sve do Beograda. Željeli bismo, na određeni način, educirati ljude prema kvalitetnijoj ishrani, i uživanju u kulinarskim delicijama i kvalitetnom izboru pića. ■

Kulinarski reprezentativac

Saša Milanković nalzi se u kulinarskoj reprezentaciji Srbije i nastupao je na natjecanjima u Rusiji, Cipru i Turskoj, a potpredsjednik je nacionalne asocijacije šefova kuhinja.

V I J E S T I

HNL

12. kolo, 28. listopada

Hajduk – Međimurje 2:0
 Slaven B. – Dinamo 1:1
 Osijek – Šibenik 1:1
 Rijeka – Cibalia 4:1
 Varteks – Pula 0:0
 Zagreb – Kamen I. 2:1

Tablica: Hajduk 31, Dinamo 29 (-1), Varteks 20, Zagreb 19, Međimurje 18, Slaven B. 16, Šibenik 16, Pula 15, Osijek 14, Rijeka 13, Kamen I. 7, Cibalia 6

Nogomet

Pobjeda na dar

Nogometaši Hajduka su na najljepši način čestitali svojoj Torcidi njen 56. rođendan, oduživši joj se za vjerno navijanje pobjedom nad Međimurjem (2-0) u 12. kolu HNL. Jedna od najstarijih navijačkih skupina u Europi osnovana je daleke 1950. godine prije susreta protiv Crvene zvezde i sve do danas ostala je uvijek uz svoje »Bile«.

Rukomet

Hrvatska prva na Svjetskom kupu

Poslije osvajanja olimpijskog, svjetskog i mediteranskog zlata, rukometna reprezentacija Hrvatske je, po prvi puta, osvojila naslov pobjednika Svjetskog rukometnog kupa pobjedom u finalnom susretu protiv Tunisa (33:31, 29:29). U impresivnoj kolekciji trofeja nedostaje još jedino zlato s Europskog prvenstva.

Tenis

Ančić pokorio St. Petersburg

Mario Ančić trijumfalno je završio »ruski« tjeđan u St. Petersburgu (1.000.000\$), pobjedom u finalnom susretu protiv Šveda *Johanssona* (7-5, 7-6). Poslije velike borbe, Splitsanin je uspio osvojiti svoj treći ATP naslov u karijeri u petom finalu ove sezone.

Rukomet

Podravka u ligi prvakinja

Poslije četiri godine stagnacije, hrvatske prvakinje iz Koprivnice uspjele su izboriti plasman u europsku elitu. Ždrijeb ih je svrstao u tešku skupinu C, skupa sa: Viborgom (Danska), Larvikom (Norveška) i Leipzigm (Njemačka).

NLB ABA liga

7. kolo, 28. listopada

Cibona – Olimpija 86:83
 Slovan – Bosna 71:80
 FMP – Partizan 81:65
 Široki – Split 90:79
 Zadar – C.zvezda 86:83
 Hemofarm – Domžale 70:72

Tablica: FMP 13, Partizan 12, Cibona 12, Hemofarm 12, C. Zvezda 11, Zagreb 11, Budućnost 10, Olimpija 10, Domžale 10, Zadar 10, Bosna 10, Široki 9, Split 9, Slovan 8

EKL-V8 V8 COOLING

Iz tvrtke EKL stiže kuler koji je i po mjeri obožavatelja automobila i računala. EKL-V8 V8 Cooling je veliki kuler koji svojim izgledom podsjeća na blok motora sa V8 rasporedom. Kuler je u potpunosti izrađen od aluminija, ima osam pipelinea koji asociraju na osam cilindara. Težina kule-
ra je 800 grama i ima ogromne dimenzije od 117 x 158 x 134 mm. Ventilator od 11 cm radi na promjenljivom broju obrtaja od 500 do 2200 u minutu i buka ne prelazi relativno tihih 28 decibela. Na samom tijelu kulera nalaze se plave LED diode koje svijetle tijekom rada. Kuler se isporučuje sa svim potrebnim dodacima kako bi bio kompatibilan sa AMD-ovim Socket 939 i 754, kao i sa Intelovim Socket 478 i Socket 775 ležištima. Sve ovo ima prihvatljivu cijenu od oko 30 dolara.

GIGAPIKSELI

Polako prelazimo na gigapiksele. DALSA Semiconductors je razvila senzor sa najvećom razlučljivošću do sada - 10.560 x 10.560 piksela, što daje ukupno 111 milijuna piksela ili 0,111 gigapiksela. Veličina CCD senzora je 10,16 x 10,16 centimetara, a naručitelj ovog senzora je odjeljenje za astronomiju Američke pomorske observatorije. Senzor će se koristiti u uređajima za astronomsko proučavanje pozicija i kretanje zvijezda, objekata solarnog sustava i utvrđivanje činilaca nebeskih tijela.

PAD POD NAGIBOM

Iz Koreje stiže podloga (pad) za miša pod kutom. Tvrtka Echery Ije, za razliku od ostalih koje leže na ravnoj površini, napravila podlogu koja se montira ukoso. Sastoji se od dva dijela i omogućava individualno podešavanje nagiba. Dizajneri ističu da ovakav

GASTRONOMSKI KUTAK

Potrebno: Za tijesto

300 g brašna
200 g margarina
100 g šećera
4 žumanca
1 prašak za pecivo

za tekuće tijesto

4 bjelanca
150 g šećera
600 ml jogurta
2 kisela vrhnje
2 vanilin šećera

Bebi pita

4 šlice brašna
šećer u prahu.

Od brašna, margarina, šećera, žumanaca i malo praška za pecivo umijesite tijesto.

Ostavite ga da se ohladi u hladnjak 10- 5 minuta. Za to vrijeme pripremite tekuće tijesto. Istucite bjelanca u čvrst snijeg, a jogurt, vrhnje, šećer i vanilin šećer zajedno izmiješajte. U tu masu lagano naizmjenično dodajte brašno i snijeg od bjelanca.

Nešto više od polovice tijesta naribajte na namašćeni pleh (veličine 19x32 cm). Preko toga prelijte tekuće tijesto i po njemu naribajte preostalo prhko tijesto. Pecite oko sat vremena na 180°C. Ohlađenu pitu posipajte šećerom u prahu i ostavite da se ohladi 10 minuta, a tada je izrežite na kocke i služite.

položaj ruku omogućava korisniku izbjegavanje bolova u ramenima i ruci koji se javljaju prilikom dugotrajnog rada za računalom. Za sada nije poznata cijena niti vrijeme pojavljivanja podloge pod nagibom.

FUJI FINEPIX S6500FD

Novom digitalnom fotoaparatu FinePix S6500fd Fuji je dodao interesantnu osobitost. Fotoaparat je opremljen biometrijom, konkretno detekcijom ljudskog lica. Procesor fotoaparata je u stanju uočiti do 10 osoba na fotografiji koju treba snimiti, prepoznavajući oči i usta. Detekcija lica osoba moguća je čak i kada se nose naočale ili ako je osoba u pokretu sve dok je u vidnom polju kamere. Na taj način se optimizira fokus i ekspozicija radi dobivanja što bolje kvalitete fotografije. Sve ukupno, ovo automatsko podešavanje traje samo 0,04 sekunda. Fotoaparat ima razlučljivost od 6 megapiksela, osjetljivost od ISO100 do 3200, optički zum 10,7x, 2,5-inčni LCD, 14 unaprijed programiranih modova i mogućnost ručnog podešavanja svih parametara. Fotoaparat se očekuje na tržištu u studenom, a cijena još uvijek nije poznata.

DVD TWIN

Osim samih čitača, kompatibilnost novih DVD standarda sa starima može se postići i na samom mediju. To dokazuje najava dvije tvrtke, Toshiba i Memory-Tech-a, koja kaže da su razvili novu generaciju hibridnih medija. Oni će imati tri sloja na kojima će biti moguće smjestiti i DVD i HD DVD zapis. DVD Twin je službeno ime novog standarda, a za sada se cilja na filmsko tržište. Postoje dvije varijante: prva sadrži dva sloja DVD-a (kapaciteta 8,5 GB) i jedan sloj HD DVD-a (15 GB), dok druga sadrži jedan DVD sloj (4,7 GB) i dva HD DVD sloja (30 GB). Mediji DVD Twin bit će u cjelosti kompatibilni sa već postojećim DVD i HD DVD uređajima. Proizvodnja medija je nešto skuplja od proizvodnje običnih HD DVD diskova, ali objedinjavanje proizvodnje dva standarda kao krajnji proizvod ima ukupnu nižu cijenu i lakše manipuliranje različitim formatima. Ovo će dodatno pomoći HD DVD skupini u ratu protiv BluRaya.

Priređuje: Siniša Jurić

Veliki tjedan hrvatskog sporta

»Zlatni« rukometaši i

U nedjelju 29. listopada osvojen je Svjetski rukometni kup i

Svi ljubitelji hrvatskog sporta protekle nedjelje, 29. listopada, mogli su uživati u dva velika sportska uspjeha svojih ljubimaca, koji su se u razmaku od samo nekoliko sati uspjeli zabilježiti finalne pobjede u dva prestižna svjetska sporta. Rukometaši su, po prvi puta uspjeli svojoj kolekciji brojnih trofeja pridodati i naslov pobjednika Svjetskog kupa, dok je tenisač *Mario Ančić* uspio osvojiti svoj treći ATP naslov na velikom turniru (1.000.000 \$) u St. Petersburgu.

VATRENI: Izabranici *Line Červara* u proteklom »zlatnim godinama« uspjeli su osvojiti Olimpijadu, Svjetsko prvenstvo i Mediteranske igre, no naslov najboljih na Svjetskom kupu i Europskom prvenstvu ostao je neispunjeni san. Sve do prošle nedjelje, kada je poslije, istina velike borbe i dramatične završnice uz sedmerce u finalnom duelu svladan iznenađujući Tunis (33-31, 29-29) i na popisu neostvarenih želja ostao samo naslov sa EP-a. Kako to obično biva, start na turniru je bio znatni ispod očekivanja i rezultirao je porazom od Danske (33-34), što je u startu nagovijestilo polemike oko još jednog potencijalnog neuspjeha na ovom svjetskom natjecanju. Ali, poslije prebrođene krize i središnjih redova, Hrvatska je nezadrživo krenula po nedostajući naslov i redom su padale: Njemačka (30-27), Srbija (41-26), Švedska (27-26) i na koncu, posve neočekivani finalist i najveće iznenađenje ovogodišnjeg natjecanja Tunis (33-31, 29-29).

Uz naslov najbolje momčadi u dream team turnira su ušli *Igor Vori* kao najbolji pivot i najbolji svjetski rukometaš *Ivano Balić* na poziciji srednjeg vanjskog igrača. Prema nekim neslužbenim najavama ovo bi moglo biti posljednje izdanje Svjetskog

kupa, a time ovaj uspjeh dobiva još više na značenju, jer će u povijesti rukometne igre ostati zabilježeno ima Hrvatske kao posljednjeg pobjednika.

SUPER MARIO: Poslije nesretne ljetne ozljede (nesmotrena vožnja scootera na moru), Splitsanin *Mario Ančić* doveo je u pitanje svoje sudjelovanje na summitu osam najboljih tenisača svijeta, koji će se tijekom studenoga ogledati na Mastersu

u Šangaju (Kina). U tom trenutku, kolo-voz, pred njim je bila američka turneja na »njegovoj« podlozi (hard) i posljednji Grand Slam sezone (Us Open). No, iako je sve to propustio liječeći ozlijeđeno koljeno, Mario je povratkom na teren odlučio »hvatati« posljednje mjesto u »vlaklu za Šangaj«. Pobjeda protiv branitelja naslova Šveda *Johanssona* (7-5, 7-6), na velikom turniru u St. Petersburgu, vrijednom čak milijun američkih dolara nagradnog fonda, uz pozamašan nagradni ček, donijela mu je i pregršt vrijednih poena (38) za novi uspon na svjetskog ranking ljestvici. Trijumf u Rusiji vratio ga je među deset najboljih svjetskih tenisača, a posljednji ovogodišnji turnir u pariškom Bercyju pruža mu izvanrednu priliku da sam odluči o svojoj »kineskoj vizi«. Izravni konkurenti za putovanje u Šangaj bit će mu sedmoplasirani Amerikanac *Blake*, osmi Španjolac *Robredo* i deveti igrač svijeta Čileanac *Gonzalez*. Držimo palčeve Mariju da se uspije pridružiti *Ivanu Ljubičiću*, sigurnom putniku na Masters, jer bi to značilo da Hrvatska po prvi puta u svojoj teniskoj povijesti ima dva predstavnika među osam najboljih tenisača svijeta.

»Super« Mario

naslov na ATP turniru vrijednom 1.000.000 dolara

Piše: Dražen Prčić

3. studenoga 2006.

Luka i Marko Gabrić, stolnotenisači »Mladosti« iz Subotice

Dvije bronce iz Bajše

Na nezvaničnom prvenstvu države braća su uspjela osvojiti treće mjesto u igri parova, dok je stariji uspjeh ponovio u pojedinačnoj konkurenciji

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Povod ovom razgovoru jamačno je nedavni uspjeh dva mlada igrača STK »Mladost« iz Subotice, braće *Luka* (10) i *Marka Gabrića* (9), na nezvaničnom prvenstvu države u Bajši pokraj Bačke Topole za najniži stolnoteniski uzrast. U velikoj konkurenciji, od preko stotinu natjecatelja, uspjeli su se doma vratiti s nekoliko odličja.

► **Kakvo je, zapravo, bilo natjecanje u Bajši i zbog čega nosi epitet nezvaničnog prvenstva države?**

Luka: Najniža službena natjecateljska kategorija u stolnom tenisu je ona u kojoj nastupaju tzv. mlađi kadeti do 12 godina starosti. Obzirom da nema službenog natjecanja, na nivou države, za najmlađe kategorije Bajša je domaćin jednog velikog stolnoteniskog turnira koje dobiva status nezvaničnog prvenstva Srbije.

Seniorska konkurencija

Sa samo devet godina Luka Gabrić je prvi puta sudjelovao na Memorijalu »Vilima Harangozoa«, što je ove godine ponovio i njegov mlađi brat Marko, a skupa su nastupili u igri parova.

► **Na koji način se odvijalo natjecanje i koji ste rezultat zabilježili u pojedinačnoj konkurenciji?**

Luka: Svi natjecatelji su, prvo, bili raspoređeni u skupine po četiri igrača (round robin sustav op.a), a potom su najbolji iz ovog preliminarnog dijela ušli na glavnu tablu od 32 najbolja igrača. Ja sam se uspio plasirati u polufinale, gdje sam i poražen, te sam osvojio treće mjesto.

Marko: Također sam uspio proći kvalifikacijsku skupinu i prvo kolo glavnoga ždrijeba, te zabilježio plasman među 16 najboljih.

► **Poslije igara u pojedinačnoj konkurenciji zaigrali ste skupa u paru i zabilježili vrijedan uspjeh. Koji vam je meč bio najteži na putu do brončanog odličja?**

Luka i Marko: U konkurenciji parova nastupilo je 24 para, a naš bratski dvojac uspio se plasirati u polufinale i osvojiti treće mjesto na nezvaničnom prvenstvu države. Najteži susret na cijelom turniru bio nam je četvrtfinalni duel protiv para iz Nikolinaca.

► **Prema stilu igre kojoj vrsti stolnotenisača pripadate i na koji način funkcionirate kao par?**

Luka i Marko: Obojica smo u biti napadači što znači da tijekom cijelog meča igram više ofenzivno, uz dosta agresije u igri. Glede igre parova Luka vodi, kao stariji, igru i nameće glavni tempo.

► **Koliko često trenirate i tko stručno radi s vama?**

Luka i Marko: Treniramo svaki dan izuzev nedjelje, minimalno po dva sata i to najviše s našim ocem *Nebojšom*, dok često znamo sparingirati s prvotimcima našeg kluba, uz stručni nadzor trenera prve momčadi i velikog stolnotenisača *Mirka Gavrilovića*.

► **Imate li stolnoteniske uzore među aktivnim igračima?**

Luka: Meni se najviše dopada kako igra Nijemac *Timo Boll* i često nastojim oponašati njegov stil igre.

Marko: Svida mi se kako igra *Atila Koszo*, prvotimac »Spartaka«.

► **Što su vaše stolnoteniske želje u skorijoj budućnosti?**

Luka i Marko: Nastojemo da što više vrijedno treniramo i ostižemo što bolje rezultate, a na sljedećoj Cro Olimpijadi bismo željeli poći očevim stopama (*Nebojša Gabrić* je osvojio naslov prvaka) i sudjelovati na toj velikoj sportskoj manifestaciji.

Noć boljševika

Priredio: Zdenko Samaržija

1. studenoga 1869. u Puli je osnovana čitaonica, središnje okupljalište nacionalno svjesnih intelektualaca, iz koje su izlazile mnoge hrvatske ideje.

Želja Hrvata da žive u jednoj državi bila je u 16. i 17. stoljeću prisutna među svećenstvom i plemstvom, no tek kada su se u 18. stoljeću trgovci i vlasnici manufaktura, uz rijetke plemiće koji su se bavili trgovinom, suočili s problemom političke rascjepkanosti hrvatskih zemalja, javila se ideja političkoga jedinstva Hrvata. Početkom 19. stoljeća slali su trgovci, obrtnici, odvjetnici, ljekarnici i liječnici te viši državni činovnici svoje sinove na sveučilišta u Beč, Peštu, Graz, Prag i na talijanska sveučilišta. Oni su se za vrijeme studija upoznali s naprednim idejama te potakli nacionalnu integraciju Hrvata. Najistaknutiji predstavnik mladih intelektualaca bio je Ljudevit Gaj. Njemu je bilo jasno da će prvi korak ka ujedinjavanju hrvatskih zemalja biti stvaranje jedinstvenoga književnog jezika za sve Hrvate te da će tiskanjem novina upoznati veći broj ljudi s idejama i ciljevima narodnoga preporoda. Osim novinama, preporodne su se ideje širile u čitaonicama, koje su osnovane u Varaždinu, Karlovcu i Zagrebu. Okupljeni su raspravljali su o gospodarskim, kulturnim i političkim temama, razgovarali o pomaganju nadarenih studenata, veličali hrvatsku prošlost, pjevali, recitirali i pripremali kazališne komade.

Hrvati u Međimurju, Bačkoj, Bosni i Hercegovini, Bačkoj, Baranji, Dalmaciji te Istri ostali su, privremeno, izvan nacionalno integracijskoga procesa Hrvata, no Gajev je pokret već za petnaestak godina osnažio i u ostalim zemljama naseljenim Hrvatima. U Istri se u školama predavalo na talijanskome i njemačkom jeziku – hrvatskim se jezikom poučavalo tek u crkvenim školama, koje su bile rijetke i oskudno opremljene.

2. studenoga 1699. u Parizu je rođen najveći slikar cvijeća, voća i karakternih figura malih ljudi *Jean Baptiste Simeon Chardin*. Umro je 6. prosinca 1779. godine također u Parizu.

3. studenoga, zapravo, 20. dana mjeseca ramazana, *Muhamed* je sa svojim trupama oslobodio Meku.

3. studenoga 1954. umro je francuski slikar, grafičar, kipar i dekorater *Henri Matisse*. Rođen

je 31. prosinca 1869. S 22 godine došao u Pariz učiti slikarstvo gdje je, može se slobodno reći, inicirao pojavu fovizma, stila u umjetnosti koji je potrajao svega nekoliko godina, no koji je snažno utjecao na mnoge umjetničke pravce potonjih razdoblja pa i na mnoge hrvatske slikare.

3. studenoga 1924. godine rođen je *Slobodan Novak*, hrvatski književnik. Najpoznatiji roman mu je *Miris, zlato i tamjan* u kojem obrađuje život otočana u zimskom periodu analizirajući probleme otuđenosti.

4. studenoga 1946. godine stupila je na snagu Konvencija o osnivanju UNESCO-a, međunarodne organizacije za prosvjetu, znanost i kulturu.

4. studenoga 1876. u Zagrebu je prvi puta izvedena opera *Ivana pl. Zajca*, čija je tema bitka Hrvata protiv turske vojske kod Sigeta 1566. godine. Herojski otpor šaćice Hrvata silovitoj vojsci *Sulejmana Zakonodavca* kod Sigeta 1566. godine te lukavost velikoga vezira Mehmeda Sokolovića kao i herojska pogibija Hrvata u posljednjem jurišu, inspirirala je mnoge pjesnike, pisce i slikare, ali pučke stvaraoce. Legende o zauzimanju Sigeta postoje u kolektivnoj svijesti Ukrajinaca, Rumunja, Slovaka, Poljaka, te, dakako, Mađara i Hrvata. Na libreto *Huge Badalića*, dramaturški cjelovit, Zajc je dodao glazbu nadahnutu nacionalnim osjećajima.

6. studenoga 1893. u Petrogradu je umro *Petar Iljič Čajkovski*, čuveni ruski skladatelj. Najpoznatije su mu opere *Pikova dama* i *Evgenij Onjegin* te baleti *Labuđe jezero*, *Trnoružica* i *Ščelkunčik*.

U noći između **7. i 8. studenoga 1917.** vlast u Rusiji preuzeli su boljševici. Nezadovoljstvo u Rusiji izazvano golemim gubicima na bojnopolju u Prvom svjetskom ratu, te godinama nerodice, koje su se mogle izbjeći da je zemlja obrađivana kvalitetnijim alatima, iskoristili su lijevo orijentirani političari. Oni su kritizirali demokratsku vladu *Aleksandra Kerenskog*, a povratak *Lenjina*, vođe boljševika, označio je početak revolucije, to jest, krvavih godina uspona, održanja i učvršćivanja vlasti boljševika.

Te su noći između boljševici brzom akcijom preuzeli vlast u Petrogradu i proglasili svoju vladavinu u cijeloj Rusiji. Vješto manipulirajući problemima, ratom i gladi te neriješenom krizom oko vlasništva nad zemljom, pridobili su najsiriomašnije slojeve koji nisu primjećivali da kozmetičke zahvate u izmjeni upravnog i gospodarskog sustava boljševici zapravo koriste za učvršćivanje moći. Umjesto obećanja o izgradnji pravednoga društva u Rusiji je na vlast došla ideološki isključiva partija, koja je negirajući slobodu vlasništva i mišljenja i izražavanja, izgradila totalitarni režim koji se iscrpljivao u traganju za neprijateljima, neistomišljenicima te je milijune nevinih poslao na dugogodišnja izdržavanja kazni. Parolom stići i prestići kapitalizam boljševici su resursima bogatu Rusiju opustošili, onemogućili joj gospodarski napredak, civilizacijski je unazadili i, ono najgore, vlastiti promašeni sustav izvezli mnogim narodima.

7. studenoga 1913. u Mondoviju (Alžir) rođen je *Albert Camus*, francuski dramatik, filozof, esejist, novinar, dobitnik Nobelove nagrade za književnost 1957. godine.

Najpoznatija su mu djela *Stranac*, *Mit o Sizifu*, *Nesporazum*, *Kaligula*, *Kuga*, *Pobunjeni čovjek*, *Opsadno stanje*, *Pravednici* i *Pad*. Poginuo u prometnoj nesreći 4. siječnja 1960. zajedno s oboje svoje djece.

BRITANSKI KOMIČAR U ULOZI KAZAH- STANSKOG NOVINARA BORATA (NA SLICI)	USITNJAVATI DROBITI	GRADIĆ NA PLIVI U BIH	PJEVAČICA STIGNANI	RJEKA ZABORAVA U GRČKOJ MIT	NAROČI- TOST POSEB- NOST	SKVIČANJE	PRATITE- LJICA ALEKSAN- DRA MAKE- DONSKOG								
HRABROST, ODVAŽ- NOST															
UKRASNA ŠARA NA ARAPSKI NACIN															
DIO BILJKE (MNOŽ.)															
"HRVATSKI INFORMA- TIVNI CENTAR"			MUSLIM, MUŠKO IME SVJETLO- PUC (MN.)												
VRSTA MAJMUNA, HVATAC				MJESTO BLIZU OPATIJE LIK IZ "AIDE"											
"BIZMUT"		POKRAJINA U GRČKOJ STAVITI SEDLO					VELIKI IZUMRLI GMAZ								
SUPROTNI VEZNIK	MAGARAC, TOVAR NAGLI ULAZAK					"TONA" ČOVJEK KOJI SE LAKE LIZBUDI									
BRITANSKI TENISAČ, GREG								SASTAVIO: IVICA SUBAT	ZNAC OKOM	VJERSKA TITULA U IRANU	PRIRODA, ČUD	"GRAM"	GORA U ISTRI	GORA	
MATEMA- TIČKI ZNAK (PLUS, MINUS)					"LANTAN"		FAKIN, DERAN UDARAC U IGRI POLO								
BOLEST GOVEDA, NADIMAJ- NJE					"ALAN FORD" ILI "ZAGOR"							4. I 6. SLOVO UZVANIK NA SVAĐBI			
"CYBER DESIGN LAB"			EKSTRAKT OD VOĆA DOISTA, ZBILJA												
"KISIK"	BIVŠA EUROPSKA MONARHIJA STRUČNJAK U URBANIZMU														
NAROD U RUANDI				GORNJI DIO STOPALA ŽITELJ TIROLA			POTKROV- LJE FESTIVAL- SKI GRAD U ITALJI								
VJEŠTINA PREPI- RANJA						MUDRA PTICA RAVNICA, PLOSINJAK							"ITALIJA"	UPALA ŠARENICE U OKU	
"NIOBIJ"		OBRAZAC, MODEL MJERA ZA DUŽINU				GORJE IZMEĐU EUROPE I AZIJE TOKSIN				PJESNIK, LJEVIČ "COSINUS"					
 MUSLIM, MUŠKO IME UZRAST					ŽITELJ ORANA "SUBSCRI- BER IDENTITY MODULE"							"RADIJ"	POLJO- PRIVREDNA ALATKA		
POSPA- NOST						NAJVIŠI DIO BRDA (MNOŽ.) GLAZBENIK, SOSS									STARA MJERA ZA TEKUĆINU
OSLOVLJA- VANJE TITULOM										REŠETO OSOBN ZAMJENICA					
KRALJ U STAROJ JUDEJI				ČAS OVAMO, ČAS ONAMO "ITALIJA"							OBLIČJE "TONA"				
OČEV BRAT					ŽENSKA PLEMIČKA TITULA										

RJEŠENJA:

APOSTROF, ROTKVICA, ITERATIV, JATARA, E, AMIDI, ML, NAS, ZLA, ANEMONA, Č, ERATO, UROĐENIK, LEMILICA, DASSIN, IMAM, CARSON CITY, NERUDA, IZRAEL, C, AKIRA, ANAIS NIN, DNA, KRABA, ACID, AJACCIO, ONA, IGO, RE, ARNO, GRIJEH, ALVARO, BERAM, RO, MORE, VALLADOLID, I, ARS, GABY, LIJA, SINTETIKA, ZAMAK

PETAK 3. 11. 2006.

SUBOTA

HRT 1

06.45 - TV raspored
06.50 - TV kalendar
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Villa Maria, serija
10.00 - Vijesti
10.05 - Mit dug 7000 kilometara - Amazona
11.05 - Među nama, znanstveno-obrazovna emisija
12.00 - Vijesti
12.16 - TV kalendar
12.30 - Zora, serija
13.15 - Radni ručak
14.00 - Siska 6., serija
15.00 - Vijesti
15.10 - Vrijeme danas
15.12 - TV raspored
15.15 - Pucca, crtani film
15.20 - Nora fora, igra za djecu
15.50 - Znanstvena petica
16.20 - Vijesti + prijevod za gluhe
16.35 - Život uživo
17.25 - Vijesti
17.33 - Vrijeme sutra
17.35 - Znanstvene vijesti
17.50 - Najslabija karika, kviz
18.35 - Obični ljudi, serija
19.30 - Dnevnik
20.02 - Sport
20.06 - Vrijeme
20.15 - Idemo u Ameriku
21.05 - Two Weeks Notice (Dva tjedna za ljubav), američki film
22.45 - Vijesti
22.55 - Emisija opće prakse
00.00 - Vijesti iz kulture
00.10 - Kaos, američki film
01.40 - Vijesti dana
01.50 - Safe Men, američki film
03.15 - Film
05.00 - Reprizni program
07.20 - Zora, serija

HRT 2

07.30 - TEST
07.45 - TV raspored
07.50 - TV kalendar
08.00 - ŽUTOKLJUNAC
08.55 - Crvena opatija, crtana serija
09.20 - NULTI SAT
09.35 - 10 minuta
09.55 - Kokice
10.20 - U australskoj divljini, serija za mlade
10.45 - W.I.T.C.H., crtana serija
11.05 - Crtani film
11.15 - Žalac, američki film
13.20 - Vijesti na drugom

13.25 - Narednik Bilko, američki film
15.00 - Las Vegas 2., serija
15.45 - Hrvatska danas
16.00 - Vijesti na drugom
16.10 - Vrtlarska godina, dokumentarna serija
16.45 - M.A.S.H. 4., humoristična serija
17.10 - Allo, allo 7. - humoristična serija
17.40 - Život je lijep
18.10 - Županijska panorama
18.28 - Vrijeme sutra
18.32 - Vijesti na drugom
18.55 - Nezaboravna mjesta, dokumentarna serija
19.45 - 8 jednostavnih pravila 3., humoristična serija
20.10 - Genijalci
20.45 - Večernja škola
21.20 - Vijesti na drugom
21.35 - Parovi 4., humoristična serija
22.10 - Sud i kazna 9., mini-serija
01.10 - Las Vegas 2., serija
01.55 - Pregled programa za subotu

06.40 Princeza Sissi, crtana serija
07.05 Klinci s Beverly Hillsa, crtana serija
07.30 Šaljivi kućni video
08.10 Svi vole Raymonda, serija
09.20 VIP DJ, glazbena emisija
10.00 Nova lova, TV igra
12.05 Najbolje reklame koje nikad niste vidjeli - specijal
13.00 Vijesti
13.25 Slučajni partneri, serija

14.30 Sudnica Melani Vukmirice, court show
15.30 Vrtlareva kći, serija
16.25 Zemlja strasti, serija
17.15 Vijesti Nove TV
17.30 Rebeca, serija
18.20 Sudnica Melani Vukmirice, court show
19.15 Dnevnik Nove TV

20.05 Nebeska vatra, igrani film
21.45 Dvoboj, talk show
22.55 Vijesti Nove TV
23.05 Seinfeld, serija
23.35 National Geographic report: Asteroidi-smrtonosni udar
23.40 Misery, igrani film
01.30 Istraga, kriminalistički magazin
02.55 Dva metra pod zemljom, serija
03.45 Dnevnik Nove TV
04.30 Kraj programa

05.20 Čarolija, dramska serija (R)
06.10 Battle B'Daman, crtana serija
06.35 Medvjedići dobra srca, crtana serija
06.55 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija (R)
07.25 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
07.40 Puna kuća, humoristična serija (R)
08.10 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
08.35 Bračne vode, humoristična serija (R)
09.05 Roseanne, humoristična serija
09.35 Sudnica, show (R)
10.30 Eksploziv, magazin (R)
10.55 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
11.30 Vijesti, informativna emisija
11.35 Big Brother, reality show (R)
12.40 Macho muškarci, telenovela
13.35 Začin života, telenovela
14.30 Čarolija, dramska serija
15.20 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
15.50 Puna kuća, humoristična serija
16.20 Pod istim krovom, humoristična serija
16.45 Sam svoj majstor, humoristična serija
17.15 Bračne vode, humoristična serija
17.45 Sudnica, show
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Eksploziv, magazin
19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
20.05 Big Brother, reality show
22.20 Detektiv za prljave poslove, igrani film, komedija
23.55 Vijesti, informativna emisija
00.05 Big Brother, reality show
00.15 Udana za opasnost, igrani film, triler
01.45 Jako pristojni gangsteri, kriminalistička komedija (R)

HRT 1

08.05 - TV raspored
08.10 - TV kalendar
08.20 - Idemo u Ameriku
09.05 - Vijesti
09.10 - Kinoteka - filmovi Billyja Wildera: Jedan, dva, tri - američki film
10.55 - Vijesti iz kulture
11.05 - Meta, emisija za branitelje
12.00 - Vijesti
12.15 - TV kalendar
12.30 - Zora, serija
13.20 - Prizma, multinacionalni magazin
14.10 - Duhovni izazovi - međureligijski magazin
14.30 - Vijesti
14.38 - Vrijeme sutra
14.45 - Oprah Show
15.35 - Reporteri: Ubijanje hranom
16.45 - Vijesti
16.53 - Vrijeme sutra
17.00 - Uzmi ili ostavi, TV igra
17.40 - Slonovski dnevnik - ostati siroče tek je početak
18.35 - TV Bingo Show
19.15 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik
19.57 - Sport
20.01 - Vrijeme
20.10 - Studio 10
21.35 - Emisija opće prakse
22.40 - Vijesti
22.50 - Vijesti iz kulture
23.00 - Sanjari, britansko-francusko-talijansko-američki film
00.55 - Vijesti dana
01.05 - Posljednji tango u Parizu, talijansko-francuski film
03.10 - Mračna tajna, američki film
04.40 - 8 jednostavnih pravila 3., humoristična serija
05.00 - Oprah Show
05.45 - Reporteri
06.50 - Zora, serija

HRT 2

07.05 - TEST
07.20 - TV raspored
07.25 - Obični ljudi, serija (repriza tri tjedne epizode)
09.55 - Kućni ljubimci

4. 11. 2006.

10.25 - Briljanteen
11.15 - Nulti sat
12.15 - O.C. 3., serija
13.00 - Automagazin
13.35 - Orlovi pravde, američki film
15.30 - Kulturni magazin
15.50 - Gilmoreice 6., serija
16.35 - Krik za slobodom, američki film
19.05 - Simpsoni 16., humoristična serija

19.30 - 8 jednostavnih pravila 3., humoristična serija
20.00 - Hrvatska nogometna liga - emisija
20.10 - HNL: Šibenik - Dinamo, prijenos
22.05 - Hrvatska nogometna liga - emisija
22.45 - Sportske vijesti
22.55 - Deadwood 1., serija
23.45 - Zločinački umovi, serija
00.30 - Život poslije smrti, serija
01.15 - Pregled programa za nedjelju

06.45 Tri sestre, serija
07.10 Ninja kornjače, crtana serija
08.00 Atom, crtana serija
08.25 Power Rangersi S.P.D., serija
08.50 Bratz, crtana serija
09.15 Yu-Gi-Oh GX, crtana serija
10.15 Nova lova, TV igra
12.15 Moja ekipa, serija
12.45 Čarobnice, serija
13.45 Smallville, serija
14.45 Navigator, nautički magazin
15.15 Automotiv, auto moto magazin
15.45 Engleska nogometna liga, uvodna emisija
15.55 Engleska nogometna liga: Manchester Utd.- Portsmouth, 1. pol., prijenos
16.50 Vijesti Nove TV

17.00 Engleska nogometna liga: Manchester Utd.- Portsmouth, 2. pol., prijenos
17.50 Goalissimo, sportska emisija
18.15 Kviskoteka, kviz
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Cimmer fraj, serija
20.40 Zuhra light show, zabavna emisija
21.50 48 sati, igrani film
23.35 Phoenix, igrani film
01.25 VIP DJ, glazbena emisija
02.00 Palčić, igrani film
03.35 Dvoboj, talk show
04.35 Dnevnik Nove TV
05.20 Kraj programa

06.40 Lud za tobom, humoristična serija
07.05 Nikola, humoristična serija (2 epizode)
08.00 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija (3 epizode) (R)
08.40 Jagodica Bobica, crtana serija
09.05 Trollz, crtana serija
09.30 SpužvaBob Skockani, crtana serija
09.55 Lijepe žene, dramska serija
10.45 Zabranjena ljubav, sapunica (5 epizoda) (R)
13.15 Everwood, dramska serija
14.10 Sally Hemings: Američki skandal, igrani film, povijesna mini-drama (prvi dio)
15.40 Big Brother, reality show (R)

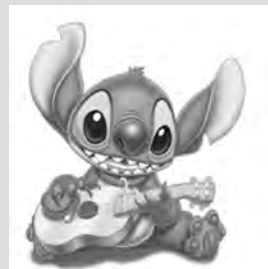

17.40 Zvijezde Extra: 101 zvjezdana dijeta, zabavna emisija (4.dio)
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Žuta minuta, zabavna emisija
20.05 Gas do daske, igrani film, akcijska komedija
21.45 Big Brother, reality show
22.45 Brže od zvuka, igrani film, akcijski
00.20 Big Brother, reality show
00.30 Playboy: Ukradene vrpce, igrani film, erotski
02.00 Detektiv za prljave poslove, igrani film, komedija (R)
03.30 Udana za opasnost, igrani film, triler (R)

NEDJELJA 5. 11. 2006.

07.40 - TV raspored
07.45 - TV kalendar
07.55 - Srebrni pastuh, američki film
09.30 - Nove pustolovine medvjedića Winnieja Pooha
09.55 - Lilo i Stitch, crtana serija

10.15 - Vijesti
10.25 - Poirat 10., serija
12.00 - Vijesti
12.15 - TV kalendar
12.30 - Plodovi zemlje
13.25 - Rijeka: More
14.00 - Nedjeljom u dva
15.05 - Vijesti
15.13 - Vrijeme danas
15.20 - U potrazi za mitovima i herojima: Arthur, bivši i budući kralj
16.15 - Svirci moji (5/8)
17.05 - Uzmi ili ostavi, TV igra
17.45 - Hitlerov arhitekt, serija
19.15 - LOTO 6/45
19.30 - Dnevnik
19.57 - Sport
20.01 - Vrijeme
20.10 - Tko želi biti milijunaš?, kviz
21.10 - Dva igrača s klupe, dramski program
23.10 - Vijesti
23.20 - Vijesti iz kulture
23.30 - Lica nacije
00.30 - CRNO-BIJELO U BOJI
02.05 - Vijesti dana
02.10 - Reprizni program
05.25 - Plodovi zemlje
06.15 - Rijeka: More

08.00 - TV vodič, panorame turističkih središta Hrvatske
08.15 - TV raspored

08.20 - Obični ljudi, serija (repriza dvije tjedne epizode)
10.00 - TV raspored
10.05 - Opera Box
10.40 - Skica za portret
10.50 - Biblija
11.00 - Šenkovec: Misa, prijenos
12.00 - Vrijeme ljubavi, serija
13.45 - Mir i dobro
14.15 - Junior, američki film
16.00 - Boks: Ljaković - Briggs, snimka
16.55 - Rukometna Liga prvaka: Zagreb - Flensburg, pr.
18.30 - Arena
19.30 - Magazin nogometne Lige prvaka
20.05 - Obitelj Soprano 6., serija
21.00 - Post scriptum
21.55 - Shpitzza
22.40 - Sportske vijesti
22.50 - Evergreen - ciklus velikih ekranizacija: A Passage to India, britansko-američki film
00.45 - Pregled programa za ponedjeljak

06.45 Tri sestre, serija
07.10 Ninja kornjače, crtana serija
08.00 Atom, crtana serija
08.25 Power Rangersi S.P.D., serija
08.50 Bratz, crtana serija
09.15 Yu-Gi-Oh GX, crtana serija
10.15 National geographic report: Asteroidi-smrtonosni udar
10.20 Hey, Arnold, crtani film
11.40 Liverpoolska djevica, igrani film
13.30 48 sati, igrani film
15.15 Žena iz snova, reality show
16.25 Cimmer fraj, serija
17.05 Vijesti Nove TV
17.15 Pevecov kutak
17.20 Naša mala klinika, serija
18.15 Red Carpet, zabavna emisija
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Nad lipom 35, humoristično glazbeni show
21.05 Epicentar, talk show
22.05 Danielle Steel: U potrazi za srećom, igrani film
23.40 Umrijeti za ljepotu, igrani film
01.10 Zuhra light show, zabavna emisija
02.05 VIP DJ, glazbena emisija
02.40 Dnevnik Nove TV

NEDJELJA

03.25 Kraj programa

08.05 Nikola, humoristična serija (2 epizode)

09.00 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija (2 epizode) (R)

09.25 Looney tunes, crtana serija

09.50 Trollz, crtana serija

10.15 SpužvaBob Skockani, crtana serija

10.40 Od Zemlje do Mjeseca, dramska serija

11.30 Cijena savjesti, dramska serija (2 epizode)

13.05 Policajac s Petlovog brda, dramska serija

13.55 Sally Hemings: Američki skandal, igrani film, povijesna mini-drama (drugi dio)

15.20 Gas do daske, igrani film, akcijska komedija (R)

17.00 Salto, zabavna emisija

18.05 Ekkluziv, magazin

18.45 Vijesti, informativna emisija

19.10 Big Brother, reality show

20.05 CSI, kriminalistička serija

21.00 Zakon braće, kriminalistička serija

21.55 FBI: Istraga, dokumentarno-kriminalistička serija

22.55 Novi forenzičari, dokumentarno-kriminalistička serija

23.45 Autopsija, dokumentarno-kriminalistička serija

00.20 Big Brother, reality show

00.30 Playboy: Ukradene vrpce, igrani film, erotski (R)

02.00 Brže od zvuka, igrani film, akcijski (R)

PONEDJELJAK

6. 11. 2006.

06.45 - TV raspored

06.50 - TV kalendar

07.00 - Dobro jutro, Hrvatska

09.10 - Villa Maria, serija

10.00 - Vijesti

10.05 - Zanimanje: Lovac na hranu - u potrazi za kulinarским blagom Azije

11.05 - Riječ i život, religijski program

11.45 - TV kalendar

12.00 - Vijesti

12.20 - Zora, serija

13.10 - Radni ručak

14.00 - Siska 6., serija

15.00 - Vijesti

15.12 - TV raspored

15.15 - Pucca, crtani film

15.20 - Nora fora, igra za djecu

15.50 - Eko zona

16.20 - Vijesti + prijevod za gluhe

16.35 - Život uživo

17.30 - Vijesti

17.38 - Vrijeme sutra

17.50 - Najslabija karika, kviz

18.35 - Obični ljudi, serija

19.30 - Dnevnik

19.57 - Sport

20.01 - Vrijeme

20.10 - Latinica: Zloporaba položaja (1. dio)

21.05 - Latinica: Zloporaba položaja (2. dio)

21.40 - Na posebnom zadatku: Neka druga Amerika

22.20 - Otvoreno (+Vijesti)

23.15 - Vijesti iz kulture

23.25 - Na rubu znanosti

00.30 - Vijesti dana

00.35 - Dobro ugođena večer

01.35 - Reprizni program

06.00 - Zora, serija

07.30 - TEST

07.45 - TV raspored

07.50 - TV kalendar

08.00 - ŽUTOKLJUNAC

08.55 - Crvena opatija, crtana serija

09.20 - NULTI SAT

09.35 - Na glasu

09.55 - Kratki spoj

10.20 - U australskoj divljini, serija za mlade

10.45 - W.I.T.C.H., crtana serija

11.05 - Crtani film

11.20 - Junior, američki film

13.05 - Vijesti na drugom

13.10 - Texas express, američki film

14.55 - Las Vegas 2., serija

15.45 - Hrvatska danas

16.00 - Vijesti na drugom

16.10 - Maja: Stakleni div u mojem dvorištu, talk-show

16.45 - M.A.S.H. 4., humoristična serija

17.10 - Allo, allo 7. - humoristična serija

17.40 - Direkt

18.10 - Županijska panorama

18.32 - Vijesti na drugom

18.55 - Mirisi oko nas, dokumentarni film

19.45 - 8 jednostavnih pravila 3., humoristična serija

20.10 - CSI: Las Vegas, serija

20.55 - Luda kuća 2., serija

21.35 - Vijesti na drugom

21.50 - Čudni dani, američki film

00.10 - Jedna žena, dva muškarca - američki film

01.40 - Las Vegas 2., serija

02.25 - Pregled programa za utorak

06.40 Princeza Sissi, crtana serija

07.05 Klinci s Beverly Hillsa, crtana serija

07.30 Šaljivi kućni video

08.10 Svi vole Raymonda, serija

09.20 VIP DJ, glazbena emisija

10.00 Nova lova, TV igra

12.05 Sudnica Melani Vukmirice, court show

13.00 Vijesti

13.25 Mr. Bean, serija

14.10 Vrtlarova kći, serija

15.10 Oluja, serija

16.10 Zemlja strasti, serija

17.10 Vijesti Nove TV

17.20 Zemlja strasti, serija

18.20 Sudnica Melani Vukmirice, court show

19.15 Dnevnik Nove TV

20.05 NAVY CIS, serija

21.00 Žena iz snova, reality show

22.15 Kućanice, serija

23.05 Vijesti Nove TV

23.15 Uvod u anatomiju, serija

00.05 Seinfeld, serija

00.35 Strah X, igrani film

02.10 Red Carpet, zabavna emisija

03.00 Na rubu zakona, serija

03.50 Dnevnik Nove TV

04.35 Kraj programa

05.15 Čarolija, dramska serija (R)

06.05 Battle B'Daman, crtana serija

06.30 Medvjedići dobra srca, crtana serija

06.50 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija (R)

07.20 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija

07.35 Puna kuća, humoristična serija (R)

08.00 Pod istim krovom, humoristična serija (R)

08.30 Bračne vode, humoristična serija (R)

09.00 Roseanne, humoristična serija

09.25 Sudnica, show (R)

10.25 Ekkluziv, magazin (R)

11.00 Zabranjena ljubav, sapunica (R)

11.35 Vijesti, informativna emisija

11.40 Big Brother, reality show (R)

12.40 Macho muškarci, telenovela

13.35 Začin života, telenovela

14.30 Čarolija, dramska serija

15.20 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija

15.50 Puna kuća, humoristična serija

16.20 Pod istim krovom, humoristična serija

16.45 Sam svoj majstor, humoristična serija

17.15 Bračne vode, humoristična serija

17.45 Sudnica, show

18.45 Vijesti, informativna emisija

19.10 Eksploziv, magazin

19.40 Zabranjena ljubav, sapunica

20.05 Big Brother, reality show

21.00 Zakon braće, kriminalistička serija

22.00 Želja za brzinom, igrani film, akcijski

23.40 Vijesti, informativna emisija

23.55 Big Brother, reality show

00.05 CSI, kriminalistička serija (R)

00.55 Zakon braće, kriminalistička serija (2 epizode) (R)

02.40 FBI: Istraga, dokumentarno-kriminalistička serija (R)

03.30 Novi forenzičari, dokumentarno-kriminalistička serija (R)

UTORAK 7. 11. 2006.

HRT 1

06.45 - TV raspored
06.50 - TV kalendar
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Villa Maria, serija
10.00 - Vijesti
10.05 - Uzbekistan: Ferganska dolina, dokumentarni film
10.55 - Normalan život, emisija za osobe s invaliditetom
11.45 - TV kalendar
12.00 - Vijesti
12.20 - Zora, serija
13.10 - Radni ručak
14.00 - Siska 6., serija
15.00 - Vijesti
15.12 - TV raspored
15.15 - Pucca, crtani film
15.20 - Nora fora, igra za djecu
15.50 - Potrošački kod
16.20 - Vijesti + prijevod za gluhe
16.35 - Život uživo
17.25 - Vijesti
17.33 - Vrijeme sutra
17.35 - Znanstvene vijesti
17.50 - Najslabija karika, kviz
18.35 - Obični ljudi, serija
19.30 - Dnevnik
19.57 - Sport
20.01 - Vrijeme
20.10 - Globalno sijelo
20.45 - Kontraplan
21.40 - Poslovni klub
22.20 - Otvoreno (+Vijesti)
23.15 - Vijesti iz kulture
23.25 - Mutogras, dokumentarna emisija
00.00 - Vijesti dana
00.10 - Ponoćna antologija: Između čekića i nakovnja, australski film
01.50 - Reprizni program
06.00 - Zora, serija

HRT 2

07.30 - TEST
07.45 - TV raspored
07.50 - TV kalendar
08.00 - ŽUTOKLJUNAC
08.55 - Crvena opatija, crtana serija
09.20 - NULTI SAT
09.35 - Ciak Junior
09.55 - Promjene: Snežko, bugarski dokumentarni film
10.20 - U australskoj divljini, serija za mlade

10.45 - Fantastična četvorka, crtana serija
11.05 - Fantastična četvorka, crtana serija
11.30 - Slobodna zona, kratki dokumentarni film
11.45 - Must Be Santa, američki film
13.15 - Vijesti na drugom
13.20 - To Young to Die, američki film
14.55 - Las Vegas 2., serija
15.45 - Hrvatska danas
16.00 - Vijesti na drugom
16.10 - Maja: Zlostavljanje - njezina svakodnevica, talk-show
16.45 - M.A.S.H. 4., humoristična serija
17.10 - Allo, allo 7. - humoristična serija
17.40 - Umnjak, znanstveni magazin
18.10 - Županijska panorama
18.32 - Vijesti na drugom
18.52 - Svemirska pustolovina, dokumentarna serija
19.47 - 8 jednostavnih pravila 3., humoristična serija
20.10 - Vatrene kacige, američki film
22.25 - Neka jedu kolače, humoristična serija
23.00 - Vijesti na drugom
23.15 - Dr. House, serija
00.00 - Otporni na metke, američki film
01.20 - Las Vegas 2., serija
02.05 - Pregled programa za srijedu

nova

06.40 Princeza Sissi, crtana serija
07.05 Klinci s Beverly Hillsa, serija
07.30 Šaljivi kućni video
08.10 Svi vole Raymonda, serija
09.20 VIP DJ, glazbena emisija
10.00 Nova lova, TV igra
12.05 Sudnica Melani Vukmirice, court show
13.00 Vijesti
13.25 Mr. Bean, serija
14.10 Vrtlareva kći, serija
15.10 Oluja, serija
16.10 Zemlja strasti, serija
17.10 Vijesti Nove TV
17.20 Zemlja strasti, serija
18.20 Sudnica Melani Vukmirice, court show
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Naša mala klinika, serija
21.00 Zaštitnik, igrani film

22.45 Vijesti Nove TV
22.55 Seinfeld, serija
23.25 JAG, serija
00.20 Okupljanje, igrani film
01.55 Epicentar, talk show
02.55 Na rubu zakona, serija
03.45 Dnevnik Nove TV
04.30 Kraj programa

RTL

05.20 Čarolija, dramska serija (R)
06.10 Battle B'Daman, crtana serija
06.35 Medvjedići dobra srca, crtana serija
06.55 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija (R)
07.25 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
07.40 Puna kuća, humoristična serija (R)
08.10 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
08.35 Bračne vode, humoristična serija (R)
09.05 Roseanne, humoristična serija
09.35 Sudnica, show (R)
10.30 Eksploziv, magazin (R)
10.55 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
11.30 Vijesti, informativna emisija
11.35 Big Brother, reality show (R)
12.40 Macho muškarci, telenovela
13.35 Začin života, telenovela
14.30 Čarolija, dramska serija
15.20 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
15.50 Puna kuća, humoristična serija
16.20 Pod istim krovom, humoristična serija
16.45 Sam svoj majstor, humoristična serija
17.15 Bračne vode, humoristična serija
17.45 Sudnica, show
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Eksploziv, magazin
19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
20.05 Big Brother, reality show
21.20 Zov puti, igrani film, komedija
22.35 Cobra 11: Team 2, kriminalistička serija
23.35 Vijesti, informativna emisija
23.50 Big Brother, reality show
00.00 Želja za brzinom, igrani film, akcijski (R)
01.35 Cobra 11: Team 2, kriminalistička serija (R)

SRIJEDA

HRT 1

06.45 - TV raspored
06.50 - TV kalendar
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Villa Maria, serija
10.00 - Vijesti
10.05 - Le recherche en Lac majeur, dokumentarni film
10.55 - Treća dob, emisija za umirovljenike
11.45 - TV kalendar
12.00 - Vijesti
12.20 - Zora, serija
13.10 - Radni ručak
14.00 - Siska 6., serija
15.00 - Vijesti
15.12 - TV raspored
15.15 - Pucca, crtani film
15.20 - Nora fora, igra za djecu
15.50 - Glas domovine
16.20 - Vijesti + prijevod za gluhe
16.35 - Život uživo
17.20 - Vijesti
17.28 - Vrijeme sutra
17.40 - Najslabija karika, kviz
18.25 - Obični ljudi, serija
19.15 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik
19.57 - Sport
20.01 - Vrijeme
20.10 - Piramida, zabavni program
21.15 - Sudski poziv
21.55 - Otvoreno (+Vijesti)
22.50 - Vijesti iz kulture
23.00 - Drugi format
23.55 - Vijesti dana
00.05 - Festivali filmovi: Venera, salon ljepote - francuski film
01.45 - Reprizni program
06.00 - Zora, serija

HRT 2

07.30 - TEST
07.45 - TV raspored
07.50 - TV kalendar
08.00 - ŽUTOKLJUNAC
08.55 - Crvena opatija, crtana serija
09.20 - NULTI SAT
09.35 - Športerica
09.55 - Iznad crte
10.20 - Sjednica Hrvatskog sabora, prijenos
13.20 - Vijesti na drugom
13.25 - Kull Osvajač, američki film

SRIJEDA 8. 11. 2006.

15.00 - Las Vegas 2., serija
 15.45 - Hrvatska danas
 16.00 - Vijesti na drugom
 16.10 - Sasvim obični ljudi: Stanje kome
 16.45 - M.A.S.H. 4., humoristična serija
 17.10 - Allo, allo 7. - humoristična serija
 17.40 - Euromagazin
 18.10 - Županijska panorama
 18.28 - Vrijeme sutra
 18.32 - Vijesti na drugom
 18.52 - Svemirska pustolovina, dokumentarna serija
 19.47 - 8 jednostavnih pravila 3., humoristična serija
 20.10 - HNL: Rijeka - Zagreb, prijenos
 22.05 - Hrvatska nogometna liga - emisija
 22.35 - Vijesti na drugom
 22.50 - Galactica 1., serija
 23.35 - Prikriveno ludilo, američki film
 01.25 - Las Vegas 2., serija
 02.10 - Pregled programa za četvrtak

06.40 Princeza Sissi, crtana serija
 07.05 Klinci s Beverly Hillsa, serija
 07.30 Šaljivi kućni video
 08.10 Svi vole Raymonda, serija
 09.20 VIP DJ, glazbena emisija
 10.00 Nova lova, TV igra
 12.05 Sudnica Melani Vukmirice, court show
 13.00 Vijesti
 13.25 Mr. Bean, serija
 14.15 Vrtlareva kći, serija
 15.15 Oluja, serija
 16.10 Zemlja strasti, serija
 17.10 Vijesti Nove TV
 17.20 Zemlja strasti, serija
 18.20 Sudnica Melani Vukmirice, court show
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.05 Kviskoteka, kviz
 21.05 U sridu, društveno politički magazin
 22.15 Vijesti Nove TV
 22.25 Novac, business magazin
 22.55 Seinfeld, serija
 23.25 Will i Grace, serija
 23.55 National Geographic report: Asteroidi-smrtonosni udar
 00.00 JAG, serija
 00.50 Gospodari pakla 6: U potrazi za paklom, igrani film

02.20 U sridu, društveno politički magazin
 03.20 Na rubu zakona, serija
 04.10 Dnevnik Nove TV
 04.55 Kraj programa

05.10 Čarolija, dramska serija (R)
 06.00 Battle B'Daman, crtana serija
 06.25 Medvjedići dobra srca, crtana serija
 06.50 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija (R)
 07.20 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
 07.30 Puna kuća, humoristična serija (R)
 08.00 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
 08.25 Bračne vode, humoristična serija (R)
 08.55 Roseanne, humoristična serija
 09.25 Sudnica, show (R)
 10.20 Eksploziv, magazin (R)
 10.45 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 11.20 Vijesti, informativna emisija
 11.25 Big Brother, reality show (R)
 12.40 Macho muškarci, telenovela
 13.40 Začin života, telenovela
 14.30 Čarolija, dramska serija
 15.20 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
 15.50 Puna kuća, humoristična serija
 16.20 Pod istim krovom, humoristična serija
 16.45 Sam svoj majstor, humoristična serija
 17.15 Bračne vode, humoristična serija
 17.45 Sudnica, show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Eksploziv, magazin
 19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.05 Big Brother, reality show
 21.05 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
 22.00 Nestali, kriminalistička serija
 22.55 Cobra 11: Team 2, kriminalistička serija
 23.55 Vijesti, informativna emisija
 00.10 Big Brother, reality show
 00.20 Zov puti, igrani film, komedija (R)
 01.40 Cobra 11: Team 2, kriminalistička serija (R)

ČETVRTAK

06.40 - TV raspored
 06.45 - TV kalendar
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 - Villa Maria, serija
 10.00 - Vijesti
 10.05 - Le Paris canaille de Toulouse Lautrec, dokumentarni film
 10.55 - Drugo mišljenje, znanstveno-obrazovna emisija
 11.45 - TV kalendar
 12.00 - Vijesti
 12.20 - Zora, serija
 13.10 - Radni ručak
 14.00 - Siska 6., serija
 15.00 - Vijesti
 15.12 - TV raspored
 15.15 - Pucca, crtani film
 15.20 - Nora fora, igra za djecu
 15.50 - Protestanti, dokumentarna serija
 16.20 - Vijesti + prijevod za gluhe
 16.35 - Život uživo
 17.30 - Vijesti
 17.38 - Vrijeme sutra
 17.50 - Najslabija karika, kviz
 18.35 - Obični ljudi, serija
 19.30 - Dnevnik
 19.57 - Sport
 20.01 - Vrijeme
 20.10 - Tko želi biti milijunaš?, kviz
 21.10 - Brisani prostor
 22.05 - Pola ure kulture
 22.45 - Otvoreno (+Vijesti)
 23.40 - Vijesti iz kulture
 23.50 - Transfer
 00.25 - Vijesti dana
 00.30 - Nepoznati zaštitnik, američki film
 02.15 - Reprizni program
 06.00 - Zora, serija

07.30 - TEST
 07.45 - TV raspored
 07.50 - TV kalendar
 08.00 - ŽUTOKLJUNAC
 08.55 - Crvena opatija, crtana serija
 09.20 - NULTI SAT
 09.35 - Navrh jezika
 09.55 - Glazbeceda

10.20 - Sjednica Hrvatskog sabora, prijenos
 13.25 - Vijesti na drugom
 13.30 - Ed, američki film
 15.05 - Las Vegas 2., serija
 15.45 - Hrvatska danas
 16.00 - Vijesti na drugom
 16.10 - Sasvim obični ljudi: Neurodermitis
 16.45 - M.A.S.H. 4., humoristična serija
 17.10 - Allo, allo 7. - humoristična serija
 17.40 - Znati živjeti
 18.10 - Županijska panorama
 18.32 - Vijesti na drugom
 18.57 - Svemirska pustolovina, dokumentarna serija
 19.47 - 8 jednostavnih pravila 3., humoristična serija
 20.10 - Američka predsjednica 1., serija
 21.00 - Vijesti na drugom
 21.15 - CSI Miami 3., serija
 22.05 - Rođen 4. srpnja, američki film
 00.30 - Las Vegas 2., serija
 01.15 - Pregled programa za petak

06.40 Princeza Sissi, crtana serija
 07.05 Klinci s Beverly Hillsa, crtana serija
 07.30 Šaljivi kućni video
 08.10 Svi vole Raymonda, serija
 09.20 VIP DJ, glazbena emisija
 10.00 Nova lova, TV igra
 12.05 Sudnica Melani Vukmirice, court show
 13.00 Vijesti
 13.25 Mr. Bean, serija
 14.15 Vrtlareva kći, serija
 15.15 Oluja, serija
 16.10 Zemlja strasti, serija
 17.10 Vijesti Nove TV
 17.20 Zemlja strasti, serija
 18.20 Sudnica Melani Vukmirice, court show
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.05 Istraga, kriminalistički magazin
 21.35 Forenzičari u potrazi za istinom, serija
 22.30 Vijesti Nove TV
 22.40 Seinfeld, serija
 23.10 JAG, serija
 00.00 Gospodari pakla 7: Mrtvi, igrani film

9. 11. 2006.

01.35 Novac, business magazin
 02.05 Na rubu zakona, serija
 02.55 Dnevnik Nove TV
 03.40 Kraj programa

05.20 Čarolija, dramska serija (R)
 06.10 Battle B'Daman, crtana serija
 06.35 Medvjedići dobra srca, crtana serija
 07.00 Princ iz Bel- Aira, humoristična serija (R)
 07.30 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
 07.40 Puna kuća, humoristična serija (R)
 08.10 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
 08.40 Bračne vode, humoristična serija (R)
 09.05 Roseanne, humoristična serija
 09.35 Sudnica, show (R)
 10.30 Eksploziv, magazin (R)
 10.55 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 11.30 Vijesti, informativna emisija
 11.35 Big Brother, reality show (R)
 12.40 Macho muškarci, telenovela
 13.40 Začin života, telenovela
 14.30 Čarolija, dramska serija
 15.20 Princ iz Bel- Aira, humoristična serija
 15.50 Puna kuća, humoristična serija
 16.20 Pod istim krovom, humoristična serija
 16.45 Sam svoj majstor, humoristična serija
 17.15 Bračne vode, humoristična serija
 17.45 Sudnica, show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Eksploziv, magazin
 19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.05 Big Brother, reality show
 21.10 Otkupnina, igrani film, triler
 23.10 Cobra 11: Team 2, kriminalistička serija
 00.10 Vijesti, informativna emisija
 00.25 Big Brother, reality show
 00.35 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija (R)
 01.45 Nestali, kriminalistička serija (R)
 02.30 Cobra 11: Team 2, kriminalistička serija (R)

TV TJEDNIK NA YU ECO

Umjesto emisije na hrvatskome jeziku TV Tjednik, u petak 3. studenoga, emitirat će se film »Pere Tumabas Hajo-muzika je bila njegov govor« redatelja Rajka Ljubića, u terminu od 22 i 30 sati na programu YU ECO televizije.

FILM TJEDNA
GAS DO DASKE

(RUSH HOUR)

akcijska komedija, 1998., 98 min.

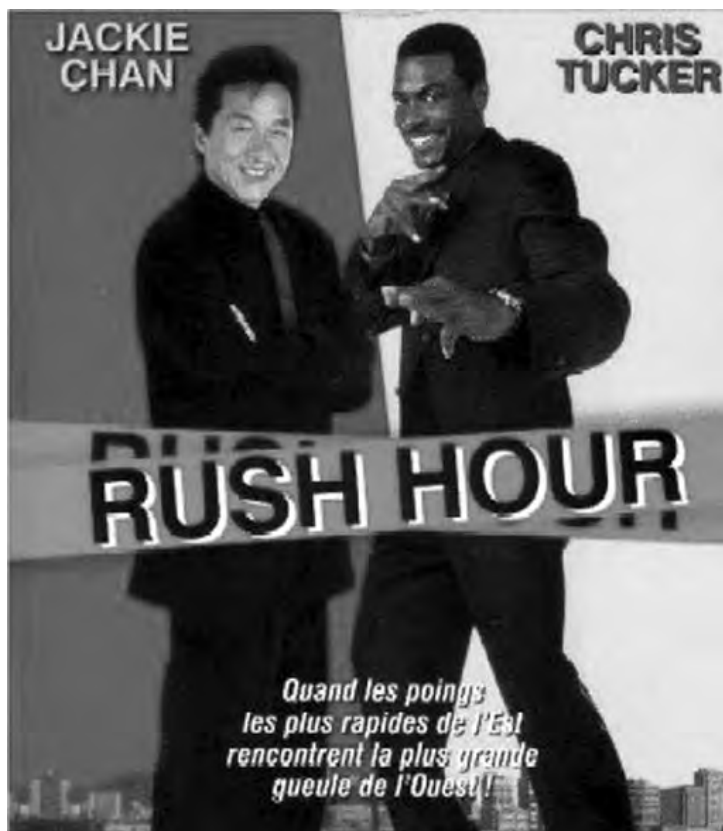
RTL, subota 4.11.2006.. 20.05

S Jackiejem Chanom jednostavno ne možete napraviti loš film – »Gas do daske« je još jedna potvrda ove tvrdnje. To je zabavna akcijska komedija o dvojici policajaca koji protiv svoje volje udružuju snage u borbi protiv kriminala.

Hongkonški inspektor Lee (Jackie Chan) stigao je u SAD kako bi pomogao federalnim agentima koji tragaju za otetom kćeri kineskog veleposlanika. Gangsteri zahtijevaju pedeset milijuna dolara za puštanje djevojčice, a FBI se uskoro pokaže nemoćnim – prava prilika za Leeja da dokaže svoju odanost zemlji. Nažalost, Leejev se angažman ne sviđa agentima, koji mu dodijele »dadjlju« u obliku policajca Cartera (Chris Tucker), koji bi ga trebao nadgledati tijekom njegova boravka u gradu. Iako se Carter i Lee baš i ne podnose, uskoro udruže snage kako bi što brže pronašli otetu djevojčicu...

»Gas do daske« prvi je Chanov holivudski film nakon osamdesetih, uspješna komedija koja je ostvarila veliku zaradu i dva nastavka. Spoj svestranog, uvijek aktivnog Chana i pričljivog Chrisa Tuckera svidio se publici i označio tvorcima filma način na koji je najbolje nastaviti ovu seriju filmova. Naravno, riječ je o prokušanoj »buddy« formuli koja, zbog komičnog sukoba glavnih likova, uvijek pruža dovoljno atrakcija gledateljstvu. Redatelj filma Brett Ratner svestran je filmaš koji je dokazao kako se snalazi i u žanru trilera (»Crveni zmaj«).

Uloge: Jackie Chan, Chris Tucker, Tom Wilkinson, Philip Baker Hall, Mark Rolston, Tzi Ma, Rex Linn, Ken Leung, Christopher Penn, Elizabeth Pena
 Redatelj: Brett Ratner

Štovani predsjedniče DSHV-a, štovani članovi

Prenapuhani balon – puca!

Obraćam Vam se kao pripadnica hrvatske zajednice u Vojvodini koja po strance promatra dešavanja u najvažnijoj instituciji hrvatskog naroda Vojvodine – Hrvatskome nacionalnom vijeću. Kao nepristran promatrač, koji razumije gdje se hrvatska zajednica u Vojvodini u evolucijskom procesu danas nalazi i uz razumijevanje prirodnih etapa razvoja, koji navija za progres, napredak i razvoj zajednice ako je usmjeren u pozitivnom smjeru, računajući na razum, dobar osjećaj za vrijeme, mjesto i akciju dužnosnika koji vode ovaj hrvatski narod, upućujem vam ovo pismo.

Namjera mi je skrenuti pozornost na nekoliko važnih točaka, a samo zbog skrbi prema hrvatskom narodu u Vojvodini, koji ostaje, koji je nepromjenjiv, dok se dužnosnici smjenjuju, brže ili sporije. Bez namjere aludirati na bilo koga osobno, nego slika i opći dojam zajednice, traže riječi koje slijede.

Priopćenje za javnost DSHV-a a glede direktora Hrvatske riječi iniciralo je ovo pismo. Prvo treba sačekati i vidjeti što će nova predsjednica Izvršnog odbora HNV-a učiniti, pa onda hvaliti. Potpuno je nesmotreno toliko energije, hvale, te podrške i čestitaka ulagati u jednog čovjeka, kada se dobro zna da je ulaganje u čovjeka najrizičniji posao! Povijesno provjereno više puta. Ne treba zaboraviti ni stjecaj okolnosti bez mogućnosti kontroliranja, koji može izazvati nikome na hvalu rezultate. S tim u svezi, uvijek treba biti obazriv i umjeren. U ovom specifičnom slučaju, posebice je opasno, jer nekog vrlo kude, a drugog vrlo hvale! Čini se kao mač sa dvije oštrice! Stječe se dojam nove predsjednice IO HNV-

a kao čarobnice što pretvara blato u zlato! Je li to netko nekada učinio? Možda treba malo »utihnuti ton«, jer mnoge su oči uprte u nju i njezina buduća djela dok ih mnogi očekuju već sutra, i to bukvalno, jer obećanja su velika, smjena brza, toliko da nitko zapravo nije niti mogao uočiti što se desilo. Samo je projurilo pokraj mnogih. Previše napuhan balon – puca! Hrvatskom narodu u Vojvodini nikako nije to potrebno! Pitanje je tko hoće da »balon brzo pukne«, ili netko ne vidi što radi? Uz dužno poštivanje, mnogi dužnosnici institucija hrvatske zajednice u Vojvodini još uvijek u značajno većoj mjeri involviraju emocije u obnašanje svojih dužnosti, što dovodi do brzih, ishitrenih i nedovoljno promišljenih poteza. Stoga, mnogi bi trebali što skorije prepoznati osobne »povišene emocije« tamo gdje im nije mjesto i iskontrolirati ih, ako skrbe za sunarodnjake, nas gotovo 60 tisuća u Vojvodini. Organizirati i kreirati uvjete života za samo 60 tisuća ljudi, ogromna je odgovornost, te emocijama mjesta tu nema. Nekomolirane ili nedovoljno kontrolirane emocije samo stvaraju pogodne uvjete za razvoj raznih bolesti, koje kao i uvijek, dovode do iscrpljenja i na kraju odumiranja. Tko to želi svome narodu? Nitko, tko ima imalo razuma. A ova kratka povijest raznih dužnosnika hrvatskog naroda ovdje pokazuje mnogo nekontroliranih emocija, tvrdoglavih i nerazumnih stavova. Svatko tko vidi, to potvrđuje.

Bolest dužnosnika hrvatske zajednice je nemogućnost sagledavanja zbilje i naspram nje reagirati, usmjeravati poteze, aktivnosti i rad, neovisno od instrukcija koje dobivaju od nekih »većih« i »jačih«. Iako vjernici gotovo svi sunarodnjaci, redoviti i prvi na nedjeljnoj misi, ipak, zbilja svjedoči nedostatak vjere, borbom za moći preko novca. Srećno!

Josipa Zec

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Mogućnost odloženog plaćanja

PRIVATNO POGREBNO PREDUZEĆE

"URNA"

A.D.-d.o.o.

Trg žrtava fašizma br. 1

PREDUZEĆE ZA PRODAJU
POGREBNE OPREME
PREVOZ I CEREMONIJAL
SAHRANE

Tel.: 024/558-011

Cvečara:
Tel.: 024/557-130

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavljaštava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica - Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.942 din.)
- studenti uz prikaz indeksa uživaju popust od 30% (povratna karta je 2.707 din., a u jednom pravcu 1.514 din.)
- osobe starije od 60 godina imaju popust od 30%

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA DIREKTNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA PRAVCA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
tel. i fax: 024-561-553
e-mail: agria@suonline.net

**Zlatna medalja
za kvalitetu 2005.**

TippNet

Pravi izbor

www.tippnet.co.yu Tel.: 555-765 E-mail: support@tippnet.co.yu

Photo by Zox